

МИРОСЛАВ МАРИНОВИЧ:
БРАК СОЛІДАРНОСТІ СЯГНУВ РОЗМІРІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КАТАСТРОФИ

ЯК У РОСІЇ ЛІКВІДУЮТЬ
УКРАЇНСЬКУ КУЛЬТУРНУ
АВТОНОМІЮ

ЗАПОВІДНИК НА КИЇВЩИНІ СТАВ
ЗОНОЮ ВІДПОЧИНКУ ПРЕЗИДЕНТА
І ГЕТТО ДЛЯ МІСЦЕВОГО НАСЕЛЕННЯ

Тиждень

український www.ut.net.ua

ВАЛДАС АДАМКУС
ПРО СПІЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ
УКРАЇНИ І ЛИТВИ

№ 49 (162) 3-9 ГРУДНЯ 2010 р.

ЧОМУ ВОНИ НАС ЗДАЛИ

The
Economist

Featuring selected content
from The Economist

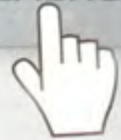
Схоже, Захід із самого початку робив ставку
на Януковича. Для чого Обамі, Меркель
і Саркозі Росія від Карпат до Курил?

ISSN 1996-1561

9 771996 156002

49 >

розміщення депозитних вкладів на вигідних умовах

програми кредитування

оформлення міжнародних платіжних карток

операції з банківськими металами

переказ грошових коштів по Україні та за її межами

оренда індивідуальних сейфів

ISO
9001:2008

MAX

задоволення
фінансових потреб

MAX

увага до клієнта

MIN

витрати часу

0 800 50 70 80

(безкоштовно по Україні зі стаціонарних телефонів)

info@pinbank.ua

www.pinbank.ua

Ліцензія НБУ №178 від 05.10.2009 р.

Юрій
Макаров
про
примітивізм
бізнес-еліти

4

Фото
тижня
Тест
пам'яттю

8

Газова капітуляція
Чому завершення епопеї з поверненням газу РосУкрЕнерго ще більше посилює протистояння між групами Ключова – Ахметова та Фірташа – Львовичина

12

Захід обирає
Януковича
Чому Захід тихо погодився на реванш антиєвропейських сил в Україні

16

Конкретний меседж
Євродепутат Ребекка Гармс вважає багатостраждальну резолюцію щодо України більш ніж критичною

18

ВПРИТУЛ

Влада не хоче говорити
ПРО це
Чому Україна самоусунулася від активної участі у створенні євроатлантичної системи протиповітряної оборони

20

Лідер, якому вдалося
Екс-президент Литви Валдас Адамкус про європерспективи України, політ'язнів Білорусі та кремлівський газовий шантаж

22

Національно-культурна резервація
Чому російська влада ліквідувала одне з найбільших об'єднань українців у Росії

24

Сін серед чужих
Як поведе себе білосердечний мер Запоріжжя в оточенні провладної більшості

26

Обличчя протесту
Історії тих, хто звик розраховувати тільки на себе

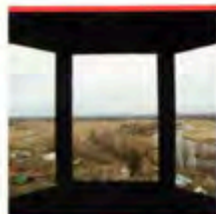

28

Мирослав
Маринович
про кризу моральності

32

Мисливське гетто президента
Тиждень побував у заповіднику, який перетворився на зону відпочинку президента і гетто для місцевого населення

36

Добра воля вітається
Чи активізується в Україні волонтерський рух з наближенням Євро-2012

40

Коли закінчується
геноцид?
Брайан Бріваті про вплив геноциду на життя людей після його завершення

44

Фінський історик
Генрік Мейндер про переклад голосів із минулого

48

НАВИГАТОР

Людмила Попович про україністику в Сербії, ентузіазм студентів, роль культурних інституцій та кризи «неринкових» гуманітарних наук

52

Зізнання в любові по-голлівудськи
Збірка короткометражок дев'яти українських режисерів у кіноформаті популярних альманахів «...Я люблю тебе» — спроба створити проект, який довів би спроможність України знімати комерційний продукт

54

Відгуки/анонси
Вистави, фільми, виставки, книжки, записи

58

Без наказу
командира
Як застосовують штучний інтелект у зонах воєнних конфліктів

60

Між двома Кореями
КНДР приваблює мандрівників військовою естетикою й відчуттям екстриму

62

Кілька слів від журналістів
Тижня

66

Обкладинка
Колаж,
фото:
Reuters

Миття має сенс!

ПЕРЕДПЛАТИТЬ ТА ОТРИМУЙТЕ
ЩОП'ЯТНИЦІ
передплатний індекс – 99319

Тиждень
КУШАТЬ ПОДАНО
ПРОФЕСОРА

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Про корів та акул

Автор:
Юрій
Макаров

Хто хоче, хай і далі в це вірить: у звиряче обличчя капіталізму, в підступність економічної допомоги слаборозвиненим країнам, у ненажерливість транснаціональних корпорацій. А я поки що розповім казочку. Там, далеко, за океаном є одна благодійна організація, яка вже 65-й рік поспіль намагається боротися з голодом та злиднями. Вона не «насаджує демократію» (шокуюче звинувачення в очах деякого з наших політиків), а лише роздає селянам у країнах третього світу худобу та техніку. Безкоштовно. Мета – щоби ті перейшли на самозабезпечення, до того ж почали допомагати своїм сусідам (це одна з умов надання адресної допомоги). Цьогоріч фонд витратив \$800 млн, «піднявши на ноги» 5 млн сімей. А ще в Європі є велика компанія, яка виробляє харчі, точніше молочні продукти. Вона має 200 заводів по світу, зокрема один у нас. Ось ці два монстри розгорнули програму зі створення в Україні так званих обслуговуючих кооперативів.

А тепер прошу на кілька хвилин зосередитися на нудних матеріях. Відколи сконала громіздка та неефективна колгоспна система, поголів'я корів у країні зменшилося вп'ятеро (до 2,7 млн) і далі падає. Україна – третій у світі експортер фуражного зерна, бо всередині країни його... немає кому споживати. 80% молока виробляється індивідуальними господарствами – це одна-дві корови на подвір'я. Натуральне господарство. Собівартість такого молока – понад 3 грн за літр, це більше, ніж гуртова ціна в Європі. Якість – самі розумієте. Коротше, це одна з тих подробиць, які пояснюють, чому Україна не може себе прогодувати без імпорту. Шляхів подолання кризи два: 1) будівництво великих агрофірм, що передбачає гігантські інвестиції (й нове закріпачення селян); 2) об'єднання індивідуальних господарств у кооперативи, які централізовано збиратимуть та оброблятимуть молоко з доведенням кількості голів на кожному подвір'ї до 20–30 (в ідеалі – до 50), гарантуючи якість і ціни. Таким шляхом свого часу пішла Європа, яка на брак харчів не скаржиться. Це, вочевидь, трохи спрощений погляд, але по суті коректний.

Так ось, згадані вище акули капіталізму організують кооперативи й безкоштовно надають їм обладнання: молоковози, охолоджувачі, аналізатори, доїльні апарати, племінний матеріал, а ще влаштовують навчання й забезпечують ветеринарну допомогу. За рік таких кооперативів

створено два десятки в трьох областях. Місцева влада ставиться до ініціативи скептично, але принаймні не заважає, бо це як мінімум допомагає зменшити соціальне напруження. Я навмисне не називаю ініціаторів-імперіалістів, щоб мене не звинуватили в прихованій рекламі. Йдеться не про конкретні компанії чи фонди, а про логіку розвитку сучасного бізнесу й суспільства загалом.

За всіх родових вад капіталізму він уже давно переступив той дитячий етап, коли основною метою діяльності є прибуток, який можна витратити на земні блага: автомобілі, вілли, яхти, прикраси, бенкети. Замисліться: 800 млн – скільки ж це буде, якщо перевести в німецькі автівки? А швейцарські годинники? А шотландське віскі?

Нинішній бізнесмен або топ-менеджер здебільшого має гарну освіту й розвинений смак, що якимось гальмує імпульси дешевого марнославства. На цьому полі постійно виростають екзоти на кшталт Бернарда Мейдоффа, який примудрився розтринькати мільярди інвесторів (зокрема, на меценатство), проте значно типовішими є інші постаті. Наприклад, той самий Білл Гейтс, який нещодавно оголосив, що залишає своїм спадкоємцям по жалюгідних 10 млн, а решту захмарних статків спрямовує на благодійність.

ОДНІЄЮ З СИСТЕМНИХ ПРОБЛЕМ УКРАЇНИ Є Її ВЛАДНІ ТА БІЗНЕС-ЕЛІТИ, ЯКІ ВНАСЛІДОК ОСОБЛИВОСТЕЙ БІОГРАФІЇ ГЕТЬ ПОЗБАВЛЕНІ КРУГОВИДУ ТА ФАНТАЗІЇ, НЕ КАЖУЧИ ВЖЕ ПРО СМАК

Однією з системних проблем України є її владні та бізнес-еліти, які внаслідок особливостей біографії геть позбавлені круговиду та фантазії, не кажучи вже про смак. Звідси й характер особистих викликів і стратегій. Для західного власника компанії найамбітнішою метою є можливість змінювати світ згідно з його уявленнями, хай недосконалими, хай подекуди хибними. Для нашого – накрасти, далі особистий горизонт не пускає. Відомі гуманітарні проекти одного-двох олігархів загальної картини не міняють, а, навпаки, відтіняють її потворність. А оскільки бізнес і влада в нас нероздільні, то країною керують, немов величезною компанією, єдина мета якої – забезпечити її власникам п'ятизірковий комфорт, як вони його розуміють.

Найсумніше, що по-людськи мені простіше зрозуміти його, нашого олігарха в черевиках із пітона, ніж того заокеанського дивака, який витрачає мільйони на наших корів. А й справді, навіщо воно йому? ■

А у нас НОВИЙ рік! А у Вас – власне житло!

Якісне житло у ЖК «Парковий»
на бульварі Кольцова, 14

АКЦІЯ!
8990*
грн. за м²

Заселення триває
Залишилось
15 акційних квартир!

Акція діє до 30.12.2010.

* Вартість 1м² - від 8990 грн. На умовах 100% попередньої оплати.
Будинок №26 секція №3 (квартири площею 102,5 м²) та секція №2. Акція діє з 01.11.10 до 30.12.10.

ПАРКОВИЙ
ЖИТЛОВИЙ КОМПЛЕКС

м. Київ, вул. Сім'ї Сосніних, 9
тел.: 0(44) 569 36 56, 569 36 57
www.nbk.ua

НБК
НАЦІОНАЛЬНА БУДІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ

Віктор, Одеса
А чого ж ви хотіли. Владу захопила сила, для якої все українське викликає ненависть.

Сьогодні можна гнобити Україну та українців, переписувати підручники, забороняти українську мову, заперечувати Голодомор. Вчора була річниця пам'яті жертв. Подивіться програму ТБ на 27 Листопада: ви бачили хоть щось, присвячене пам'яті вбитих українців, ні, natomiast концерт Крутого, концерт Любе. Це основні канали, на останок по ICTV показали ще й фільм «Ми із майбутнього 2», в якийсь інший день я може би й зрозумів, але в день поминання убитих радянською владою показати відверто антиукраїнський фільм, що може бути цинічнішим.

Киянка

Головне завдання Табачника і Ко – за всяку ціну перекрити інтелектуальні можливості оздоровлення громадян України від комплексів малоросів та безбатченків, а це треба починати з дітей. Їм не потрібна освічена, патріотична, активна молодь – їм потрібен зазомбований на радянський манер, закоханий у «Русский мир» електорат, який легко маніпулювати. Про проблеми поширення українського культурного контексту в Україні та світі професійно написала О.Пахльовська у книзі «Аве? Егора», читайте!

Ізя Рабинович

На самом деле, доставляет

Найбільш дискусійні матеріали №48 (161), 26 листопада – 2 грудня 2010 року

Табачникова ідеологія

Влада використовує цензуру, облудно говорячи про стандарти плюралізму думок

Плата за страх

Юрій Макаров про «стабільність» у виконанні Партії регіонів

Трон, що хитається

Президент Янукович змушений шукати підтримки, проте ніхто не поспішає йому на допомогу

Зрозуміти іншого та себе

Посол Фінляндії: досвід нашої держави корисний для України

удовольствие, как стильно, профессионально и интеллигентно Табачник раскатывает по полочкам всяких «зазомбированных», а также «выражающих их голос» журналишек. Вся эта «профессиональность» и «интеллигентность» разбиваются о два маленьких, ну прям скажем «незначительных» момента. Он kleptomан и фармазон. Исползую служебное положение, засунул лапы в запасник музея, и занимаая высокую госдолжность, присвоил себе родимому звание полковника.

Плата за страх

Західняк

«Відомо, що сплачувати податки не любить ніхто» Спирне твердження. Я

люблю платити податки, було б з чого. Тому що якщо я плачу ПДВ в сумі 1000 грн це значить що я на себе можу потратити 5000 грн. Правда влада кожен день мене перекоңує що платити податки у нас це:
1. Невдячна справа.
2. Непідійомне задоволення.
Згідно ПК з тих 5000 грн треба виплатити у різні фонди (влада каже що це не податок) ~ 2000 грн. + податок на прибуток - 750 грн. А ще така дрібниця як оренда ~ 1000. А хто має кредит (не на авто) то ще й % ~ 1000. Всього 5000 - 2000 - 750 = 2250 або 1250 грн. Ні, можна влаштуватися на роботу за 800 грн. Дуже пристойна робота: 3 зміни, 8-год робочий день з можливістю продовження до 12 год. Одне не ясно: нафіга владі бідні люди?

НВР

Платити податки у нормальної людини не викликає незадоволення, за умови, що вона знає як їх витратитимуть + цивілізовані відносини з податковою, а не стосунки з рекетирами-бандюками. А податкова зараз дедалі більше на це схожа.

Орфографія дописувачів зберігається

УТОЧНЕННЯ

У попередньому (№48) номері *Тажны* з вини редакції в статті «Небезпека нейтралітету» було допущено помилку в реченні: «Аргументуючи свою думку, Лільєґрен зазначає, що «інституційна логіка вимагає, щоб члени ЄС були також членами НАТО», бо це «дві взаємозалежні організації, які зміцнюють одна одну». Замість слова «зміцнюють» було помилково вжито «замінюють».

ОПИТУВАННЯ ТИЖНЯ UT.NET.UA

Чи варто підключати політиків до акцій проти Кодексу?

Так. Потрібно їх використати **48,75% (195)**
Я взагалі проти цієї акції **3,50% (14)**

Свої зауваги та коментарі до статей ви можете залишати в блозі Тижня – ut-magazine. livejournal.com та на нашому сайті www.ut.net.ua

Тиждень

№49 (162) 3–9.12.2010
Засновник ЕСЕМ Медіа ГмбХ
Видавець ТОВ «Український Тиждень»
Головний редактор Сергій Литвиненко
Заступник головного редактора Наталя Петринська
Оглядачі Юрій Макаров, Дмитро Вовнянко
Редактори Анатолій Астаф'єв, Жанна Безп'ячук, Дмитро Іубенко, Вічеслав Дарлінянц, Роман Кабаніч, Ігор Кручик, Андрій Лаврик
Журналісти Богдан Буткевич, Ілона Загородня, Алла Пастухова, Олена Чехан

Відповідальний секретар Віталій Столига
Арт-директор Андрій Ермоленко
Дизайнери Ганна Ермакова, Тимофій Молодчиков
Художник Павло Ніц
Більд-редакція Олександр Чекеменюк, Валентина Бутенко
Фотограф Андрій Ломакін
Кольорокоректор Олена Шовкоплас
Літературні редактори Лариса Міщенко, Марина Петрова
Коректори Росна Ларіна, Ірина Павленко
Контент-редактор сайту Таяя Овчар
Генеральний директор Микола Шейко

Фінансовий директор Андрій Решетник
Директор зі збуту Олександр Ірищенко
В.о. директора з реклами Олена Андреева
e-mail: andreewa@ut.net.ua
тел.: 067 407-10-89
Відділ промо та маркетингу Ганна Кашейда
Голова редакційної ради Роман Цуприк
Видається з 2.11.2007 р.
Свідчення про державну реєстрацію КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
Адреса для листування 03067, Київ, а/с №2
Адреса редакції та видавця 03067, Київ, Машинобудівна, 37

E-mail: office@ut.net.ua
Тел.: (044) 351-13-00
Друк ТОВ «НОВИЙ ДРУК», Київ, вул. Магнітогорська, 1
Свідчення суб'єкта видавничої справи ДК №1447 від 28.07.2003 р.
№ зам. 106777
Наклад 31 100
Номер підписано до друку 1.12.2010 р.
Виходить щоп'ятниці.
Розповсюджується в роздрібній торгівлі та за передплатою.
Ціна договірна. Передплатний індекс 99319

© Український тиждень. Редакція залишає за собою право на літредування надісланих матеріалів без угодження з автором. Рукописи не повертаються і не рецензуються. Редакція може не поділяти думку автора. За зміст рекламних матеріалів та листів, надісланих читачами, редакція відповідальності не несе

Матеріал, позначений літерою «Н», під рубрикою «Трибуна» та на сторони ТН, публікується на емерсійній основі

ВЕЛИКИЙ АНТИКВАРНИЙ САЛОН 2010

16 – 26 грудня

ШЕДЕВРИ
САКРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА XVII–XVIII ст.
КИЇВСЬКИЙ ПЕЙЗАЖ середини ХХ ст.
ПРИВАТНІ КОЛЕКЦІЇ
ГАЛЕРЕЙНІ ЗБРАННЯ

Сприяння:
ГІЛЬДІЯ АНТИКВАРІВ УКРАЇНИ

Організатори:

**МИСТЕЦЬКИЙ
АРСЕНАЛ**

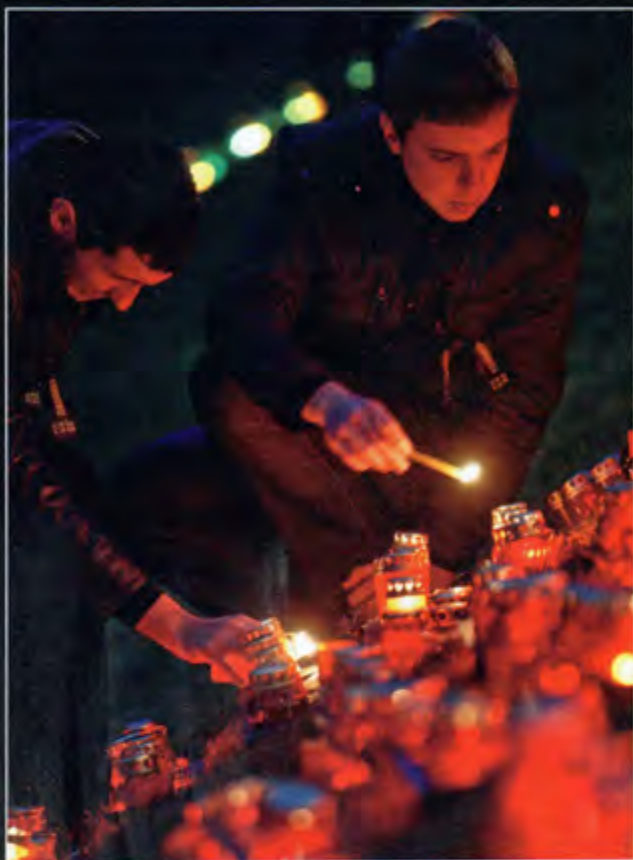
**ART
UKRAINE**

Благодійний фонд
**МИСТЕЦЬКИЙ
АРСЕНАЛ**

Мистецький Арсенал
Київ, вул. Лаврська, 12

Тел.: +38 (044) 288 51 22
www.artarsenal.in.ua

«Голод, на відміну від постійних безгрошів'я і злиднів, є «привидом-рецидивістом», який супроводжує історію комуністичних режимів. Це ми можемо спостерігати на прикладі СРСР, Китаю, Ефіопії, Кореї. У переважній більшості голод – це наслідок комуністичної політики».

Ален Безансон

Тест па

На карнавалі зазвичай є мить, коли учасники скидають маски. Й одразу стає зрозуміло, хто є хто. В День пам'яті жертв Голодомору маски з себе скидають політики. Далі все відбувається за Євангелієм: «за вчинками їхніми впізнаєте їх».

Колишній голова Служби безпеки України Валентин Наливайченко під час дискусії щодо оцінок Голодомору 1933 року попросив голову Інституту національної пам'яті Валерія Солдатенка припинити брехати в прямому ефірі. Екс-голова СБУ дещо спізнився. Раніше він мав набагато більше повноважень, щоби натякнути окремим колишнім викладачам Вищої партійної школи, що брехати про горе мільйонів людей аморально.

Аморально стверджувати, як комуніст Солдатенко: «Ніхто, сидячи на троні, не ухвалював рішення заморити голодом українську націю». Не можна заявляти, як голова Кірово-

М'ЯТТЮ

градської облдержадміністрації Сергій Ларін: «Від того, чи запалимо ми свічки, чи організуємо ходу, ми не зможемо воскресити загиблих». Апофеозом цинізму виглядає «Діамантовий бал», влаштований для «еліти» напередодні вшанування жертв Голодомору. І вже за межами добра й зла перебуває заява колишнього редактора луганської еротичної газети «Он, она и 1000 вопросов», а нині депутатки-комуністки Наталії Максимець, що в День пам'яті Голодомору вона бенкетуватиме з шашличком та горілочкою. Президент Янукович назвав Голодомор «національною бідкою», проте не дав оцінки заявам своїх прибічників та однопартійців. А в той час, коли перераховані вище особи вправлялися в майстерності цинізму, мільйони українців по всій країні ставили свічки, вшановуючи пам'ять знищених голодом. Бо вони – люди.

Фото: АНДРІЙ ЛОМАКІН

«Недарма Джордж Орвел нарікав: «Такі грандіозні події, як голод 1933 року в Україні, коли загинули мільйони людей, практично проходили повз увагу більшості англійських русофілів...» З його слів випливає, яка то була великомасштабна інтелектуально-моральна ганьба».

Роберт Конквест

ФОТО: УНАІМ

1. ТЕРНОПІЛЬ. Сотні біженців з-за Збруча намагалися знайти притулок на Західному Поділлі

2. ДНІПРО-ПЕТРОВСЬК. Чорноземні області України постраждали від Голодомору найбільше, до мільйона осіб втратила кожна. Чимало сіл на Дніпропетровщині були занесені на «чорну дошку» – повне припинення постачання продовольства

3. ХАРКІВ. На вулицях тодішньої столиці УСРР вмирили тисячі селян, що просили хліба у більшовицької влади

4. СЕВАСТОПОЛЬ. Чимало українців пережили голод у місті моряків, рятуючи своє життя

5. ОДЕСА. Одночасно з голодом радянська влада організувала безпрецедентне в історії цькування церкви та репресії проти священослужителів

6. ЛЬВІВ. Під час голоду у Великій Україні тисячі галичан вийшли на мітинги. На знак протесту було здійснено замах на радянського консула у Місті Лева

ФОТО: УКРАЇНОСІМ

ФОТО: РІА

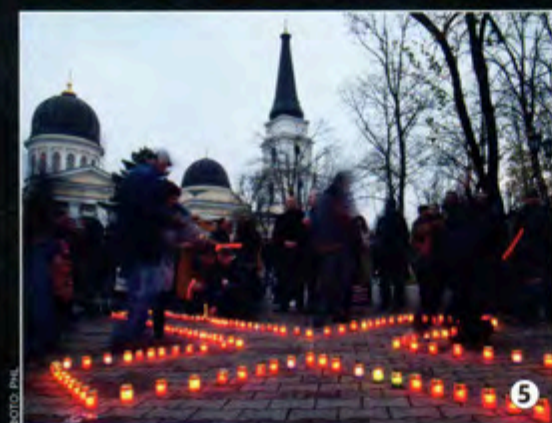
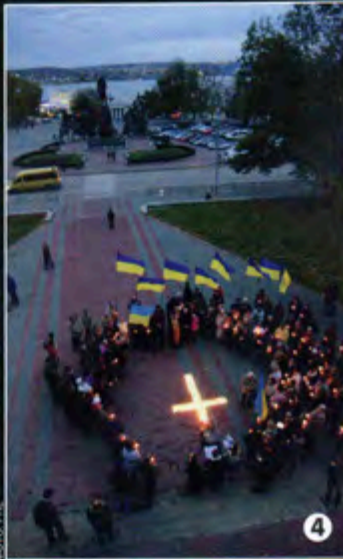

ФОТО: РІА

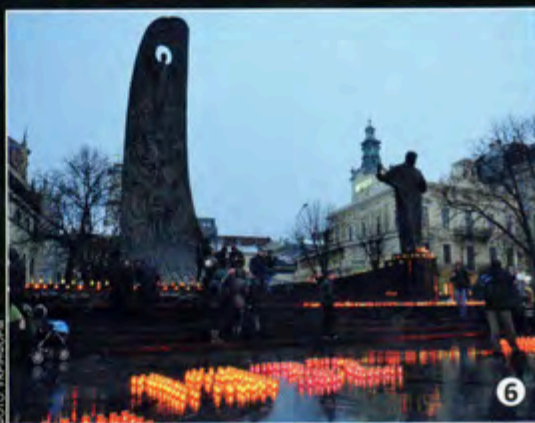

ФОТО: УКРАЇНОСІМ

3 – 10 грудня чекаємо Вас на таких заходах у Книгарнях «Є»

К Н И Г А Р Н Я

◆ У Києві (вул. Лисенка, 3):

3 грудня, 18.00 – презентація літературного сайту «Будь-хто».

4 грудня, 12.00 – презентація «Чорнильної трилогії»

Корнелії Функе. Дитячі читання (вид-во «Теза»).

6 грудня, 17.00 – видавництво «Темпора» та книгарня «Є» за підтримки Посольства Фінляндії запрошують на презентацію книжок Г. Мейнандера «Фінляндія 1944. Війна, суспільство, настрої» та О. Вехвіляйнена «Фінляндія в Другій світовій війні: між Німеччиною і Росією». Генеральний інформаційний партнер – журнал «Український тиждень».

8 грудня, 18.00 – презентація книжки Олени Захарченко «Дівчинка з химерами» (вид-во «Факт»).

9 грудня, 18.00 – презентація книжки Юрія П'ядика «Українська поезія кінця XIX – середини XX століття. Бібліографія. Антологія. Том 1. А – В» (вид-во «К.І.С.»).

◆ В Івано-Франківську (вул. Незалежності, 31, 4-й поверх):

2 грудня, 18.00 – презентація книжки Івана Ципердюка «Подорож крізь туман». Модератор Ростислав Чопик.

3 грудня, 18.00 – презентація книжки Максима Волоханя «Майже 9 мегабайт поезії». Модератор Василь Карп'юк.

8 грудня, 18.00 – показ документального фільму «Вплив мультиплікаційних фільмів на дітей».

◆ У Львові (пр-т Свободи, 7):

3 грудня, 18.00 – презентація книжки Олени Мацьків «Ніландія» (вид-во «Свічадо»)

4 грудня, 17.00 – поетичні читання з дніпропетровським поетом Максимом Волоханем (збірка «Майже 9 мегабайт поезії»).

5 грудня, 13.00 – «День пампуха»: творче читання й

малювання для дітей (проводять Галина Павлишин та інші львівські молоді художниці).

6 грудня, 18.00 – презентація журналу «Цитадель».

8 грудня, 18.00 – готуємося до свята Миколая: янголи з тканини (майстер-клас проводять художниці-дизайнери Олександра Личак та Олеся Марчук).

9 грудня, 16.00 – багатомовне читання (вчимося читати китайською; урок проводить Лун Джан) та Перекладацька школа (керівник Наталя Трохим).

9 грудня, 18.30 – презентація книжки Тараса Прохаська «БотакЄ» (вид-во «Лілея-НВ»).

10 грудня, 18.00 – презентація роману для підлітків польської письменниці Барбари Космовської «Буба» (вид-во «Урбіно»).

11 грудня, 13.00 – письменниця та педагог Марія Чумарна розповідає дітям про новорічні свята та забави.

◆ У Харкові (вул. Сумська, 3):

4 грудня, 16.00 – перегляд та обговорення кінострічки «Out of Rosenheim» режисера Персі Адлона. Мета – розвиток іноземної (німецької) культури в Харкові. Модератор Ліза Жданова.

6 грудня, 18.30 – леш-тренінг «Самомотивація – як примусити працювати внутрішній двигун на повну силу». Модератор Марія Попова, координатор МГО AIESEC у Харкові. Міжнародна громадська організація AIESEC.

7 грудня, 18.30 – дискусія на тему «Катерина Соколовська – перша українська поетеса».

У рамках засідання українського культурно-мовного центру «Апостроф». Модератор Люцина Хворост.

8 грудня, 18.30 – лекція-презентація освітніх можливостей за кордоном. На лекції ти зможеш дізнатися, де краще та якісніше навчатися.

Інформаційний партнер

Тиждень

Із повним переліком заходів та його можливими змінами Ви можете ознайомитися в Книгарні «Є» у вашому місті та на сайті book-ye.com.ua

25 листопада

Європарламент ухвалив резолюцію щодо України: критикували за вибори і згортання свободи слова

26 листопада

У російських «Горках» Янукович пообіцяв приєднати Україну до Митного союзу Росії, Казахстану і Білорусі

27 листопада

В Україні та за кордоном вшанували пам'ять жертв Голодомору

ГАЗОВА КАПІТУЛЯЦІЯ

НАК «Нафтогаз України» склала зброю і добровільно здалася на милість переможцю. Фортецю, що вивісила білий прапор, не віддають на пограбування з банальної причини – грабувати там вже немає чого. НАК погодився повернути компанії RosUkrEnergo Дмитра Фірташа газ, відчужений урядом Юлії Тимошенко. Український Нафтогаз, російський Газпром і

RosUkrEnergo домовилися про врегулювання спору про повернення Україною 12,1 млрд м³ газу RUE. Відповідно до підписаних документів на виконання рішення Арбітражного інституту торговельної палати в Стокгольмі Нафтогаз поверне 12,1 млрд м³ газу RUE. Своєю чергою, компанія Фірташа погасить (у грошовій формі) заборгованості перед Нафтогазом – \$1,7 млрд і перед Газпромом – \$810 млн.

Тиждень в історії

3 грудня 1910 року

У Парижі французький фізик-винахідник Жорж Клод продемонстрував першу неонову лампу

4 грудня 1875 року

Народився Райнер Марія Рільке, видатний австрійський поет-екзистенціаліст

5 грудня 1918 року

У с. Флоринка проголошено Руську Народну Республіку Лемків

28 листопада

29 листопада

30 листопада

1 грудня

У Карачі розбився Іл-76 з українським екіпажем.
Пілоти ціною власного життя відвели літак від густонаселених районів міста

Президент США Барак Обама запропонував на два роки заморозити зарплату бюджетникам, щоб подолати бюджетний дефіцит

Віктор Янукович наклав вето на Податковий кодекс

У Миколаєві розігнали пікет, учасники якого протестували проти бездіяльності правоохоронців

З усіх можливих схем розрахунків НАК погодилася на одну з найвигідніших для RUE.

За чинними цінами імпортного газу для України, вартість 12,1 млрд. м³ газу становить близько \$3 млрд. Отже, RosUkrEnergo в будь-якому разі з обладку отримає не менше \$500 млн. При цьому для України запропонована схема є найгіршою з тих, що розглядалися. Зокрема, віцепрем'єр Андрій Ключев пропонував іншу, за якою Нафтогаз повертає компанії Фірташа 5–6 млрд м³ газу, а решта зараховується на погашення боргу RUE перед Нафтогазом. Незалежні експерти підрахували: якщо навіть RUE продасть 12,1 млрд м³ газу на внутрішньому ринку України (тому самому Нафтогазові), то НАК, тобто держава, зазнає збитків майже на \$3 млрд. Утім, грошей у НАК на придбання додаткових обсягів газу немає – НАК і так закупила газ для опалювального сезону на кредит уряду. Якщо ж цей газ компанія Фірташа реалізує за межами держави, в газовому балансі України буде пробито велику діру, а тому можливе виникнення великих проблем під час опалювального сезону.

Експерти пояснюють, що гіпотетично віддати газ RosUkrEnergo було можливо кількома способами – силами самої НАК, коштом держбюджету, коштом золотовалютних резервів, вдаючись до сірих схем (продаж на Захід надмірних обсягів газу, куплених у Росії) та за рахунок маніпуляцій коштами в процесі злиття Нафтогазу з Газпромом. Реально ж нині НАК перебуває на межі банкрутства, золотовалютні резерви контролює МВФ, виконання бюджету під загрозою, а сірі схеми блокує керівництво Росії. Отже, ухвалено рішення віддати газ зі сховищ Нафтогазу. Бо більше НАК брати грошей немає звідки. Як наслідок у держбюджеті з'явиться ще одна діра. Не дивно, що прем'єр Микола Азаров і віцепрем'єр Андрій Ключев неодноразово заявляли, що претензії RUE перебільшені і віддавати газ за їхньою схемою не можна.

Власне, вирішення питання щодо росукренергівського газу саме у такий спосіб засвідчило, що всередині влади продовжує домінувати група Дмитра Фірташа. При цьому, як зауважують представники Партії регіонів, саме таке завершення газової історії ще більше посилить протистояння між групою Ключева – Ахметова і групою Фірташа – Львовичкіна.

Дмитро Вовнянко

Уповноважені інформувати

Верховна Рада прийняла за основу («за» проголосували 344 народні депутати) законопроект про забезпечення доступу до публічної інформації. На Заході таке законодавство є однією з основ демократичного суспільства. Документ розглянуть у другому читанні вже наступного сесійного тижня, 14–17 грудня, за скороченою процедурою. Законопроектом визначено принцип державної інформаційної політики – забезпечення кожному доступу до будь-якої інформації. Відповідно до цього документа держава зобов'язується створити вільний доступ до статистичних даних, архівних, бібліотечних і музейних фондів, інших інформаційних банків і ресурсів, баз даних. На органи державної влади покладається обов'язок повідомляти громадськість та ЗМІ про свою діяльність та прийняті рішення. Також документ зобов'язує чиновників своєчасно надавати інформацію за запитом. Обмежити доступ можливо лише до інформації, яка становить державну таєм-

ницю, в інтересах національної безпеки, для захисту репутації людей тощо. Якщо нардепи таки схвалять закон, громадяни отримають дієвий механізм контролю за владою. Але що завадить можновладцям ігнорувати цей закон як і решту?

Освіта буде двомовною

На сайті Міністерства освіти і науки розмістили нову редакцію проекту закону «Про вищу освіту». Документом фактично вводиться двомовність в українській освіті. Так, якщо в попередньому варіанті законопроекту від 2009 року зазначалося, що мовою навчання у ВНЗ є українська, то тепер уже йдеться про кілька

мов: «мова (мови) навчання у вищих навчальних закладах визначаються відповідно до Конституції України та Закону «Про мови в Україні». Якщо буде прийнято закон про мови, який фактично надасть російській статусу офіційної, всі українські вищі також автоматично стануть двомовними.

ФОТО: УНІАН, REUTERS, АНДРІЙ ПОЛОНАК, ОГОСКОМІДЖІВЕРНІСКО

6 грудня 1240 року

7 грудня 1900 року

8 грудня 1978 року

9 грудня 1905 року

Київ було захоплено та зруйновано військом монгольського хана Батия (Бату)

Народилася Катерина Білокур, одна з найкращих представниць «наївного мистецтва»

Померла Голда Меїр, народжена в Києві як Голда Мабович, одна із засновників держави Ізраїль

У Франції церкву відокремлено від держави, що поклало початок процесу секуляризації

3,5 млрд грн

позичить Державній інноваційній фінансово-кредитній установі України російський Внешторгбанк

€450 млн

надав у кредит Укравтодору Європейський банк реконструкції та розвитку для завершення відновлення автошляху М06 Київ – Чоп

\$1,5 млн

кредиту отримав киянин за фіктивними документами. Проти шахрая порушили кримінальну справу

5 ОБЛИЧ

ВОЛОДИМИР ЛИТВИН
помстився підприємцям

«Мені говорять жіночки [на ринку]: «Ми на вас розраховували», а я їм кажу: «Я на вас теж розраховував під час виборів, а ви масово проголосували за інших».

ВАДИМ КОЛЕСНІЧЕНКО
бачить змову

Нардеп стверджує: протести підприємців на Майдані Незалежності фінансували через конвертаційні центри. Протестувальники хочуть, щоб він ризикнув сказати це їм в обличчя.

ІГОР ПЛОХОЙ
звинувачує соратника

На думку нардепа-регіонала, діяльність Комітету з питань правосуддя під керівництвом Сергія Ківалова спрямована на реалізацію останнім «своїх корупційних діянь».

БОГДАН ДАНИЛИШИН
потребує притулку

Екс-міністр економіки просив у Чехії політичного притулку. Україна домагається його екстрадиції – Данилишина звинувачують у зловживаннях владою.

ТРАЯН БЕСЕКУ
приєднає Молдову

Президент Румунії припускає, що в найближчі 25 років Молдова увійде до складу його країни.

КОНФЛІКТ

Заветований страх

Наразі складно сказати, що саме вплинуло на рішення президента накладити вето на Податковий кодекс: мета підняти свій і соратників рейтинг, який стрімко падає; політичний маневр, щоб збити в середнього класу протестні настрої і таким чином відвадити від політичної опозиції?..

Але хай там як, а підприємці здобули невелику, але перемогу, бо змусили владу зважати на них. Янукович і К^о пішли на компроміс (навіть якщо він і тактичний) і цим, власне, поховали свій імідж «крутих і конкретних». Відтепер будь-яке непопулярне рішення уряду зустрічатиме свій «майдан», оскільки народ отримав «добрий знак»: переконання такі варто відстоювати. Влада показала свою ахіллесову п'яту, і цим швидко можуть скористатися навіть опоненти з числа «своїх». Для диктатора немає нічого гіршого, ніж стати в очах громадян «нестрашним»...

Станом на вечір 1 грудня справді перемагають підприємці. Спрощена система оподаткування і далі буде такою самою, як до прийняття Податкового кодексу. Про це йдеться в меморандумі про узгодження спільних дій щодо внесення змін до Кодексу, який підписали уряд та представники малого бізнесу. Серед домовленостей: до Кодексу внесуть узгоджені сторонами зміни; влада не застосовуватиме до спрощенців штрафні санкції за несплату пенсійних внесків, які нарахували на 1 грудня 2010-го; меморандумом передбачено правові гарантії учасникам акцій протесту.

ОПИТУВАННЯ

Формула щастя

Кожен п'ятий українець вважає себе нещасним

За даними опитування Соціологічної групи «Рейтинг», проведеного 11-14 жовтня 2010 року. Опитано 2000 респондентів. Похибка вибірки: 1,8-3%

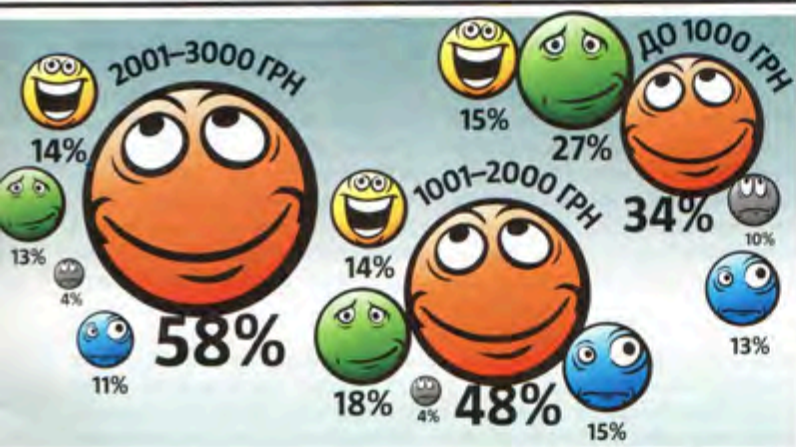

1 млн грн

заборгувала Верховна Рада України за гаряче водопостачання. Парламенту опалення вимкнули, депутати мерзнуть

900 тис. грн

коштуватиме новий ліфт для Адміністрації президента України. Гроші виділили зі Стабілізаційного фонду

КОРОТКО

Секрети Полішинеля

Викриття скандально відомого інтернет-сайта Wikileaks, що спеціалізується на оприлюдненні секретної інформації, торкнулись і України. За його даними, генпрокурор Олександр Медведько під час своєї каденції 2006 року доручав тодішньому голові МВС Юрієві Луценку заарештувати соратників Юлії Тимошенко Олександра Турчинова та Андрія Кожем'якіна. Буцімто за те, що вони знищили документи СБУ, в яких йшлося про зв'язки Тимошенко з кримінальним бізнесменом Семеном Могилевичем, якого, своєю чергою, пов'язують із компанією «РосУкрЕнерго», що є посередником у постачанні російського газу до України. Про це йдеться в секретних документах американських дипломатів, що потрапили на Wikileaks. Луценко каже, що про все вищезазначене він відкрито заявляв і раніше.

Чехи скаржаться на мафію

У сфері працевлаштування українців у Чехії діє чесько-українська мафія. Про це заявив тимчасовий повірений у справах посольства Чехії в Україні Вітєслав Півонька. «Роботодавець платить 150 крон за годину роботи, але працівник отримує на руки лише 80. Це великий бізнес, – зазначив дипломат. – Під нашими консульськими установами та посольством, на території України, а не на території чеських дипломатичних місій, діють корупційні групи. Вони організовують черги до посольства й продають місця в них».

Поділена Молдова

Дострокові парламентські вибори в Молдові не розв'язали політичної кризи в країні. Партія комуністів Республіки Молдова здобула 42 мандати (на шість менше, ніж у попередньому скликанні), а три політичні сили, які входили до урядового Альянсу за європейську інтеграцію, завоювали 59 мандатів. Тепер вони, як і торік, можуть утворити уряд, але їм знову бракує голосів для обрання президента (потрібен щонайменше 61 голос). Політичні сили зараз ведуть переговори про створення коаліції. Політологи передбачають кілька варіантів розвитку подій, зокрема й широкую коаліцію за участю комуністів.

Неприсутній Азаров

Охоронці Миколи Азарова зламали камеру знімальної групи «5 каналу» під час його відвідин наметового містечка учасників акції протесту проти Податкового кодексу на столичному майдані Незалежності. Охорона без пояснень не пустила журналіста й оператора «5 каналу» до намету, в якому розмову прем'єр-міністра з протестувальниками вже знімали «Інтер», «1+1» та ICTV. Коли ж Азаров виходив із намету, охоронці грубо відштовхнули представника «5 каналу» й пошкодили апаратуру. Колектив телеканала вже звернувся з відкритим листом із приводу інциденту до керівників держави з вимогою покарати винних у перешкоджанні роботі журналіста.

ФОТО: ВІТАЛ КИРИЛЮК; АНДРІЙ ПОЛІЩАК, СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ ВОССТАВКА ПАРТІЙНИ

Захід обирає Януковича

Провідні країни Заходу не є ані наївними, ані слабкими, проте готові виглядати такими, щоб пояснити ситуацію з Україною

Автор:
Франк Валь,
Німеччина

У жовтні французький президент Ніколя Саркозі запросив німецького канцлера Ангелу Меркель та свого російського колегу Дмитрія Медведєва на переговори до спануроту Довіль. Напередодні саміту стало відомо, що Франція прагне продати чотири кораблі Mistral, щоб допомогти модернізувати російський флот. «Ми живемо в новому світі, світі дружби з Росією», — цими теплими словами Саркозі підсумував тристоронню зустріч. Потім був саміт «Великої двадцятки» в Сеулі та запрошення Медведєва на саміт НАТО в Лісабоні, а 24 листопада Євросоюз і РФ погодили умови запланованого на першу половину 2011 року вступу останньої до СОТ. Того самого дня в Москві російський прем'єр-міністр Владімір Путін висунув пропозицію створити зону вільної торгівлі між ЄС та Росією (а напередодні в інтерв'ю Süddeutsche Zeitung він запропонував «економічний союз від Атлантики до Владивостока»). Ця ідея сподобалася Меркель, «якщо навіть деякі деталі й треба ще обговорити». Та хоч Євросоюз мав би бути зацікавлений у добрих відносинах із Росією, в деяких його членів лишаються змішані почуття щодо посилення впливу Москви. Очевидним є і двоїсте ставлення ЄС до України.

ЗАГАДКИ ЗАХОДУ

У часи Помаранчевої революції європейці прославляли хоробріх продовжувачів справи «кольорової революції» у пострадянських країнах, а Віктора Януковича безжалюбно ляляли як релікта старого режиму. Тепер усе інакше. Щоразу в офіційних заявах західні уряди хвалять уряд Януковича за реалізовані та задумані «реформи», щоправда, не називаючи їх конкретно. Іноді підкреслюють важливість додержання норм демократії, свободи слова, переважно в контексті підтримки слів Януковича щодо його відданості цим цінностям.

Утім, Європарламент висловив занепокоєння місцевими перегонами, що відбулися в Україні 30 жовтня, та «пошкодував про короткотермінові зміни до виборчого законодавства й про те, що опозиційним партіям не дали змоги взяти участь у виборах у їхніх базових регіонах». Вау! Було б цікаво дізнатися реакцію євродепутатів, якби в таких виборах у Німеччині чи Великій Британії німецьким християнським демократам не дозволили б узяти участь у виборах у Баден-Вюрттембергу, а британським лейбористам — у Ліверпулі.

Здається, що ЄС і його члени задоволені новим українським урядом. Можливо, навіть просували його або щонайменше не намагалися запобігти його приходу до влади. Якщо 2004 року помаранчеві отримали величезну дозу уваги західних мас-медіа, то на початку 2010-го Європа вітала повернення біло-синіх. Європейські інституції, які завжди дбали про демократію та права і свободи людини пасивно спостерігали за президентськими виборами й практично ніяк не виявили зацікавленості в європейському курсі України. Ані ЄС, ані США не зробили нічого, щоб запобігти сповзанню України в політичний та економічний хаос у найкритичніший період перед виборами президента. Зокрема, МВФ тоді відмовився надавати уряду фінансову підтримку принаймні до закінчення кампанії. Чимало спостерігачів очікували від Європи зовсім іншого, адже підтримка допомогла б Україні уникнути перемоги політичних сил, які тягнуть цю велику європейську державу в євразійський простір. І річ не в красивих деклараціях про європейські цінності та свободи, а в інтересах західних демократій, яким мало б відповідати утримання України в сфері свого впливу й недопущення її поглинання великим сусідом.

То чому ж Захід тихо погодився на реванш антиєвропей-

ських сил в Україні? І чому західні уряди схвально прийняли повторне зростання впливу Росії в територіально найбільшій країні між ЄС та Росією? Розглянемо два популярні варіанти відповіді, які є хоч і не офіційними, зате надзвичайно зручними для європейських урядів.

«НАЇВНИЙ» ЗАХІД

Пояснення перше. Захід не знав про реальні політичні наміри Януковича, сподівався на провадження ним незалежної зовнішньої політики, хоча й менш наполегливої щодо євроінтеграції, проте загалом прозахідної на кшталт раннього Кучми. Перші дії Януковича, зокрема щодо Чорноморського флоту Росії, мовляв, шокували американський та європейський політиком.

До цієї зручної версії, схоже, готувалися заздалегідь. У західних мас-медіа перед президентськими виборами мусувалася тема іншого, демократичного Януковича. Переважала думка про відсутність різниці в поглядах між двома кандидатами щодо зовнішньополітичного курсу країни. Кампанія з відбілювання іміджу антигероя Помаранчевої революції у світі була, зокрема, успішною завдяки активній участі в ній частини українського політикуму з колишніх помаранчевих на чолі з президентом Ющенком.

Ця версія не витримує жодної критики. Захід, перефразовуючи українську приказку, якби був таким наївним, то мав би бути дуже бідним. Янукович, м'яко кажучи, не є новим гравцем на політичній арені, отже, підходи, пріоритети й загалом ментальність його команди були добре вивчені експертним середовищем. Несерйозно вважати, що незалежні експерти в Україні усвідомлюють сутність проблеми, а відповідальні особи у Вашингтоні, Брюсселі, Берліні, Лондоні та Парижі наївно купу-

ються на PR від команди Януковича. Понад те, проаналізувавши загалом спокійну реакцію найбільших країн Заходу на укладення угод по Чорноморському флоту, стає зрозуміло: якщо про перехід України до російської сфери впливу українське суспільство лише здогадувалося, то у світових столицях про це знали заздалегідь.

СЛАБКИЙ ЗАХІД

Пояснення друге. Країни Заходу є надзвичайно слабкими, мають критичну масу внутрішніх проблем, посилені впливом світової кризи, вкрай залежать від енергоносіїв із Росії. Будучи не в змозі опиратися тиску РФ, для якої українське питання є ключовим у виживанні імперії, Захід змушений віддати Україну в сферу інтересів великого сусіда, таким чином знову негласно зафіксувавши лінію поділу в Європі.

Це пояснення, вочевидь, сприймається багатьма в Україні. Проте такі паралелі виглядають абсурдними з погляду поінформованої західної людини. Попри всі свої економічні проблеми, такі країни, як Німеччина, Франція, не кажучи вже про США, є великими економічними та військовими потугами, надто порівняно із сьогоднішньою РФ. Фінансову кризу, здається, подолано, хоча деякі держави перебувають у кращому становищі за інші (економічна

СЕРДЕЧНЕ ПОРОЗУМІННЯ. Росія, Німеччина та Франція готові взяти на себе відповідальність за долю Європи?

ситуація в Німеччині, наприклад, найкраща за останні 20 років). І якщо Чемберлен із Черчиллем мусили приймати умови двох тиранів ХХ століття, то у випадку з Обамою, Меркель та Саркозі йдеться радше про добровільне намагання наввипередки дружити з Кремлем, а не вимушену позицію слабого перед сильним.

Важко ставити під сумнів необхідність добрих відносин між Вашингтоном, Берліном, Парижем, з одного боку, і Москвою – з іншого. Цілком очевидно також, що великі держави Заходу зовсім не зобов'язані при цьому жертвувати країною, яка

ПОВЕДІНКА ЄВРОСОЮЗУ І США НЕ МАЄ ПРАГМАТИЧНОГО ПОЯСНЕННЯ

в історичному й ментальному сенсі є радше продовженням Заходу, аніж складовою євразійської цивілізації.

УСИХ ВИТЯГНЕМО, УКРАЇНУ – НІ

Практично всі країни – спадкоємці Югославії є членами або кандидатами на вступ до Євросоюзу. У 2007 році наймолодшими членами ЄС стали Болгарія та Румунія. Ці держави мали схожі проблеми в економіці, яку контролювала стара номенклатура та олігархічні клани, архаїчні про-

мислові структури, проблемні меншини та високу корупцію (у січні цього року болгарка Румяна Желева не стала єврокомісаром через «конфлікт інтересів»). Журналісти змальовують ці країни як подібні до України, але Болгарія та Румунія є членами ЄС, а Україна – ні.

На відміну від, наприклад, Албанії Україна досі не має реалістичних шансів вступити до Євросоюзу. Європарламент вітає її «довготермінові амбіції» стати членом ЄС і закликає країни-члени скасувати плату за візи (а не самі візи) для українців у середній перспективі. Отже, мовою дипломатів це означає, що міне три – п'ять років, перш ніж щось насправді станеться. Але що буде перед цим?

Поведінка ЄС і США не має прагматичного пояснення. Чому провідним розвиненим державам має бути вигідно, щоби 46-мільйонна країна просто на порозі ЄС стала частиною великої євразійської держави з її сумнівною діяльністю в Грузії та Придністров'ї, хронічними внутрішніми проблемами, браком конституційної легітимності та обмеженням свободи преси? Адже в такому разі країна, природна роль якої – бути оплотом Європи на перехресті трьох цивілізацій, знову стане потужним матеріалом для імперії, і наврод чи тоді зарадить reset. ■

Конкретний меседж

Євродепутат Ребекка Гармс: «Безпосередній вплив олігархів на політику – це найгостріша проблема в Україні»

Спілкувалася
Жанна Безп'ячук

25 листопада Європейський парламент нарешті ухвалив довгоочікувану й багатостраждальну резолюцію щодо України, критичність якої оцінюють вельми по-різному. На думку українського МЗС, вона є «збалансованою» і «вітає відданість керівництва України реалізації євроінтеграційного курсу». Водночас, приміром, євродепутат від Німеччини, член групи Зелених – Європейського вільного альянсу Ребекка Гармс, яка входить до делегації комітету Європарламенту зі співпраці України та ЄС й чимало років поспіль відстежує ситуацію в Україні, вважає, що «це більш ніж критична резолюція». Окрім очікуваних пасажів про обмеження свободи слова, втручання СБУ в політику, порушення на місцевих виборах, Європарламент прямо, без дипломатичних кульбیتів вказав також на те, що проблема України пов'язана з надмірним впливом великого бізнесу на політику. Про це й не тільки **Тиждень** розмовляв із Ребеккою Гармс.

У. Т.: Пані депутат, чому процедуру ухвалення резолюції двічі перенесли?

– Можу висловити власний погляд на це питання. Я особисто хвилювалася, що перший проект резолюції підтримає лише одна частина Європейського парламенту. До цього у мене вже був досвід роботи в Європарламенті, коли приймалися резолюції щодо України. Вони мали і позитивний, і критичний тон. В процесі ухвалення такого документа дуже важливо було досягти єдиної узгодженої позиції всього парламенту стосовно проблем, які ми бачимо в Україні. Зрештою, це стало можливо саме 25 листопада. Висвітлення процесу прийняття цього рі-

шення в Європарламенті не було чітким в українських медіа. Треба насамперед розуміти: резолюція, яка б не здобула підтримки абсолютно всіх парламентських груп, не варта була нічого. Крім того, цей документ містить чітку критику всіх проблемних явищ в Україні. Моя група Зелених – Європейського вільного Альянсу підтримала резолюцію. Ви можете ознайомитися з проектами документів, які ми готували на кожній стадії процедурного розгляду. Кожна група пропонує свій проект резолюції. Це стандартна процедура. Потім групи делегують своїх уповноважених представників на переговори. Якби сигнал критики спрямували укра-

їнській владі лише однією-двома групами Європарламенту, то це не сприймалося б серйозно.

У. Т.: Чому Європейський парламент застосував для ухвалення резолюції процедуру спільної пропозиції (Joint Motion), а не персонального голосування?

– Це дуже слабкий підхід, якщо під час персонального голосування таку резолюцію підтримали б далеко не всі парламентарії. Приміром, її підтримали б 51% чи 63% євродепутатів. Але ж ідея Європарламенту в тому, щоб надіслати сильний меседж, котрий спирається на консенсус усього представницького органу. Коли його було досягнуто, ми обрали процедуру

БІОГРАФІЧНА НОТА

Ребекка Гармс

Німецький політик і режисер-документаліст, співголова фракції Зелених – Європейський вільний альянс у Європарламенті. Народилася 7 грудня 1956 року. Вивчала лісовідновлення та лісорозведення. У 1988–1994 роках була членом Вендлендського кінокооперативу, брала участь у створенні серії документальних фільмів. 1994–2004 – депутат ландтагу Нижньої Саксонії. З 2004-го – депутат Європарламенту.

ФОТО: РЕУТОВ

Joint Motion. Ця резолюція, як на мене, дуже серйозна. Коли ми голосуємо персонально, то, скажімо, я часом голосую разом із лібералами проти Європейської народної партії та соціалістів, часом – з народниками проти соціалістів. У цьому немає жодної проблеми. Натомість є проблема в політичному напруженні, яке стояло за резолюцією. Але все це не можна пояснити в такому ключі: є сили в Європарламенті, які підтримують виключно Юлію Тимошенко, є сили, які виступають лише за Віктора Януковича. Мені здається, що українці не розуміють внутрішнього світу Європейського парламенту. Коли голосування по резолюції було відтерміно-

МАНІПУЛЯТИВНА ПРЕЛЮДІЯ. Навколо прийняття Європарламентом резолюції щодо України зчинилося забагато галасу й політичної товчії. На думку Ребекки Гармс, все це віддаляє від суті написаного в резолюції

вано вперше, деякі мої друзі казали, що зелені ніколи не голосуватимуть разом із консерваторами. Але це не факт. Факт, що резолюція – це не просто папірець. За нею має стояти сильна більшість. Європарламент насправді не має впливу на зовнішню політику. Його сприймають серйозно лише тоді, коли потужні сили консолідується навколо певного меседжу.

У. Т.: Європарламент був зацікавлений у прийнятті поміркованої, стримано критичної резолюції замість гранично різкої, викривальної для того, щоб остаточно не відштовхнути українську владу від ЄС до Росії?

– Весь текст резолюції дуже конкретно критикує проблеми в Україні. Це навіть більш ніж критична резолюція. Там висловлена чітка стурбованість послабленням демократії, йдеться про обмеження свободи слова й медіа. Я просто не розумію, хто зараз має інтереси в тому, щоби говорити, що ця резолюція недостатньо критична. До того ж ми, європейці, віримо, що Україна та її громадяни справді віддані демократії. Моя думка така, що ми пропонуємо вашій державі більше, ніж будь-якій іншій країні – учасниці програми Східного партнерства. Але це також значить, що ми більше вимагаємо й очікуємо від неї. Я вважаю, що Україна в утвердженні демократії значно далі просунулась, ніж інші пострадянські країни.

У. Т.: Європейський парламент чітко вказав у резолюції на те, що в Україні є проблема надмірного втручання великого бізнесу в політику. Це є реальність, в якій ми живемо багато років. Чому тільки зараз Європарламент про це заявив відкрито?

– Надмірне втручання та вплив великого бізнесу на українську політику – це питання, яким я переймаюся багато років поспіль. В українській політичній системі, зокрема в уряді, в парламенті, порівняно з іншими європейськими країнами, ми бачимо значно сильніший безпосередній вплив олігархів, великого бізнесу. Це несумісно з демократичними стандартами. Давайте візьмемо приклад податкової реформи в Україні. Всі погоджуються з тим, що по-

трібно змусити сплачувати податки всіх та мати справедливую фіскальну систему. Проте великий бізнес реально не бере на себе податковий тягар. Натомість він зростає для середньостатистичного громадянина, для малого бізнесу. Я можу це пояснити лише тим, що прямий вплив олігархів на розробку цього законодавства дуже великий. Зрозуміло, що це властиво не лише Партії регіонів, а й іншим українським партіям, які мені відомі. Це найгостріша проблема в Україні. Якщо це не буде змінюватися, я не бачу можливостей для України вийти на справді успішний шлях розвитку. І для мене особисто дуже важливо, щоб це було чітко сказано в самій резолюції.

У. Т.: Наскільки потужним є лобі Партії регіонів у Європейському парламенті?

– Вам варто запитати про це членів групи Прогресивного альянсу соціалістів і демократів (ПР підписала з ним угоду про співпрацю. – Ред.). Моє бачення таке: БЮТ співпрацює з Європейською народною партією, а соціалісти вибрали для співпраці Партію регіонів з невідомо мені причини. ПР не є членом родини європейських соціалістичних партій. Вона має лише статус спостерігача. Після падіння залізної завіси партії з країн Центральної та Східної Європи почали встановлювати контакти з європейськими родинами партій. Чи дає така співпраця справді більший вплив Віктору Януковичу в Брюсселі, я особисто не можу оцінити. Думаю, що ані БЮТ, ані ПР не досягли в розбудові своїх політичних організацій рівня, за якого вони були б готові до членства в родині європейських партій.

У. Т.: Чого перш за все очікують європарламентарії від України в 2011-му?

– У 2011 році Україна знову має повернутися до старих питань. Ніхто не заперечує того, що вона потребує грошей МВФ. Але всі реформи мають проводитися справедливо. Ключовою є реформа судової системи. Крім того, звісно, потрібно створити цивілізовані умови для роботи в Україні іноземних інвесторів. ■

Влада не хоче говорити ПРО це

Україна самоусунулася від активної участі у створенні євроатлантичної системи протиповітряної оборони

Автор:
Сергій Грабовський

Складемо до купи кілька банальних тверджень-констатацій, як казали сто років тому, трюїзмів. Банальність №1: Віктор Янукович не поїхав до Лісабона, де 19–20 листопада відбувся саміт НАТО. Банальність №2: до Лісабона поїхав російський президент Дмитрій Медведєв, який узяв участь у саміті в форматі Ради НАТО – Росія. Банальність №3: на саміті було ухвалено рішення про створення спільної системи протиракетної оборони, що буде здатна захистити всі країни – члени Альянсу в Європі та Північній Америці, і до неї запропонували

ВСЕВИДЮЧЕ
ОКО.

Одним із головних елементів системи ПРО є гігантський плавучий радар СВХ. Його загальна вага – 50 тис. т, а висота – 86 м

приєднатися Росії. Медведєв на пропозицію пристав.

Усі українські інформагенції та провідні видання ці банальні (але від того не менш достовірні) відомості поширили, часом супроводжуючи їх цікавими роздінками-подробностями. Напередодні саміту постпред РФ при НАТО Дмитрій Рогозін висловив думку: для Росії єдина з НАТО система ПРО неможлива, оскільки виникнуть проблеми з прийняттям рішень про її використання. Практично одночасно помічник президента Росії Сергій Пріходько напередодні заявив прямо протилежне: створення спільної з НАТО системи протиракетної оборони цілком реальне.

А крім того, деякі ЗМІ приправили ці звістки зітханнями своїх комента-

торів: мовляв, шкода, що Янукович не зібрався до Лісабона, його ж офіційно кликали, хоча, з іншого боку, що йому там робити, на цьому святі євроатлантично-російського єднання та стратегічного партнерства?

ДІРКА В СИСТЕМІ ПРО

Отже, в підсумку виходить проста купа банальностей? Зовсім ні. Маємо зафіксовану на дуже високому рівні добровільну відмову України (в особі її влади) від міжнародної правосуб'єктності своєї держави, принаймні від її вагової частини, про що з якоюсь дива практично всі мовчать.

Погляньмо на політичну карту Євразійського континенту. З якого напрямку може читати небезпека ракетного удару по європейських державах – членах НАТО та по Росії? З боку ісламських терористичних режимів (реальних на сьогодні та потенційних) Магрибу, Близького Сходу та Центральної Азії. А також із боку КНДР – держави втілених на практиці чужаєтських ідей. А як пролягатимуть гіпотетичні траси польоту ракет, запущених, приміром, із району Перської затоки по північноєвропейських столицях? Так чи інакше ці траси пролягатимуть над Україною.

І взагалі українська територія є величезною потенційною діркою в мережі майбутньої спільної системи ПРО НАТО – Росія. Діркою таких масштабів, що вона робить безглуздими всі розмови про створення цієї системи. Ні, звісно, можна спробувати заткнути її за допомогою протиракетних засобів, розташованих на територіях Туреччини, Грузії та Румунії, але ж у підсумку виходить вельми ненадійна конфігурація сил ПРО.

Невже керівники держав НАТО та самих структур Альянсу не зважили на всі небезпеки відсутності України у планованій системі ПРО і на всі переваги її включення до неї? Знову-таки ні. Згадаймо: генсек НАТО Андерс Фог Расмуссен висловив сподівання щодо приєднання РФ до системи ПРО, запланованої Альянсом,

під час свого візиту до Росії на початку листопада цього року. Саме тоді він запропонував розгорнути протиракетний щит не тільки на євразійському, а й на всьому євроатлантичному просторі – від Ванкувера до Владивостока, інтегрувавши національні системи ПРО. Така ПРО, на думку керівництва НАТО, має стати доповненням до політики ядерного стримування. У відповідь на ці пропозиції Сергій Пріходько заявив, що Росія готова брати участь у такій системі й що реалізація цього спільного проекту є «абсолютно практичним питанням», вирішення якого залежить тільки від політичної волі, дотримання принципу рівноправності в спільній діяльності з Альянсом і можливе в середньостроковій перспективі.

Певна річ, сама ідея створення такої системи потребувала певної корекції доктрин НАТО, і її в Лісабоні провели. У новій стратегічній концепції Альянсу, ухваленій на найближчі десять років, зазначено чітко й недвозначно: НАТО не є загрозою для Росії. Далі в ній наголошується, що співпраця з Росією щодо ПРО є одним із пріоритетів Альянсу: «Ми активно прагнути мемо до співпраці з Росією та іншими євроатлантичними партнерами в галузі протиракетної оборони».

Документи до саміту готували заздалегідь, великих таємниць із них не робили, отже, українська дипломатія мала знати їхні основні положення. Та й розвідка, бодай номінально, поки що в нашій державі є. Втім, навіщо розвідка? Достатньо зайти в інтернет і прочитати: з листопада 2010 року генсек Північноатлантичного Альянсу Андерс Фог Расмуссен прямо заявив, що РЛС у Мукачевому може бути задіяна у спільній системі ПРО Євразійського континенту. «Я говорив про співпрацю з Росією, але мені здається, що це запрошення має бути відкритим для наших євроатлантичних партнерів. Тобто це запрошення також й Україні, якщо вона того побажає. Ми не виключаємо такої можливості».

ДЕМОНСТРАЦІЯ ВАСАЛІТЕТУ

Тож команда Віктора Януковича й він сам мали добре знати, про що йтиметься на саміті в Лісабоні, відтак президент мусив не просто їхати туди (на нього, як стверджують спостерігачі, вочевидь, чекали, його запрошували), а їхати з певними зустрічними пропозиціями, які дали б у перспективі змогу завантажити

роботою цілу низку підприємств українського ВПК та задіяти ряд військових структур (звісно, модернізованих за допомогою Альянсу відповідно до сучасних вимог). Та нічого цього зроблено не було. Як видається, цілком свідомо.

Адже, ведучи (бодай у першому наближенні) розмови про спільну систему ПРО, лідери держав – членів НАТО та президент Росії (певна річ, і члени делегацій, і експерти) не могли оминути – бодай на рівні натяків – проблеми участі в ній України. Що означало в цьому контексті самоочевидне небажання Віктора Януковича їхати до Лісабона? Його політичну нікчемність, повну й остачну? Так до Брюсселя ж він поїхав за кілька днів після Лісабона і виглядав досить підготовленим. Підтримку світового тероризму, державізоїзм? Навіть не смішно... Залишається єдине пояснення: президент і його оточення свідомо переадресували Росії повноваження вирішувати проблеми створення системи ПРО та розвитку стратегії військово-політичної співпраці з НАТО за Українську державу. А це й означає часткову відмову від міжнародної правосуб'єктності.

Інакше кажучи, питання економічної співпраці та візового режиму з Євросоюзом ми вирішуватимемо самі, а ось військово-політична стратегія – це прерогатива Кремля, хай там що він вирішить – ми його вірні сателіти... Утім, схоже, західні лідери ще не цілком втратили надію на повернення нашою країною собі міжнародної правосуб'єктності: у новій концепції Альянсу йдеться про те, що НАТО розвиватиме партнерство з Україною та Грузією, «беручи до уваги євроатлантичну орієнтацію і прагнення кожної з цих країн».

...І щоб ви не сумнівалися: Україна таки готова брати участь у створенні єдиної системи протиракетної оборони в Європі. Про це заявила 23 листопада у Варшаві секретар Ради національної безпеки і оборони Раїса Богатирьова. «Україна не тільки висловила бажання брати участь у будівництві європейської ПРО, а й запропонувала використання своїх радарів. Якщо ця пропозиція зацікавить Альянс, ми готові конкретно співпрацювати», – сказала вона після закінчення переговорів із головою Бюро національної безпеки Польщі Станіславом Козеєм. Що ж, Медведєв вирішив питання на принциповому рівні, тож Київ виструнчився: «Слухаюєсь!». ■

Вигравай поїздку в НЬЮ-ЙОРК

Ти на свята даруєш книги,
Книгарня «Є» – Нью-Йорк!

5 ДНІВ У НЬЮ-ЙОРКУ ДЛЯ ДВОХ

- бродвейські мюзикли
- політ на вертольоті над Нью-Йорком
- найкращі музеї
- екскурсія місцями серіалу «Секс і місто»

ВСЕ ВКЛЮЧЕНО!

У розіграші поїздки беруть участь чеки з Книгарні «Є» на суму більше 35 грн.

Подробиці на сайті: www.book-ye.com.ua

Приходь на розіграш 30 грудня о 14:00 в Книгарню «Є» на вул. Лисенка, 3. Або дивись відео розіграшу на сайті. Дзвонки за тел.: (044) 228 05 66

У подарунок кожному покупцю - 3% дисконтна картка

Лідер, якому вдалося

Екс-президент Литви Валдас Адамкус про європерспективи України, політв'язнів Білорусі та кремлівський газовий шантаж

Записала
Олена Чекан

Фото:
Андрій
Ломакін

Литовський емігрант, який зробив карколомну кар'єру в США, вигнанець, що, повернувшись на батьківщину, двічі став її президентом, патріот, завдяки зусиллям якого Литва увійшла до Євросоюзу та НАТО, – усе це Валдас Адамкус.

ПОЧУВАТИСЯ РІВНИМИ СЕРЕД РІВНИХ

Я дуже радий, що вдалося приїхати до Києва на річницю початку Помаранчевої революції. Ніколи не забуду те, що бачив у ті дні. Як і шість років тому, я вірю, що ідеали, які вивели тоді на Майдан силу-силенну людей, не відійшли в минуле. Я хочу вірити, що вони далі живуть у суспільстві, хоча деякі кроки нинішнього керівництва України не можуть не викликати занепокоєння.

Вчитися демократії – це довгий і непростий шлях. Демократія має зростати разом із суспільством. Також дуже важливо вміти захищати демократичні цінності. Не

так уже й багато країн, які швидко пройшли шлях демократичних змін. На мою думку, Литва одна з них. Ми наполегливо працювали, і тому нам це вдалося.

Коли лідери сьогоднішньої України декларують ваше бажання стати членом європейської спільноти, деякі країни ЄС вірять цим заявам. Проте керівничі багатьох європейських держав, які є моїми друзями, мають велику недовіру до того шляху, яким рухається зараз Україна.

Євроспільнота має певні проблеми з Росією, і це не порожні слова. Я був на багатьох зустрічах за зачиненими дверима, на яких обговорювалася проблематика відносин між ЄС та Росією: в якій якості можна запрошувати Росію до Євросоюзу і чи взагалі це можливо й варто робити. Прозорого й однозначного погляду на ці питання поміж європейських держав і досі немає. Є, кажучи дипломатично, певне обережне ставлення до Росії.

Я дав би пораду Україні: коли ви спілкуєтеся з ЄС, то почувайтеся рівними серед рівних. Почувайтеся як ті, хто має свої ідеали, свої принципи, свої традиції. Ви не маєте поступатися тим, що вважаєте дорогим для себе. І найкращий шлях набуття членства в ЄС – це не шукати, кому ви краще будете прислужувати. Коли ви бачите, що є держави, які намагаються зіграти на можливості вашого членства в ЄС, скористатися цим, щоб отримати щось для себе, натиснути на вас, я кажу: не пауйте перед ними...

Я оптиміст. Я впевнений, що Україні потрібна Європа, а Європі – Україна. Можу тільки підтвердити, що Литва завжди підтримувала й підтримує європейський вибір вашої країни. Так само Польща. Та ви маєте постійно нагадувати європейській спільноті: ми хочемо до вас приєднатися. І брати на себе всю відповідальність, яку тягне за собою цей намір. Тобто розбудовувати основні засади демократичного суспільства: верховенство права, стандарти безпеки, якості життя, судової влади, освіти тощо, так само як ці вимоги виконали колись інші країни. Якщо ви демонструватимете такі речі, то отримаєте достатню підтримку. Україна не повинна сидіти склавши руки й очікувати якись спрощень у набутті членства в ЄС.

Мене весь час запитують, хто раніше опиниться в європейській сім'ї: Україна чи Грузія. І я так скажу: Україна і Грузія – це перше й друге місце, а хто раніше – самі вирішуйте. Це залежить тільки від вас.

СПІЛЬНІ ПРОБЛЕМИ

Ніхто не може сказати, що Україна не є демократично орієнтованою державою. Навіть попри те, що тут можна спостерігати певні вади, недоліки, дискутувати з приводу вашої політичної ситуації. Ніхто не може сказати, що в Україні є політичні в'язні. Але, я підкреслюю це: в Білорусі існують тюрми для політв'язнів. І мені дуже прикро від цього, бо білоруси – це наші безпосередні сусіди, ми маємо з ними не тільки спільні кордони, а й багато в чому спільне минуле. Абсолютно всі в Литві бажають, щоб у Білорусі якомога швидше змінилося ставлення до прав людини та інших демократичних принципів. Та, на жаль, змін на краще там не бачу. Прикро, але я певен, що в Білорусі більшість населення виступатиме проти демократичних змін. Я маю на увазі президентські вибори 19 грудня.

Газ робив нас залежними від політичної волі Кремля. Загальновідома історія, як одного дня Газпром про-

сто перекрив нам трубу. Зрозуміло, це була демонстрація сили: Москва чітко дала зрозуміти, що може, як захоче, паралізувати економічне зростання і взагалі життя нашої країни, просто перекривши вентиль. Ми почувалися в глухому куті, тож почали терміново шукати альтернативи. На щастя, знайшли можливість купувати нафту в західних країнах, збудували власний термінал, щоб зберігати нафтопродукти. Проте Газпром усе ж зацікавлений у тому, щоб постачати нам свою продукцію, і робить спроби викупили контрольний пакет нашого терміналу. У подальшому це може стати серйозною проблемою, тому що збільшиться економічний і політичний тиск Росії.

Я не можу погодитися з нинішньою політикою відносин із РФ, яку провадить президент Даля Грібаускайте. Так, ми отримуємо весь газ із Росії, залежимо від нього, але хіба це привід забути майже піввікову окупацію Литви, депортації, вбивства наших громадян. Росія говорить про демократизацію, модернізацію, а насправді це прикриття нової імперської політики...

У Литві, як і в більшості країн ЄС, є певні труднощі в економічному житті. І в нашому парламенті точаться дискусії, бо було ухвалено цілу низку непопулярних рішень, від яких страждають пенсіонери. У нас також скоротили державні виплати. Усе це призводить до невдоволення, протестів, мітингів, демонстрацій. Що стосується малого бізнесу, то в Литві вже не перший день великі компанії, розширюючись, виштовхують із ринку невеликі фірми. Моя особиста думка така: це неправильно у відкритому суспільстві, де існують засади вільної конкуренції. Я проти диктатури великих компаній, але така тенденція спостерігається у всьому світі. Виживає найпотужніший, виштовхуючи малих, слабких. Не знаю, як це зупинити. Може, вам буде трохи легше з цим жити, коли ви дізнаєтеся, що таке відбувається і в інших країнах.

Є в нас й інші спільні негаразди. Мені розповіли, що деякі депутати Верховної Ради України голосують багатьма картками за своїх колег. У вас це називають грою на фортепіано. На жаль, у нас теж є щось подібне, проте не в таких масштабах. Один наш депутат голосував 11 разів за іншого, а другий поїхав у відпустку й віддав свою картку колезі, щоб той натискав кнопку за нього. Звісно, ЗМІ здійняли цілу бурю навколо цих двох випадків, і суспільство теж проти такої поведінки. У результаті першого депутата вже вигнали з парламенту, а доля другого поки що вирішується. Думаю, теж виженуть...

РЕЗИСТАНС ЗАВДОВЖКИ В ЖИТТЯ

Мене час від часу запитують, чи воював я з Радянською армією під час Другої світової війни. Не знаю, звідки взявся цей міф, але він не відповідає дійсності: під час Другої світової я не належав до жодного війська. Та й узагалі ніколи не служив у жодній армії: ні в американській, ні в литовській, ні в російській, ні в німецькій. Насправді я був у Русі опору. Це почалося ще під час першої радянської окупації, я тоді навчався у школі. Кілька місяців тривала демонстрація – молодь виступала проти радянських загарбників. Але й під час гітлерівської окупації був рух спротиву. Ми друкували підпільні листівки, газети, спрямовані проти нацистів. А в 1944 році, коли на литовців пішли російські танки... Можете собі уявити нашу збройну боротьбу: ми мали старі французькі гвинтівки, а до них німецькі набой і думали, що зможемо ними зупинити російські танки... Але я був ідеалістом, нерозумним 17-річним хлопцем... Тож певною мірою можу вважати себе солдатом.

На новий президентський термін я не балотуватимуся. Вважаю, що треба дати дорогу молодому поколінню. Та наскільки вистачить сил, відстоюватиму демократичні цінності й незалежність Литви. ■

БІОГРАФІЧНА НОТА

Валдас Адамкус

Президент Литви у 1998–2003 та 2004–2009 роках.

Народився у 1926-му в Каунасі у родині службовців. Батько – керівник військового училища, згодом начальник Генерального штабу Армії Литовської Республіки. Під час Другої світової Валдас Адамкус був учасником Руху опору. У 1944-му разом із батьками виїхав до Німеччини.

1949 року переїхав до США, де закінчив Технологічний інститут Іллінойса.

Працював у федеральному Агентстві охорони навколишнього середовища, брав активну участь у діяльності литовської діаспори.

У 1992-му повернувся на батьківщину, відновив литовське громадянство. Нагороджений багатьма орденами й почесними відзнаками різних країн та організацій. Почесний професор низки литовських та зарубіжних університетів

Національно-культурна резервація

Російська влада домоглася закриття одного з двох найбільших об'єднань українців у Росії

Автор:
Олександр Михельсон

24 листопада Верховний суд Російської Федерації ухвалив рішення про ліквідацію Федеральної національно-культурної автономії українців Росії (ФНКА УР). Справа тривала понад рік і, за офіційними повідомленнями, була породжена звичайними порушеннями правил існування таких організацій. Проте низка обставин вказує на те, що йдеться про недотримання зовсім інших «правил», які в жодних російських законах не прописані.

ВИСТУПАЮТЬ ІЗ ПОЗИЦІЙ СЕПАРАТИЗМУ

Українську ФНКА було створено ще 1998-го згідно з ухваленим двома роками раніше законом РФ про національно-культурні автономії. Слово «автономія» в цьому випадку не має жодного стосунку до способу територіальної чи політичної самоорганізації – це лише форма об'єднання культурно-просвітницьких організацій та (або) землячеств тієї чи іншої національної меншини. Подібних ФНКА в Росії діє кілька десятків.

Проблеми у ФНКА УР виникли 20 липня минулого року, коли Міністерство юстиції Росії розпочало спеціальну перевірку діяльності організації. Підстав для цього було дві. По-перше, до того російський Мін'юст ліквідував три з дев'яти територіальних організацій ФНКА, але правління Автономії і далі вказувало у своїй звітності їхню колишню кількість. По-друге, в квітні 2009-го сплив термін повноважень самого керівництва, обраного на з'їзді ще 2005-го.

ЗРАЗКОВО-ПОКАЗОВО. Бібліотека української літератури в Москві стала полігоном, на якому російська влада відпрацювала методи боротьби з ненадійними активістами-українцями

Саме по собі це не стало б приводом для скандалу: в Автономії вже готувалися до нового з'їзду, який мав ліквідувати всі зазначені порушення. Його затримку співголова Організації українців Росії та фактичний голова ФНКА Валерій Семененко тоді пояснював звичайним браком грошей на доставку делегатів із різних куточків Росії до Москви. Це дивним, на жаль, не виглядало. Проте не для російських чиновників, які, за підсумками перевірки, призупинили діяльність ФНКА до 12 січня 2010 року.

Коли цей термін сплив, почалося найцікавіше: як вирішили ті самі чиновники, Автономія, попри призупинення своєї діяльності, і далі «злісно» її провадила. Як саме? По-перше, як ішлося у відповідних матеріалах нової перевірки, вже згаданий Валерій Семененко дозволив собі взяти участь у жалобних заходах з нагоди річниці Голодомору восени 2009

року. Зауважмо, що документи звинувачують Семененка в участі в акції «Незгасима свіча», яка проходила... у Києві.

По-друге, він же нібито «виступав у ЗМІ» як один із керівників ФНКА. Насправді це було телефонне інтерв'ю пражському бюро «Радіо Свобода», причому Семененко, за його зізнанням, від імені Автономії в ньому не говорив, журналісти затитрували його посаду самотійно.

Найбільшим же «шедевром» цієї справи став лист такого собі мешканця Москви Журавльова, члена організації «Отчизна», що надійшов 2 лютого на адресу особисто заступника міністра юстиції РФ Алу Алханова. У ньому громадянин Журавльов, непохитно стоячи на варті законності й порядку, детально розписував наведені вище «порушення», вчинені громадянином Семененком, а головне – застерігав свій уряд від... «антиросійської» діяльності ФНКА.

«В. Семененко... регулярно приймає участь в заходах організуємих зарубіжними неправительственными структурами — «Української всемирної координаційної ради», «Всемирного конгресу українців»... Лідери указаних організацій виступають з позицій націоналізму і сепаратизму», — писав Журавльов (стилістику й пунктуацію збережено). Який такий сепаратизм пропаяють УКР та СКУ, полум'яний російський патріот не уточнював. Зате наголошував на іншому: мовляв, діяльність ФНКА «направлена на дискредитацію проводимого керівництвом Росії політичного курсу по міжнародному єдинству і в своїй діяльності несеєт загрозу існуючому конституційному строю!». Найімовірніше, що російський Мін'юст не лише цілком серйозно включив цей лист до «звинувачувальної справи» ФНКА, а й зробив на його основі письмове попередження Автономії.

ПАСИВНА ПОЗИЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО МЗС

Отже, російський Мін'юст продовжив мораторій на роботу ФНКА і звернувся до суду щодо її цілковитої ліквідації, але намагався перевести все в площину «порушень статуту». Саме тому, що юридичні аргументи чиновників були надто хисткими, переконані в Автономії, процес і затягнувся більше ніж на рік. Російські українці запевняють, що Міністерство юстиції вдалося й до низки суто процедурних порушень, які, можливо, будуть підставою в майбутньому для звернення до Європейського суду з прав людини.

Поки що, як повідомив *Тижню* Валерій Семененко, у ФНКА готують касацію на рішення російського Верховного суду, а також листа до президента України Віктора Януковича. Хоча надії на офіційний Київ у російських українців мало. «Це відверте політичне переслідування, але, на жаль, спостерігається абсолютно пасивна позиція українського МЗС і посольства», — наголосив Семененко.

Тут можна було би згадати, що саме ФНКА різко виступила проти того, щоб «лізти в політику», ще 2007 року, коли в Москві підготували угоду про співп-

рацю між ФНКА й Об'єднанням українців Росії (ОУР), з одного боку, та партією «Единая Россия» — з іншого. Однак справа, безумовно, не така проста.

На той час боротьба за контроль над українськими об'єднаннями в Росії була вже досить запеклою. Чимало членів і лідерів ФНКА та ОУР загалом підтримували курс тодішньої влади України, передусім щодо розвитку української мови та історичної пам'яті. Численні заяви їхніх опонентів вказують,

СПРОБА ПРОАРТИКУЛЮВАТИ ІНТЕРЕСИ РОСІЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ НАРАЗИЛАСЯ НА ОПІР РОСІЙСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

що під забороною «політикою» вони мають на увазі лише такі акції, як ушанування пам'яті жертв Голодомору, і це попри те, що такі акції в Росії зазвичай організовувалися фактично келійно — максимум у стінах посольства України.

На жаль, офіційний Київ і за тих умов не надто переймався долею співвітчизників. Те саме ОУР, приміром, 2006 року отримало на свою діяльність від українського уряду близько мільйона російських рублів. Не надто велика сума, особливо порівняно з тією, що виділяє російський бюджет на просування інтересів ро-

сіян в Україні (про п'яту колону в Україні читайте *Тижень*, №26–27/2009). Надалі ж фінансування взагалі практично припинилося. Українцям мляво реагував Київ і на проблеми з Бібліотекою української літератури в Москві, яку в 2007–2008 роках мерія Білокам'яної «перереформувала», змусивши звільнитися частину керівників та спеціалістів, і на численні випадки оголошення персонами нон-грата в Росії активістів українського руху.

Можна констатувати, що спроба більш-менш виразно проартикулювати інтереси російських українців, розпочата після Помаранчевої революції здебільшого за рахунок ентузіастів, наразилася на організований опір Російської держави, який ще виглядає успішним. Утім, 70-річний Валерій Семененко стверджує, що його однодумці здаватися не збираються. Адже в РФ окрім «тимчасово розгромленої» ФНКА залишається потужніше (зокрема, фінансово) ОУР, яке поки що успішно відбиває всі прискіпливі перевірки російських чиновників. Хоча сам факт постійних перевірок аж ніяк не сприяє виконанню прямих функцій організації: «задоволення національно-культурних потреб українців, розвиток та пропаганда української культури», прописані в її статуті згідно з російським законодавством. ■

УКРАЇНЦІ В РОСІЇ

Структура та відносини різних українських об'єднань у РФ українознавцям рідко рівні дві організації. Об'єднання українців Росії (ОУР) виникло в середині 1990-х як організація, що претендувала представляти інтереси всіх українських громад, об'єднань та клубів РФ. 1998 року зорганізувалася і нині заборонена ФНКА. Це було об'єднання регіональних національно-культурних автономій, до складу яких, своєю чергою, входили крайові, обласні, міські національно-культурні автономії.

До 2005 року всі ці організації перебували в процесі становлення, змагаючись між собою за підтримку офіційного Києва. Зі свого боку, останній ще 1998-го відкрив у Москві Український культурний центр, задуманий як спільний майданчик для діяльності різних організацій.

Після активізації українського руху в 2005 році ОУР та ФНКА фактично об'єдналися на базі культурного центру. Головою спільної Координаційної ради обох організацій було обрано вихідця з Галичини, члена Ради Федерації РФ Василя Думу. В лютому 2008-го, під час чергового загострення відносин між Києвом та Москвою, правління ОУР та ФНКА оголосили про відсторонення Думи (який почав демонструвати лояльність до Кремля) від керівництва та обрали співголів обох організацій: Валерія Семененка (Москва) і Василя Бабенка (Уфа).

У Росії (здебільшого в столиці) діють десятки українських земляцтв, з-поміж яких вирізняються Луганське земляцтво Москви та Земляцтво донбасців Москви. Починаючи з 2005 року ці організації розгорнули помітну публічну активність, орієнтовану в Україні на Віктора Януковича, а в Росії — на тепер уже колишнього мера Москви Юрія Лужкова. Фактичний керівник обох земляцтв — Надзвичайний і Повноважний Посол України у відставці М. Чоломбійко.

Кількість членів ОУР, ФНКА та земляцтв, за словами їхніх представників, точно підрахувати неможливо, однак ідеться про тисячі формальних учасників і лише десятки активістів (при цьому згідно з переписом 2002 року українцями себе назвали 2,94 млн громадян РФ). Відомо, що осередки ОУР діють у більше ніж половині регіонів Росії. Також у різних містах і регіонах цієї країни досить регулярно виходить щонайменше 30 друкованих видань українських організацій. А 10 листопада відбулася перша конференція Російської асоціації українців, що об'єднує російських учених та педагогів, робота яких пов'язана з Україною.

Сін серед чужих

Білосердечний мер може стати яблуком розбрату для груп впливу всередині провладної більшості

Нового міського голову Запоріжжя зареєстрували як мера в міськвиборчкомі лише кілька днів тому. Але як не був кандидат від «Батьківщини» Олександр Сін до перемоги публічним, так і нині, вже як мер, нечасто фігурує в ЗМІ. Хіба що неофіційно вийшов у світ, сказав усім «дякую» і заявив, що формуватиме в Запоріжжі громадянське суспільство. Дав кілька інтерв'ю, виважених і спокійних. Як і має бути, якщо тобі надано статус маленького Будди.

МЕР-СЮРПРИЗ

Голова Запорізької обласної організації ВО «Батьківщина» Олександр Сін має значний досвід роботи в органах міської влади регіону. Ще в 1994–1999 роках він перебував на посаді заступника міського голови, до 2006-го працював у запорізькій облдержадміністрації, з лютого по червень 2006 року обіймав посаду першого заступника губернатора області. До 2008-го був головою Запорізького контрольно-ревізійного управління.

Однак перемогу Сіну забезпечили явно не успіхи в роботі на попередніх посадах. Представнику опозиції допоміг антирейтинг головного конкурента – кандидата від ПР Володимира Кальцева: негативне ставлення запоріжців до нього посилювалося у розпал виборчої кампанії після цинічного призначення регіонала виконувачем обов'язків мера.

Утім, напередодні дня «Ч», 31 жовтня, ніхто не очікував несподіванок. Підготовка ПР до виборів була максимальною. Кількість обличчя кандидата від регіоналів на один квадратний метр Запоріжжя відтворювала фантастичну реальність від Джорджа Оруелла. Виходячи на вулицю, виборець одночасно міг натрапити на п'ять-шість однакових Кальцевих, які з незмінно яскравою білозубою умішкою пропонували будувати нове місто разом. Але сотні білбордів були

Автор:
**Наталія
Виговська,
Запоріжжя**

ОПОЗИЦІЙНИЙ МЕР. Олександр Сін змушений шукати спільну мову з місцевими регіоналами

радше демонстрацією можливостей влади. Бо невеличкий, але вирішальний (за розрахунками біло-блакитних стратегів) поворот у міськраді відбувся ще за місяць до виборів. Основного суперника регіоналів, чинного мера Євгена Карташова «пішли» на дипломатичну роботу. Можливо, регіонали не пробачили Карташову та Ко, що на президентських виборах у січні той фактично підтримував не Януковича, а його конкурентку. А далі все було справою техніки. Своя більшість у міськраді в один день проголосувала за зняття мера Карташова і секретаря міськради Юрія Каптюха (до речі, він сам підтримав свою відставку, оскільки спеціально для нього підготували крісло ще одного заступника мера) та призначення секретарем міськради голови міської організації ПР, депутата міськради Кальцева. Того самого дня йому надали статусу виконувача обов'язків мера на час до виборів.

Кальцев одразу ж розгорнув бурхливу діяльність, призначивши безліч радників (навіть окремого з підготовки до Нового року), і протягом виборчих переронів «скромно» користувався своїм

становищем. День виборів не відбувся несподіванок для регіоналів. За кілька годин до закінчення голосування на прес-конференції майже переможець заявив: «У Запоріжжі найдемократичніші вибори, і ви про це дізнаєтеся вранці». Однак уранці о 5.00 всі виборчкомі одночасно зачинилися: члени виборчкомів раптом втомилися, коли стало очевидно, що мером Кальцеву не бути. Перевага кандидата від «Батьківщини» була такою перекожливою – 13 тис. голосів, або майже 7%, що вже наступного дня Кальцев визнав перемогу свого суперника.

Однак перемога в Запоріжжі «не свого» мера – це лише єдиний форс-мажор регіоналів на місцевих виборах, адже тотальну більшість вони отримали в місті та практично всюди в області. Тому, щоб виправдати надії запорізьких виборців і вирішувати найактуальніші для міста проблеми, Сіну в будь-якому разі доведеться домовлятися з табором біло-блакитних.

ВСЯ ВЛАДА – В РАДАХ

У міськраді та облраді – тотальна провладна більшість.

Склад Запорізької облради (100 депутатів)

Найактуальніші проблеми Запорізької області

- Міст через Дніпро. Планували звести до 2010 року за 1,9 млрд грн. Нині його будівництво оцінюють у 5,2 млрд грн; проект реалізовано лише на 30% (відставання від графіка будівництва – три роки).
- Екологія: сміт, забруднення Дніпра. Населення регіону потерпає від алергії. Кошти на модернізацію промислової обладнання та екологічні програми не виділяються.
- Реконструкція очисних споруд «Водоканалу». Зношеність водопровідних та каналізаційних мереж – 80%. Реконструкції об'єкта, під яку ЄБРР виділяв кредит, не завершили й далі шукають нових інвесторів.
- Дварічний стан Дніпрогесу.

У міській раді від правлячої партії працюватиме 61 депутат (всього до її складу входять 90 депутатів). Однак не факт, що формальна більшість почуватиметься там вільно. Давні конфлікти всередині місцевої ПР, які фактично розколюють її, нікуди не зникли. Місцеві регіонали все ще поділяються на табір Петрова – Кальцева і «Мотор-Січі» – Богуслаєва. І їхнє мирне співіснування виключно ситуативне.

Нинішня позиція Компартії теж створить певні проблеми регіоналам. Червоний осередок, що завжди був на боці влади, вагається, чи варто співпрацювати з нею. Тим більше що серед депутатів міськради від КПУ опинився ображений экс-мер Євген Карташов. Можливо, не є випадковим і те, що в день голосування народний депутат від КПУ, кандидат на посаду міського голови Олексій Бабурін озвучив заяву на ім'я президента: в Запорізькій області «на повну котушку працює адмінресурс». Водночас саме представники КПУ виступили на захист Сіна. Те, що червоні, швидше за все, не водитимуть дружби з регіоналами, підтвердив комуніст Олександр Зубчевський, заявивши в прямому ефірі місцевого телеканала: «Це в Києві Партія регіонів і комуністи – в коаліції, а тут – ні».

Оптимістичніша для ПР ситуація склалася в облраді. Завдяки мажоритарним округам тут ПР здобула 74 мандати зі 100. На сесії нового скликання депутати переобрали нового-старого секретаря облради регіонала Павла Матвієнка. Але і ця перемога може не врятувати запорізького губернатора, голову обласної організації ПР Бориса Петрова. Саме він уже взяв на себе відповідальність за помилки, яких припустилися під час виборчої кампанії в регіоні. І такі невтішні результати, як «здача міста» «Батьківщині», можуть коштувати йому посади.

Поки що «рахунок» Борису Петрову не виставили. Але запасний аеродром губернатор собі забезпечив: він очолював список ПР до облради й обрався депутатом. Якщо свої позиції в області посилять нардеп від ПР, голова правління «Мотор-Січі» Вячеслав Богуслаєв, Петров, очевидно, змушений буде залишити губернаторське крісло. Низка ЗМІ вже припускає, що саме креатура Богуслаєва – колишній голова облради Олександр Нефьодов – можливо, стане головним претендентом на місце чинного губернатора в разі його відставки. ■

Мери Запоріжжя

newoton
ДИВОВИЖНИЙ СВІТ

Мережа магазинів дивовижних речей

Диво-аксесуари для комп'ютера

Домашні дрібниці

Мультимедія

Розваги та відпочинок

Дивна канцелярія

Предмети інтер'єру

В Інтернет-магазині
www.chudesa.com.ua

-5%

- ТРЦ «Караван»
- ТРЦ «Dream Town»
- ТВК «Глобус»
- ТРЦ «SKY MALL»
- ТЦ Галерея подарунків «Новий проїзд»

Корпоративні та оптові продажі (044) 585-97-29

Обличчя протесту

Історії тих, хто звик розраховувати тільки на себе

Фото:
Олександр Чекменьов

МИКОЛА ПИЛИПЧУК,
м. КОНОТОП

Маю дві вищі освіти. На Майдан приїжджаю вчетверте. За власним бажанням і своїм коштом, ніхто мене не закликає і не фінансує. Чому приїхав? Виборувати своє. Від цих не-нажерливих панів-чиновників. Бродський займався розробкою Кодексу. Він сам винний державі 2,5 млн. А з нас видушує останнє. Президентів соромно мати у себе таких чиновників.

ФОТОПРОЕКТ
Тиждень
МАЙДАН

ТЕТЯНА ВОЛОВА,
селище МАКАРІВ

Я приватний підприємець. Маю два дипломи. Працювала ще в державній торгівлі, потім – на хазяїна. У своєму бізнесі працюю з 1995 року. Як-то кажуть, «човником». Починали ми з наметів, стояли у будь-яку погоду сім днів на тиждень. Переїхали у контейнери, зрозуміло, за свої гроші. Та й все, що робимо, тільки власним коштом. Державні чиновники і пальцем не поворухнули, щоб нам чимось допомогти. Вони тепер заввилися гроші вимагати. Та ще й людей на нас цькують. Я у батьківській хаті живу. То батько, надивившись телевізор, заявив мені, що він знає, чому виникло протистояння уряду з підприємцями. Бо підприємці, мовляв, з пенсіонерами, лікарями та вчителями ділитися не хочуть. Але ж не ми розвалили підприємства. Не ми заморозили внески в Ощадбанку. Я починала бізнес сама. Розлучена. Виховую двох доньок і утримую тата. Ми не «не хочемо», а вже ділимося своїми «кровниками» з учителями та лікарями. Ідеш до лікаря – дай, у школі – дай. Хочеш-не-хочеш, але ділишся. А якщо запроцює Кодекс, то роботи не буде. Після стількох років ведення бізнесу ми вже нікому не потрібні. Підприємець не має часу на ведення бухгалтерії – йому працювати треба. А хочеться справді сплатити податки і спати спокійно. Люди мають право на гідне життя.

ФОТОПРОЕКТ
Тиждень
МАЙДАН

**АННА ПОДОПРИГОРА,
м. ХАРКІВ**

Я мати трьох дітей. Підприємця із 1997 року. 21 рік працювала в Ощадбанку. На ринку Барабашова пішла тоді, коли, через затримку зарплати нічим стало платити за квартиру. Чоловік працював на заводі, і з 1992 по 1997-й йому платили гречкою. З того і почали – продавали крупи. Чоловік закінчив радіоелектронний інститут. Інвалід 3-ї групи. Але теж мусив піти на базар. Діти закінчили виші. Однак на практику влаштувати їх було неможливо, бо скрізь вимагали гроші. Тому забрала їх до себе на ринок. Я зареєстрована як фізична особа. Син – на єдиному податку. Від сплати податків не ухилияємося. Платити доводиться дуже багато. У Київ приїжджаю вже втретє. Якщо Кодекс запроцює у нинішньому вигляді, не знаю, з чого платити далі податки та збори. Нині на ринку Барабашова люди масово продають контейнери та здають документи. З 1 січня доведеться і нам закриватися – тоді і я, і чоловік, і діти опинимося просто на вулиці. Тож змушені піти у тінь. Уже зараз у податковій нам кажуть, що на 1 квітня ми маємо або продати весь товар, або мати на нього накладні.

ФОТОПРОЕКТ
Тиждень
МАЙДАН

**ПАВЛО МАЛИНОВИЧ,
м. ЛЬВІВ**

Податковий кодекс недолугий. Уже зараз уряд визнає, що треба вносити чимало поправок – то що ж це за документ?! Мета Кодексу очевидна – знищити конкурентів великих торговельних мереж і клас вільних підприємців, самостійних людей. Людей, здатних прихитити і відстояти свої права. Податкова вже каже: хочете лишитися на єдиному податку, готуйте документи за два останні роки. А звідки їх узяти, якщо ніхто спеціально документів не збирав? А як розуміти надання податкових прав прийти й перевірити без попередження? Це призведе до вибіркових конфіскацій товару, а в суді боротися буде марно.

ФОТОПРОЕКТ
Тиждень
МАЙДАН

ГЕННАДІЙ ДРОЗДОВ,
м. МАРІУПОЛЬ

Я спортсмен. Яхтовий капітан. Займаюся частково канцтоварами, частково тим, що пов'язане з яхтами. Шістьма вітрилами на замовлення. За родом своєї діяльності часто буваю за кордоном. Побачене вражає, ніде не гноблять так середній бізнес, як у нас. Навпаки, скрізь для нього створюють сприятливі умови. Податковий кодекс – це вбивство українського середнього класу. Якщо він запроцює, то в Україні для мене роботи не буде.

ФОТОПРОЕКТ
Тиждень
МАЙДАН

ЛЮДМИЛА СІНШАК,
м. КОРСУНЬ-ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ

Ми не проти сплачувати податки й платити більше. Але ж у розумних розмірах. І пропорційно рівневі доходів. Чому великий бізнес виводить кошти в офшори, а діри в бюджеті латають за наш рахунок? Хай спочатку подолають корупцію, а не шукать, як відібрати у нас гроші. Вже зараз ми мусимо робити це й пенсійний внесок до соцфонду. Платити доводиться у різні вікна. Єдиний податок – у податкову, пенсійний внесок – у пенсійний фонд, ринковий збір – до міськради, оренду контейнера – на ринку. А говорять же тільки про єдиний податок. Якяк закладений у Податковому кодексі необмежений фіскальний тиск. Хто дав їм праве беззуду опитувати наших працівників? Якщо такий Кодекс запроцює, доведеться покинути бізнес, копати городи і якось виживати.

ФОТОПРОЕКТ
Тиждень
МАЙДАН

**ОЛЕНА ГАЧЕВА,
м. КАХОВКА**

Нам кажуть, що Податковий кодекс переможе корупцію. Ми не віримо — він зробить наше життя набагато складнішим. У нас забирають імунітет. Ми чесно платимо свої податки і ринковий збір. А на нас нацьковують учителів, медиків, бюджетників. Ми хочемо лишитися зі своїми робочими місцями, хочемо зберегти роботу для наших найманих працівників. Бізнесом займаюся близько 20 років. За освітою я технік-технолог, але дипломом скористатися не змогла. Починала ще з кооперативного руху. Брат торгував взуттям. Ми займалися трикотажем, в'язали светри. Мали прибуток, давали роботу землякам. Але потім держава дозволила імпорт дешевого текстилю, і ми захлинулися. Почали знову, видряпалися. Однак такої загрози, як нині, ще не було. Фактично нам створюють умови, за яких неможливо працювати. Нас викидають на вулицю. Що робити далі, я не знаю. Будемо боротися. Ми не вперше приїжджаємо до Києва. Скільки буде треба, стільки приїжджатимемо.

ФОТОПРОЕКТ
Тижень
МАЙДАН

**АНАТОЛІЙ ТАТАРИНОВ,
КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ**

Ветеран-афганець, інвалід 2-ї групи. Працюю в бізнесі 15 років, торгую побутовими дрібницями. Бізнесом зайнявся, коли не стало роботи. На пенсію доньок не виростиш. Нині дівчата навчаються, тож потрібні гроші. А в нас забирають бізнес. Наше селище обурене діями влади. Тому й приїхали сюди. Стояти-мемо до перемоги.

ФОТОПРОЕКТ
Тижень
МАЙДАН

Криза МОРАЛЬНОСТІ

Моральне оздоровлення влади й суспільства – в інтересах усіх без винятку регіонів України. Чим вам не українська ідея, яку ми так натужно шукаємо зі свічкою вдень?

Автор:
Мирослав
Маринюк

Здається, «буття у кризі» є перманентним станом сучасного українця. Для нас воно наче рідна домівка. Ми в ньому освоїлись, як, мабуть, жоден інший народ: дачі будуємо, дітей народжуємо, та ще й кепкуємо над собою. І хоча перемоги наші нестійкі, а надія не завжди має підстави, все ж народ якийсь дає собі раду. Та й самогубств у нас, кажуть, менше, ніж у впорядкованій Швеції... Отже, наші кризи – це не безпросвітне блукання по колу. Вони мають глибинний сенс, який ми не одразу помічаємо.

Відомо, що, хоч як довго чайник підігрівати, температура в ньому не підніметься вище ніж 100° С, поки не википить уся вода. Щось подібне діється і з нашою державою: хоч як щедро нас «підігріватиме» Міжнародний валютний фонд і хоч як часто переобиратимуться наші уряди, ніхто цю державу радикально не змінить, доки не «википить» із нас досвід буття «гомо советікусом». Виявляється, з прив'язаністю до патерналістської форми держави розпрощатися непросто. Тому наші кризи – це як для ізраїльтян пустеля: тут ми прощаємося зі світом нашого рабства.

МОРАЛЬНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИЧНОЇ КРИЗИ

В Україні зазвичай усі дружно говорять про перманентну політичну кризу. Однак сьогодні навіть суто політичні моменти дедалі більше набувають моральної ваги.

Ось кілька прикладів. Той факт, що так мало людей може сформулювати справді рятівний вихід із політичних клопотів, зайвий раз підтверджує, що народ фактично усунутий від реального впливу на події. Владна

система давно вже оговталася після помаранчевого шоку й віртуозно вдосконалила саму себе, знову замкнувши свої важелі на нечисленній групці осіб. Це явно антидемократична й глибоко аморальна ситуація, оскільки в народі знову відбирають його суверенні права.

Це має катастрофічні наслідки для морального стану суспільства: після короткотривалого злету помаранчевої надії люди знову втратили віру в те, що своїми діями можуть змінити ситуацію.

Незнищенність дотеперішньої владної системи тримається й на тому, що їй щоразу вдається переконати народ: порятунок прийде від тієї чи іншої політичної сили. Це нормальний демократичний принцип, але лише за умови, що всі учасники грають за однаковими й моральними правилами. Однак якраз цього в Україні немає. Тому в нас усе обертається відомим правилом «за що боролись, на то и напоролись»: голосуємо начебто за іншу ідеологію, а отримуємо лише інший різновид аморальності. Утім, замість того щоб помудрішати, тобто дружньо й солідарно вимагати від політикуму обох політичних флангів удосконалити виборче законодавство (а з ними й правила гри загалом), ми знову до хрипоті сперекаємося, хто порятує Україну.

Нинішня криза виявила цілі проломи в нашій національній безпеці. І референдум 1991 року, і подальший розвиток української державності трималися на тому, що більшості компартійних, а тоді й економічних еліт було вигідно стати «незалежниками» і розробляти «золоту жилу» української державності. Сьогодні складається ситуація, коли переважна частина керів-

ної еліти задля здобуття чи утримання влади може розплачуватися головними стратегічними запасами, чи, якщо хочете, опорами нашої незалежності. Аморальність цієї ситуації також очевидна.

ІНШІ ОСОБЛИВОСТІ МОМЕНТУ

Ще 20–30 років тому ми жили у зрозумілому світі, де були чіткі моральні «верх» і «низ», «добро» і «зло». Існувала «імперія зла» та її ідеологічні й силові структури, які слугували опорою злочинній системі. І була нехай квота, але мужня опозиція, яка уособлювала полюс добра й означувала вектор руху до нього.

Про цей світ можна тепер сказати: «Gone with the wind» («Розвіяно вітром»). Сьогодні добро і зло перемішані, й відрізнити їх одне від одного майже неможливо. Чорно-білий світ протистояння з комунізмом перетворився на хаотичну мішанину відтінків сірого кольору, якою забруднено все: політичні партії, громадські рухи і, врешті-решт, таку омріяну незалежну державу. Відтак чимало людей втратили і орієнтацію, і відчуття перспективи.

У цю картину колишній литовський президент Адамкус якось у Львові вніс одну важливу корективу: у світі нині є потужні інституції, які щосили й за грубі гроші свідомо змішують добро та зло. Тільки-но в суспільстві з'являється якийсь перспективний феномен, сили зла миттєво дискредитують його чорним піаром або ж створенням паралельного лукавого «клону», що дезорієнтує людей.

Тому наш час можна назвати активним реваншем зла, розрахунок якого простий. Адже коли все довкола є лише певною су-

мішню добра і зла, то за перемогу якого добра слід боротися? І на кого можна спертися?

Вийти на нову морально-етичну ясність непросто. Багато хто говорить про потребу повного перезавантаження країни, появи нової атрактивної, високomorальної і, я б навіть сказав, пасіонарної політичної сили, яка цілковито змінить парадигму політичного життя держави. Я особисто – за такий варіант. Проте з тим переформатуванням не все так просто. Адже без морального оздоровлення українського політикуму воно нагадуватиме товчіння води в ступі, як і малоефективною буде поява бродячих третіх сил.

Досі всі заклики до моральності в наших умовах практично не діяли, бо легко нейтралізувались егоїстичними інтересами. І люди тотально не вірять у можливість морального оздоровлення. Проте, за результатами опитувань, уже 55% респондентів визнали, що головною причиною нинішньої кризи є занепад моральних цінностей. Отже, навіть на прагматичному рівні ми починаємо розуміти, що нехтування Божим законом веде всю країну до краху.

ОСОБЛИВОСТІ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ

Від аморальності влади однаково страждають у Харкові та Львові, Києві та Сімферополі. Моральне оздоровлення влади й суспільства – в інтересах усіх без винятку регіонів України. Чим вам не українська ідея, яку ми так натужно шукаємо зі свічкою вдень? Захищатимете якусь одну мову, якусь одну партію, ідеологію чи церкву – виграєте в одному регіоні, але програєте в іншому. Однак якщо обстоюватимете моральне одужання – виграєте в усіх регіонах. Головне – робити це не маніпулятивно, а по-справжньому. Тоді й виявиться, що, на відміну від усього іншого, моральні аспекти до національної єдності нас таки наближають.

Але як братися за це моральне одужання? Створити Партію морального оздоровлення? Чи домагатися, щоб усі наявні політсили ухвалили постанову про моральне одужання своїх членів? Питання, певна річ, риторичні. У тому-то

й складність моральних процесів, що рушійні сили духовного перетворення діють поза сферою партійного керівництва.

Перехід від аморальності до моралі квантовий, тобто стрибкоподібний. Не можна уявити

збрешу жодного разу. Отже, на духовний «стрибок» треба зважитися, він потребує певної пускової енергії. Чому?

ЖЕРТВА ЯК РУШІЙ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Розгадка проста, бо на початку цей «стрибок» обов'язково вимагатиме певної, хай навіть найменшої, жертви. Людина буде змушена піти проти течії, тобто наразитися на опір панівної системи. Це означає втратити не лише якісь шанси, а й реальні здобутки чи блага. Для багатьох людей (особливо молодих) це означає знову ж таки стати невдахою, лузером, бути викинутим за борт життєвого човна. »

АХІЛЕСОВОЮ П'ЯТОЮ ДЛЯ НАШОГО СУСПІЛЬСТВА Є БРАК СОЛІДАРНОСТІ

собі «п'ятирічний план» морального одужання, не можна позбутися аморальності так, як кидають палити: мовляв, сьогодні я збрешу двадцять разів, а завтра – лише дев'ятнадцять з тим, що на двадцять перший день уже не

СИНДРОМ СТРАУСА.
Щоб якась порятувати себе та свою сім'ю, українці все частіше йдуть на компроміси й намагаються сховатися у свою «хату скраю»

Тому часто в увяленні молоді потреба в жертві – це ознака минулих епох, мовляв, це колись люди керувались у своїх вчинках принципом: «Жити для народу, жертвуючи особистим». А сьогодні настав час «жити задля себе, а проблеми народу – це його проблеми». То, може, й справді всі викладені вище роздуми про моральність і жертву годяться лише для домодерних епох?

Погляньмо з іншого боку. Оскільки людина в усі епохи є грішною, в суспільному організмі накопичуються «шлаки», які слід вчасно видалити з нього, щоб повернути моральне здоров'я. Цієї мети можна досягти двома способами. Перший – самодисципліна людини, її моральна «вездечка», накинута на себе добровільно. Вона дає змогу уникнути «зашлакування» взагалі. Другий – задіяти правову систему держави, тобто через судове покарання нейтралізувати дію зла та (в ідеалі) сприяти моральному покаранню злочинця.

Доки згаданих «шлаків» ще небагато, видалити їх досить просто. У демократичних державах окрім суду можна задіяти медіа й публічну опінію. Щоб впоратися з проблемою, без жертви не обійтись і тут: людина має публічно виступити проти прихованого хабарництва чи сексуальних домагань, зловживання владою чи офіційної брехні. Оскільки нетайна перемога не гарантована, вона може якимось постраждати: втратити роботу, змінити місце проживання тощо. Приміром, американське життя сповнене таких невеликих жертв, унаслідок яких суспільство таки виявляє спроможність очищатися.

Проте є суспільства, у яких кількість гріховних «шлаків» перевищує певну критичну межу, після якої звичний спосіб їх усунення не працює: корумповані судді виносять вирок на користь злочинця, підкуплена преса обстоює інтереси кривдників і ретранслює брехню. У цьому разі морально здоровий сегмент у суспільстві постійно зменшується, бути моральним стає щоразу не вигідніше. Щоб якимось порятувати себе та свою сім'ю, людина все більше йде на компроміси й намагається сховатися у свою «хату скраю».

Однак зло, яке не наражається на ефективну протидію, не може зупинитися само. Воно нахабно, завойовує щораз більший простір людського існування і врешті добирається до останнього бастиону людської приватності – її «хати скраю». І тоді, щоб таки порятувати себе та свою родину, людина змушена йти на відчайдушний бунт, як ота раніше сумирна тварина, котру загнали в глухий кут. Але жертва, на яку вона таки змушена піти, стає стократ більшою.

Звідси можна сформулювати правило: людина, яка боїться піти на маленьку жертву, мріючи прожити життя взагалі без неї, просто прирікає себе чи своїх дітей на значно більшу. Чимало чесних і незіснутих людей теоретично цілком погодилися б із такими міркуваннями, проте піти на жертву все одно не спроможні. Чому? Бо кожен почувається одним у полі воїном і відповідно не вірить, що його жертву підтримають інші люди. Скільки в нас таких розчарованих і морально знищених людей, які спершу пробували ставити чоло злу, але, не підтримані іншими своїми колегами, були тим злом розчавлені?! Брак довіри між людьми сягнув у нас розмірів національної катастрофи. Відтак ахіллесовою п'ятою для нашого суспільства є брак солідарності.

Утім, солідарність поміж нами все-таки з'являється, але вже на останньому етапі. І тоді це вже солідарність бунту. Натомість спромогтися на солідарність щоденного державотворення ми не спроможні. Так, після злету помаранчевої солідарності всі зрозуміли по своїх хатах і знову повернулися до своєї нелюбові до ближнього свого, до глибинної недовіри до нього.

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОЗНАКИ ЖЕРТВИ

Проте мені найменше хочеться займатися апологією жертви як апологією страждань. Інакше наступним кроком я мав би пропагувати «подвиг» флагаєлантів – філіппінців, що займаються самокатуванням за допомогою бичів і добровільного розп'яття. Але не страждання є ключем до розгадки, а жертва як форма непокори щодо зла.

55,9% українців вважають рівень моралі в суспільстві низьким

39,1% оцінюють рівень моралі як середній

3,8% називають рівень суспільної моралі високим

ДОСІ ВСІ ЗАКЛИКИ ДО МОРАЛЬНОСТІ В НАШИХ УМОВАХ ПРАКТИЧНО НЕ ДІЯЛИ, БО ЛЕГКО НЕЙТРАЛІЗУВАЛИСЬ ЕГОЇСТИЧНИМИ ІНТЕРЕСАМИ

Найбільше українців турбують такі зміни суспільної моралі, як: зживання наркотиків (62,4%), алкоголізм (61,9%), грубість у стосунках з людьми (58,7%) і хабарництво (56,1%). Наступними за значущістю є такі проблеми, як: збагачення за рахунок бідних (43,2%), нешанобливе ставлення до старших (42,7%), байдужість до чужих бід (35,7%), проституція (30,2%). Приблизно кожного п'ятого українця турбує аморальність на телебаченні (22,4%) й зростання кількості розлучень (21,8%)

Згідно з результатами опитування Інституту Горшеніна на тему «Мораль і життєві цінності українського суспільства», проведеного з 11 по 13 грудня 2009

Жертва є високим прикладом, на який можуть орієнтуватися інші люди, й, за певних обставин, прагнути повторити. У кризовому стані моральний вчинок є програвшим і кумедним, його ніхто не хоче повторювати. Натомість учинок, оплачений жертвою, у якусь мить історії може стати прикладом для наслідування.

Жертва стає символом, сигналом, за яким уїзнають наявність насильства й опору йому. Інакше кажучи, ми усвідомлюємо хворобу лише тоді, коли відчуваємо біль. Жертва і

є тим больовим синдромом, який сигналізує про суспільну недугу.

Жертва є «золотим запасом», «золотим покриттям» декларованих людиною слів. Сьогодні всі високі слова використані, згвалтовані, знецінені. Ніхто їм не вірить. Чому? Бо миттєво відгадує кон'юнктурний, практичний інтерес. Подолати цю недовіру може лише особиста жертва, яка повертає декларованим тобою словам їхню високу ціну.

Проти жертви голосно бунтують наші інстинкти самозбереження, задоволення й марнославства. Сьогодні всі ми відчуваємо, що для бажаного політичного перетворення потрібен відповідний політичний лідер. Але лідер не з'явиться, доки не буде того, хто зважиться піти на жертву. Це одвічний довід християнства, який постає тепер перед нами у всій своїй неминучості.

Отже, суспільство функціонує нормально тоді, коли в ньому є критична маса людей, готових піти на жертву. І вона не мусить реалізуватися: часом, побачивши масову готовність до жертви, зло відступає. Але ця готовність є передумовою громадянської небайдужості, «клеєм», що скріплює до купи громадянське суспільство. ■

Ліцензія: серія НР № 0900-м від 19.05.2005

З Тетяною Костенко

23:00

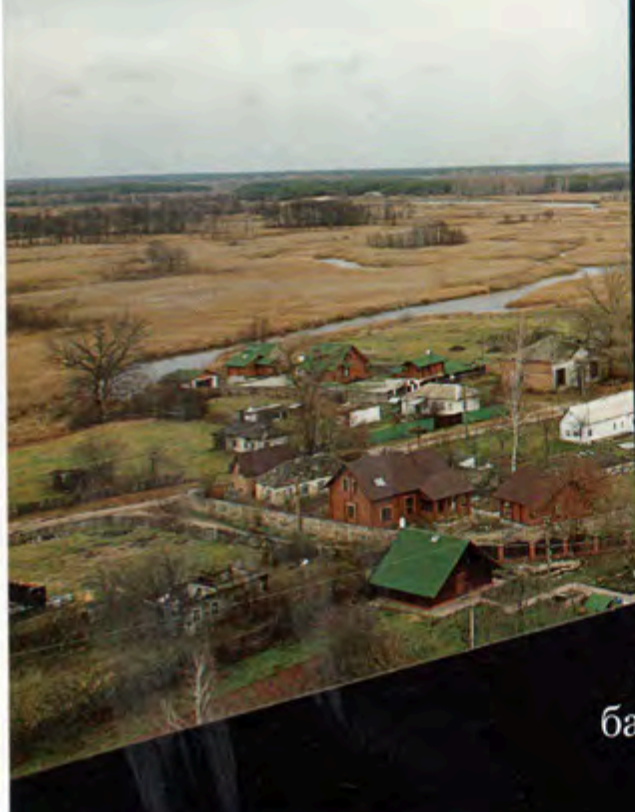
ПОНЕДІЛОК – ЧЕТВЕР

www.city-tv.kiev.ua

МИСЛИВСЬКЕ

ГЕТТО

ПР

Селяни перетворилися на заручників бажання гаранта і його оточення красиво й затишно відпочивати

Автор:
**Богдан
Буткевич**

Фото:
**Анатолій
Белов**

Місцеві жителі бояться зайти до лісу чи пропливти на човні річкою – охорона вкрай дратівливо ставиться до появи простолюдинів у мисливських угіддях Хазяїна і має крутий норів: може скалічити, а то й гірше. І це не в напівфеодалній країні третього світу. Мова йде про Дніпровсько-Тетерівський лісомисливський заповідник біля села Суходлуччя на Київщині, приватизований ще за попередньої влади Віктором Януковичем.

ПЕРШИЙ БЛОКПОСТ

Мотор позашляховика несамовито реве, наш провідник Анатолій везе нас до лісу, овіяного легендами. Водій стурбований:

відкрився сезон полювання на крупну дичину, тож є ризик, що або високопосадові мисливці приймуть нас за кабанів чи оленів, або їхня охорона – за терористів.

Виїжджаємо на трасу Київ – Димер, що веде в бік заповідника. Очікуємо побачити дашників під кожним кущем, як це зазвичай буває, коли кортеж із президентом чи його близькими проноситься в напрямку резиденції «Межигір'я». Проте за всю дорогу зустрілася лише одна міліцейська машина й до того ж на стаціонарному посту біля виїзду з Києва. «Значить, Хазяїн ще з вечора заїхав», – гадає наш провідник.

Доїжджаємо до села Сичівка. Дорога розбита, яма на

ямі, хати покосилися, посеред села – неоконкретний сарай із написом: «Продукти». «Це – єдиний продуктовий магазин на всю околицю, – розповідає наш водій. – В селах, що в зоні заповідника, магазинів немає, тож мешканцям доводиться їздити за продуктами аж у Димер». Бачимо старезний навіс із написом «Зупинка», споруджений явно ще за часів розвинутого соціалізму. «Постійного сполучення навіть із цим селом немає, – пояснює Анатолій. – Не кажучи вже про села, розташовані в самому заповіднику. Там взагалі ніякого сталого транспортного зв'язку не існує, звісно ж, якщо не маєш машини. Лише раз на тиждень ходить автобус до Димера. Тут

ЕЗИДЕНТА

одні старі живуть – молодь вся розїхалася, бо роботи немає». Місцеві жителі потім розповіли, що на роботу в заповідник їх не беруть, тому доводиться їхати світ за очі, щоб якось заробити на харчі. Єгерів звозять з усієї країни, але змінюють щотри місяці, з міркувань безпеки.

Як за помахом чарівної палички за занехаяним селом одразу розпочинається рівна як стіл дорога. «Це Вера Ульяновна (екс-губернатор Київщини) спеціально побудувала, щоб на полювання їздити зручніше було», – зазначає провідник.

А ось і перший блокпост біля лісової смуги – тут вже територія заповіднику. Неподалік від нього стоять кілька цивільних машин, яким не пощастило потрапити

всередину. Адже заїзд для звичайних людей сюди заборонений – потрібен спеціальний пропуск. Який, окрім працівників, мають лише мешканці п'яти сіл, що знаходяться в межах «зони», або їхні родичі. Пропусків таких менше тисячі. Хоча офіційно ця територія ані режимним об'єктом, ані приватною власністю не є.

Біля шлагбаума стоять двоє єгерів у камуфляжі, з-за їхніх спин визирає високий молодик, на вигляд типовий спецслужбіст – вдягнений у чорне, білий дріт за комірцем веде до вуха. Він прискіпливо нас роздивився, але до машини так і не підійшов. Огляд відбувся на диво швидко. Водій подав свій пропуск, єгер, майже не перевіряючи, його повернув. «А Сам сьогодні буде?» – запитав Анатолій. Єгер ствердно кивнув головою.

РЕЗЕРВАЦІЯ А-ЛЯ НАТЮРЕЛЬ

Нарешті ми в заповіднику. Таке враження, дорога стає дедалі краще й краще. А ліс навкруги – замилуєшся: сосни як на підбір, густо висаджені берізки милують око справжнього поціновувача російських пейзажів а-ля натюрель. В очі кидається, що жодного підліску немає, все гілля, листя та інше лісове сміття дбайливо зібране в охайні купки. Між деревами просвічують галлявинки неприродно зеленої трави, як на футбольному полі. Кожні 200–300 метрів розставлені спеціальні вишки для мисливців. Кілька разів бачили цікавий знак: олень у червоному трикутнику. «На догоду Януковичу сюди оленів нещодавно завезли, – пояснює Анатолій. – Тут, насправді, дичини дуже багато. Вовків, ясна річ, розвелосся чимало – навіть в селі Богдани нещодавно людину загризли».

Всі заїзди до заповідного лісу дбайливо перегорожені свіжо-пофарбованими шлагбаумами або просто перекопані. Місцеві жителі, навіть не те що якісь «ліві» пасажири, як ми, бояться заходити сюди: подекують, що не встигнеш і двох кроків лісом ступити, як з'явиться охорона та й боки намне. «Боліт навколо багато, втоплять десь – так ніхто й не дізнається», – перестеріг нас чоловігяга, в якого ми запитували дорогу.

«Тут все під відеонаглядом, все камерами контролюється, –

К Н И Г А Р Н Я

Ваша іноземна преса в Книгарні «Є»

AD
ARCHITECTURAL DIGEST

COSMOPOLITAN

DER SPIEGEL

FINANCIAL TIMES

Forbes

Herald Tribune

LE MONDE
diplomatique

Newsweek

The Economist

THE TIMES

THE WALL STREET JOURNAL

м. Київ

вул.
Лисенка, 3

вул.
Спаська, 5

просп.
Повітрофлотський,
33/2

розповідає наш провідник, ведучи машину. – Якщо ми зараз зупинимося чи підемо до лісу подзюрити, за п'ять хвилин тут буде охорона». Скидаємо швидкість, бачу з-за дерев чоловіка в камуфляжі; він пильно розглядає нашу автівку, щось говорячи в рацію. Ми забираємося геть.

Невдовзі в'їжджаємо до першого села в «зоні відчуження» – Овдієвої Ниви. Воно відгороджене від навколишнього світу мисливськими угіддями – просто так не зайдеш і не виїдеш. Взагалі таких сіл п'ять – назване вище, а також Рихта, Ритні, Богдани та Пилява. Колись всі вони були чималі, тепер – подвір'їв по 20, в яких доживають свій вік старці. На вулицях Овдієвої Ниви ні магазину, ні пошти, жодної живої душі, навіть собак немає, не кажучи вже про худобу.

Весь ліс довкола села загороджений ще більшою, ніж на трасі, кількістю шлагбаумів та всіляких огорож. Вдалині, на галявині, видніється патруль, на плечах несуть щось до болі знайоме, схоже на автомати Калашникова. Доїжджаємо до перехрестя – тут блокпост, єгері в камуфляжі, інспектори ДАІ і бійці «Беркуту». «Ховайте фотоапарат на заднє сидіння під ковдру, бо відібрати можуть», – попереджає Анатолій. Фотограф робить останні кадри крізь тоноване скло джипу і ховає камеру. Але пузатий мільйонер, котрий, напевне, тут за головного, посміхається нам, жестом показуючи своїм підлеглим відвернутися від машини. Проїздимо блокпост не зупиняючись. «Хлопці, здається, вони вже знають, хто ми!» – зазначає наш водій.

УВАГА ВСІМ ПОСТАМ

Минаємо ще декілька постів, нас мовчки пропускають, документи не перевіряють, лише загадково усміхаються. Наш провідник починає серйозно нервувати: «Сто-відсотково, вже «пропазли», хто ми такі, і тепер просто чекають слушного моменту чи приводу, щоб затримати». Але все тихо, і ми в'їжджаємо до села Богдани.

Поміж напівзруйнованих хаток нахабно й демонстративно видніють фінського та швейцарського типів мисливські будиночки та шикарні палацці ново-явлених хазяїв життя. Прогулюємося з Олексієм – тут в нього

СТІЙ! ХТО ЙДЕ?
Мисливське дозвілля можновладців охороняє безліч таких блокпостів

ЗАКРИТА ЗОНА.
Із заповідника сільські садиби зникають під натиском розкішних ранчо

ОСТАННІЙ ІЗ АВТОХТОНІВ.
Вся молодь із заповідних сіл подалася світ за очі

доживає 90-річна мати, сам він навідується по вихідних із Києва. Він показує нам будиночок генерала СБУ з окремим причалом, трохи далі голова податкової адміністрації побудував чарівний фінський котедж. І продовжує: «А ось та незавершена будівля – це полковника УБОЗ, йому зараз трохи грошей забракло, але будьте певні – невдовзі знов закипить будівництво».

Красиви навкруги розквіті, поросле очеретом гирло річки Тетерів, що впадає в Київське море, просто ідеально підходить для вепрячих лежанок. Раніше з Богданів ходив катер у Київ, тут була велика пристань. Але за останні десять років, особливо після перетворення цих місць на приватні мисливські угіддя, все заросло. А після того як сюди почав навідуватися президент, не те що кораблі, а навіть місцевим на своїх човниках небезпечно виходити на воду – зупинять, дадуть кілька штурханів і плавзасіб відберуть назавжди. Один місцевий житель, що не захотів називати свого імені, розповів, як його катерок обстріляли з кулемета, коли він не одразу зупинився після грізного окрику охорони.

За весь час на вулицях ми зустріли лише кілька людей, причому більшість з них були працівники з будівництва VIP-дач, кількість яких безупинно зростає. Місцеві дідуся та бабусі, щойно вгледівши черговий джип з тонованим склом, швиденько ховаються по своїх старезних домівках.

На виїзді з Богданів нас таки зупиняють – звичайний інспектор ДАІ. Підкреслено ввічливо правоохоронець, навіть не спи-

тавши в нас документів, просто сказав: «На цей бік будь ласка, не заходьте, там йде полювання. Щасливої дороги!» І відпустив. Щоправда, достатньо чітко було чути, як в його рації, тільки-но він відійшов від нас, пролунало: «Увага всім постам, ВОНИ пройшли». Ага, значить, мабуть, почалося саме полювання. Питання лише в тому, на кого?

Повертаючись вирішили не звичайною дорогою, а тією, якою їздить Сам. Краса навколо просто неймовірна – отже, чого-чого, а жаги до красивого життя у президента не бракує. Пильно прислухаємося до лісової тиші, яку порушує тільки ревіння мотору нашої автівки, чекаємо на постріли. Раптом зникає зв'язок на наших мобільних телефонах. Назустріч на малій швидкості прямує темний мікроавтобус з якоюсь антеною на даху. «Глушилка»? На черговому роздоріжжі, звідки дорога йде вглиб лісу, до помешкання гаранта, стоїть великий чорний джип з мигалками. «Ось це вже його охоронці, – впевнено каже Анатолій. – Значить, ми дуже близько до вождя».

Наближаємося до кінцевого пункту наших мандрів – села Сухолуччя, де на нас очікує останній рубіж – блокпост на виїзді з заповідника. Анатолій розповідає, що там завжди «шмонають» навіть гірше, ніж на в'їзді. Проте нам без питань відкривають ворота. Ми залишаємо мисливські угіддя президента, і в цей момент з'являється сигнал на мобільниках. Деякий час ідемо мовчки. Тишу прорізає дзвінок – це Анатолію телефонує товариш, який залишився в заповіднику. Каже, щойно в лісі почалася шалена стрілянина. ■

Дніпровсько-Тетерівський лісо-мисливський заповідник

К Н И Г А Р Н Я

History of Art at Ye Bookstore

Looking at art history from a fresh perspective*

м. Київ
вул. Лисенка, 3
тел.: (044)235-88-54

*Історія мистецтва
в Книгарні «Є»

Свіжий погляд
на історію мистецтва

www.book-ye.com.ua

Добра воля вітається

З наближенням Євро-2012 волонтерство в Україні набуває нового статусу та ваги в суспільстві

Автор:
Ірина
Василенко

Оксана Лаврін, студентка Київського національного лінгвістичного університету, протягом року навчання в Сполучених Штатах взяла участь у кількох волонтерських заходах. Тепер вона прагне стати волонтером в Україні, але зіткнулася з тим, що на державному рівні немає жодного обґрунтування цієї діяльності. «Волонтерство – звичне й навіть обов'язкове явище для молоді США», – ділиться власним досвідом Оксана. Вона залюбки хапається за кожен можливість стати добровольцем у тій чи іншій соціально спрямованій акції. І має для цього серйозні підстави: майже всі аплікаційні форми при прийомі на роботу містять рядок із запитанням «Чи були ви волонтером, якщо так, то при яких організаціях?». При-

сутність волонтерського досвіду в резюме є величезним плюсом під час працевлаштування у велику міжнародну корпорацію чи організацію. А ось його брак або ж млява громадська активність слугує підставою для відмови студентам у наданні грантів та стипендій. І це зрозуміло. Уряд виділяє на тебе кошти, очікуючи чогось навзаєм».

На рівні Євросоюзу, в якому з 1996 року діє загальноєвропейська волонтерська служба, невдовзі має бути створено Добровільний корпус гуманітарної допомоги ЄС. Вимоги та умови вступу волонтерів до нього вже визначено, пілотний проект планують запустити наступного року. Ця програма дасть волонтерам змогу працювати в інших країнах ЄС та третіх державах. Кошти структура планує акумулювати

самостійно, без залучення бюджетів країн ЄС.

ВИКЛИК ЄВРО-2012

Елементарні привілеї, які має кожен волонтер у Західній Європі та США, українським можуть тільки снитися. Наприклад, якщо будь-яка організація чи компанія бажає залучити добровольців до тієї чи іншої акції, то для того, щоб здійснити елементарні матеріальні відшкодування (наприклад, покрити витрати на дорогу у випадку проведення масового заходу в іншому місті) або ж забезпечити страховкою (у разі певного ризику для здоров'я волонтера), вона має зарахувати їх у штат. Звісно, цього ніхто робити не збирається.

Щоправда, зараз ситуація навколо ухвалення Закону «Про во-

лонтерський рух» значно поживилася: законопроект, який було прийнято в першому читанні ще в квітні цього року, очікує другого. Чинники обіцяють, що він набере чинності вже до кінця 2010-го. «Нинішня активність, насамперед із боку Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту, навколо законопроекту, який просувався і раніше, але безрезультатно, пов'язана з підготовкою України до Євро-2012. Без закону про волонтерство організація заходу буде значно ускладнена. Адже вона передбачає мобілізацію тисяч, а то й десятків тисяч добровольців. Наприклад, на Олімпійських іграх у Пекіні свого часу було залучено 100 тис. волонтерів», – розповідає координатор програми «Волонтери ООН» Джованні Моцареллі.

Справді, активна робота України в цьому секторі вже ведеться. Наприклад, у Львові та Харкові відкрито так звані школи волонтерів Євро-2012. Навчання в них не дає гарантій стати добровольцем на самому заході, та організатори переконані, що їхні учні матимуть значні переваги перед рештою кандидатів. У Києві навчальні центри для волонтерів обіцяють відкрити при вищих уже найближчим часом.

Усі добровольці Євро-2012 розподілені на дві категорії: волонтери для УЄФА (планується залучити близько 2,5 тис. осіб) та волонтери міст, які приймають (10–15 тис.). Реєстрація та подальший відбір розпочнуться влітку наступного року. «Особисто я прагну стати волонтером від УЄФА. Адже це престиж. По-перше, це дає колосальну можливість участі в громадській роботі та спілкування з людьми з інших європейських держав. А надто якщо я претендуватиму на роботу за кордоном», – вважає Оксана Лаврін. Усі кандидати пройдуть кілька етапів відбору: телефонне інтерв'ю, особисту співбесіду з працівниками місцевого організаційного комітету Євро-2012. Тих, кого відберуть, навчатимуть за різними напрямками представники УЄФА (основ першої медичної допомоги, мови жестів, роботи з інвалідами, історії міст та футболу). Усі волонтери по закінченні заходу отримають сертифікати Євро-2012.

Серед вимог до волонтерів на Євро-2012 – свідоме прагнення стати добровольцем, бажання допомогти, знання англійської (володіння іншою європейською мовою дає кандидатові додаткові бонуси під час відбору). Віце-прем'єр із питань підготовки до Євро-2012 Борис Колесніков декларує, що до відбору волонтерів Міносвіти навчить розмовної англійської 120 тис. осіб. Ще по тисячі людей від кожного міста, яке прийматиме, мають володіти німецькою, іспанською, французькою та польською.

Утім, за інформацією Всеукраїнського центру волонтерів-2012, на сьогодні головним бар'єром для добровольців під час Євро-2012 є відсутність необхідної інформації щодо концепції та самої участі в проєкті. Нині відомі лише основні вимоги від УЄФА, а також

ВОЛОНТЕРСТВО – ЦЕ...

Згідно із законопроектом «Про волонтерський рух» волонтерство – це будь-яка соціальна, суспільно корисна, неприбуткова та вмотивована діяльність волонтерів та волонтерських організацій, що провадиться шляхом виконання робіт, надання послуг фізичним, юридичним особам та суспільству загалом. Такою не вважається одноразова чи випадкова діяльність або така, що здійснюється на підставі родинних чи дружніх стосунків. Волонтери активно задіяні в галузі культури та спадщини, захисту довкілля, соціальної допомоги, у співпраці в сфері розвитку та спорту, а також у подоланні наслідків природних катастроф.

Єреван від

380 USD

з 1 листопада

Аеропортові та інші збори не включено

☎ 0 800 509 800*

☎ 799**
Калістар, Life 1),
Beeline, MTC

* дзвінок з стаціонарних телефонів безкоштовно по території України
** для дзвінків з мобільних телефонів на території України 1 хвилину - 1 грн.,
платів за з'єднання згідно з тарифним планом оператора
Ліцензія АБ №446962 видана Державним управлінням від 18.11.09

кількість осіб, яких планується залучити. За даними **Тижня**, підготовкою волонтерів міст, що прийматимуть (близько 18 тис. осіб), опікуватиметься МОН України. Наприклад, у Києві всіх охочих навчатимуть на базі столичних вишів. Але при цьому поки що жодної конкретики.

МЕНТАЛЬНИЙ БАР'ЄР

«Волонтер – людина, що має критичне око. Вона бачить, що в суспільстві відбувається не так, і знає, як це можна змінити. Саме волонтерський досвід допомагає глибше розуміти процеси в суспільстві, створювати мости, взаємодіяти з людьми, з якими в повсякденному житті не перетинаєшся. А волонтерські клуби налагоджують необхідний зв'язок між різними соціальними групами та змушують їх свідомо взаємодіяти на тому чи іншому рівні», – розповідає Моцареллі.

Молодих людей із такою соціальною активною позицією в Україні, на жаль, меншість. «Ніхто зараз не просить молодь бути активною. Ось у чому проблема», – констатує пан Моцареллі.

Сьогодні суспільно активну молодь виховують здебільшого неприбуткові організації. Саме вони найчастіше влаштовують акції, закликаючи її до допомоги. В Україні це волонтерське об'єднання «Альтернатива-В» (член Альянсу європейських волонтерських організацій та Координаційного комітету міжнародно-

го волонтерського руху при ЮНЕСКО), а також міжнародна ініціатива «Волонтери ООН». Діє також багато дрібніших організацій. «Ми активно співпрацюємо з «Альянсом-В». Та ця організація наразі відправляє в Україну волонтерів з-за кордону дуже рідко. Але й у цьому є величезний плюс – іноземці активно просувають волонтерську діяльність поміж української молоді», – розповідає координатор проєктів Фонду дикої природи в Україні (WWF – World Wildlife Fund) Андрій Білокінь.

Самі організації також проводять активну інформаційну агітацію. Приміром, є три головні напрями роботи ініціативи «Волонтери ООН» в Україні. Перший – так званий ребрендинг волонтерства, відкриття різних можливостей для добровольців. На сьогодні діє програма корпоративного волонтерства, що передбачає залучення професіоналів із різних компаній і галузей економіки до роботи за кордоном з метою обміну досвідом, сприяння розвитку сервісу в інших країнах. Для самого роботодавця це хороший піар як корпоративно відповідального гравця на ринку. Щороку в програмі бере участь близько 8 тис. осіб. За весь час присутності організації в Україні (з 1993-го) за кордон мобілізували лише 80 кваліфікованих працівників. Другий напрям роботи організації в Україні – залучення во-

НА МІСЦІ. Волонтери виконують широкий діапазон завдань: від догляду за неповносправними людьми до прибирання цвинтарів

лонтерів до політичних процесів. І третій – визнання та просування волонтерства в суспільстві.

РОЛЬ ДЕРЖАВИ

Не менш важливою в популяризації волонтерства є роль самої держави. Вже сьогодні деякі виші намагаються активно просувати його поміж своїх студентів. Яскравим прикладом є Національний авіаційний університет, при якому на початку цього року було створено Школу волонтерів. Її випускники отримують сертифікати державного зразка. «На жаль, такий приклад є радше винятком із правила. До нас сьогодні звертаються представники найкращих вишів України, студенти з проханням долучити їх до волонтерської роботи й випустити спеціальні листи про їхню участь у цих заходах. Вони їм потрібні, щоб вручити за кордоном, де більшість із цих студентів планують навчатися та працювати. Адаже така опція в переважній частині вітчизняних вищих навчальних закладів не передбачена. З огляду на підвищений попит ми плануємо найближчим часом почати видавати волонтерам сертифікати про участь у наших акціях», – розповідає Білокінь.

Наступним кроком у просуванні волонтерства має стати визнання волонтерського сертифікованого досвіду роботодавцями. «Цей аспект особливо важливий для вчорашніх студентів. Більшість із них після закінчення вищого навчального закладу не мають жодного досвіду роботи або мінімальний», – підсумовує Моцареллі. І тут роль уряду надважлива. Найвищим рівнем визнання волонтерства державою є заснування Національного волонтерського агентства, що на сьогодні діє майже в кожній розвиненій країні.

На думку експертів, популярність волонтерської діяльності поміж українців – питання часу. Вітчизняний рух існує десять років, тоді як у США та Європі його історія налічує понад 35-40 років. 2011-й – Європейський рік волонтерства та підготовка до Євро-2012 – може стати переломним для цього руху в Україні. ■

Країни – члени ЄС (та їхні регіони) з найактивнішим волонтерським рухом

ВАШ КЛЮЧ ДО УСПІХУ

КИЇВ: 01021, Київ,
Кловський узвіз, 14/24, офіс 101

ОДЕСА: 65014, Одеса,
вул. Базарна, 4, офіс 7

ЧИКАГО: 4433 Вест Тоуї авеню, офіс 406,
Лінкольнвуд Іллінойс 60712 США

www.LP.ua, e-mail: office@LP.ua, тел. (044) 494-27-27, факс (044) 492-99-97

Перша електронна бібліотека
друкованих періодичних видань

**УЛЮБЛЕНІ
ГАЗЕТИ ТА ЖУРНАЛИ
У НОВОМУ ФОРМАТІ**

www.presspoint.com.ua

Коли закінчується геноцид?

Вплив геноциду на життя людей відчувається навіть після його завершення. Розтягується на багато поколінь, і спричинені ним травми стають нормою

Автор:
Брайан Бріваті, Велика Британія, директор Меморіального фонду Джона Сміта, запрошений професор Кінгстонського університету

Хід дискусії щодо того, чи є Голодомор геноцидом, визначили публікації на кшталт роботи професора Володимира Василенка *The Ukrainian Holodomor of 1932–1933 as a Crime of Genocide* («Український Голодомор 1932–1933 років як злочин геноциду»). Низка таких страшних подій у XX сторіччі почалася з вірменського геноциду. Складається враження, що геноцид, найжахливіший з усіх злочинів, із часом ставав дедалі популярнішим. Тому нині наше завдання – проаналізувати історичні дані про події минулого, осмислення яких може допомогти певною мірою запобігти повторенню геноциду в майбутньому. Однак, власне, фразу «осмислення минулого» часто тлумачать неправильно.

В самому злочині геноциду неможливо чітко визначити по-

чаток, середину й кінець. Наслідки його значно глибші й триваліші, ніж будь-яких інших аномалій історичного процесу, бо геноцид – це раптовий і багатогранний шок для суспільства. Нині світ повільно наближається до визнання Голодомору однією з ланок в геноцидного ланцюга, сплетеного сталінським режимом. Україні ж потрібно усвідомити наслідки цього злочину для свого народу і політиків. Вона має подивитися мужньо й впевнено на реалії постгеноцидного суспільства й травми, яких воно зазнало.

При цьому варто розглядати різні аспекти проблеми. По-перше, слід визначити, що маєтись на увазі під геноцидом, якомога точніше відтворити факти й встановити, коли ж припинилася загибель людей.

Відтак треба змусити самих злочинців визнати свою провину й надати процесу розслідування правового статусу, хоч це й проблематично з огляду на давність справи. Тому, власне, покарати винних складно. Насамкінець ми маємо вшанувати й зберегти пам'ять про загиблих, а також використовувати

НАЙВІДОМІШІ ГЕНОЦИДИ СВІТУ XIX–XX СТОЛІТТЯ

1763–1864 рр.

Винищення росіянами 1,5 млн черкесів (адигів). 93% населення було або вбито, або вигнано до Туреччини.

1915–1923 рр.

Винищення турками 1,5 млн вірмен в Османській імперії. 80 організаторів різни було вбито протягом трьох наступних років.

1932–1933 рр.

Голодомор – цілеспрямоване знищення голодом українців більшовиками в УСРР та на Кубані. Загибло від 3,5 до 5 млн українських селян.

1939–1945 рр.

Шоа (Голокост): масова загибель від рук нацистів євреїв Центральної і Східної Європи. Близько 6 млн жертв, що становило 60% кількості євреїв у світі.

ФОТО: СЕРГІЙ ПІЧУЛЬСЬКИЙ

ПОСТ-УКРАЇНА.
Українці –
діти й онуки
Голодомору.
Непростий
у нас родовід

вати цю пам'ять для покращення життя живих.

Розгляньмо ці етапи по черзі. Питання, коли закінчується геноцид, найкраще аналізувати крізь призму настанови Канта про те, що під час війни не можна вдаватися до жодних дій, які б зробили неможливим майбутній мир. В Україні це

відбувалося в контексті не традиційної, а класової та національної громадянської війни. І тут питання те саме. Чи було в центрі цього масового винищення національної групи щось таке, що унеможливило примирення в майбутньому? Вбивства набирають таких масштабів, що фактично не припиняються,

коли вичерпується конфлікт, а й далі резонують крізь час через особисте переживання болю і, в ширшому сенсі, через присутність цього злочину й сьогодні в житті народу. Якщо вийти за межі фізичного винищення людей та його концентрації в історичному часі й певному географічному регіоні, перше, з чим ми стикаємося, – це феномен заперечення. Геноцид закінчується тоді, коли припиняються вбивства, чи тоді, коли люди перестають запитувати: чи він був?

Ці страшні запитання породжують багато інших. Якщо вести мову про кінець геноциду, то з якого моменту треба переставати рахувати жертви? І як варто їх рахувати, скільки поколінь уважати жертвами? Наведемо випадок Мері, яка втекла з Руанди до Великої Британії до того, як там почалися вбивства. Вона втратила 80 членів своєї родини. Отже, ця жінка теж є жертвою, як і всі її нащадки. Треба рахувати всіх ненароджених дітей тих, кого було вбито, й, крім того, самотність, ізоляцію тих, хто вижив.

Геноцид і далі впливає на життя людей навіть після того, як він закінчився. Він проявляється у вигляді травм, скорботи й дисгармонії, що їх переживають як безпосередні свідки й жертви, котрим вдалося вижити, так і нащадки тих, хто вижив, у другому чи третьому поколінні. Часто трапляється, що люди, які пройшли нацистські концтабори масового знищення, живуть настільки довго, наскільки можуть витримати спогади про побачене, а потім накладають на себе руки. Найяскравіші приклади – письмен-

1939–1945 рр.

Масове винищення нацистами ромського населення Європи. До 0,2 млн жертв, що означало втрату 1/4 ромів Європи.

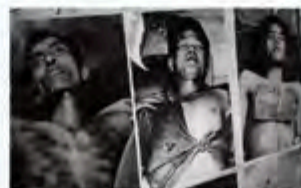
1941–1945 рр.

Масове знищення сербського населення хорватами з руху усташів. До 1 млн жертв.

1975–1979 рр.

Геноцид власного народу режимом «червоних кхмерів» у Камбоджі. Знищувався середній клас, міське населення, етнічні меншини. Загибло 1,7 млн осіб.

1988 р.

Хімічна атака іракського війська проти курдів м. Халабджа. Загибло 7 тис. і постра-

ждало до 20 тис. осіб. 2010 року Верховний суд Іраку визнав цей акт геноцидом.

ники Прімо Леві, Пол Селан, Жан Америк. Можливо, це просто бажання контролювати власну смерть. А може, людей, які бачили й пережили геноцид, він уже ніколи не відпускає. Це такий шок, який унеможлиблює усвідомлення й, зрештою, подолання пережитої реальності. А з того, що писали вищезгадані автори, можна дійти висновку: сам факт, що вони вижили, жахає їх. Щоб вижив ти, хтось інший має померти.

Отже, тим, хто пережив геноцид, досягнути його надзвичайно важко. Це допомагає також пояснити поведінку тих, хто сумнівається у факті геноциду чи відкидає його. Заперечувати можуть із суто ідеологічних причин, або ж декому складно уявити, що такі злочини справді відбуваються. І заперечення є завжди остаточним етапом геноциду, набуваючи різних форм. Дехто просто заявляє: нічого такого не мало місця, не було системних убивств. Інші погоджуються, що щось таки сталося, але схильні грати цифрами: звісно, хтось загинув, але таких було небагато. В Україні часто співіснують обидві форми. Не визнаючи правдивості подій, опоненти також намагаються зробити факти убивств якомога відноснішими. Так, кажуть вони, люди гинули, але все було вельми заплутано, до того ж ці жертви самі були злочинцями. Зрештою, найагресивніша реакція – це постійно вимагати матеріальних доказів. Такі опоненти хочуть від науковців фактів, що це справді сталося. Але щоразу, отримуючи незаперечні підтвер-

дження одного аспекту геноциду, віднаходять інші й атакують з другого боку.

Уявімо, що час і терпіння сприятимуть встановленню параметрів події, за якими вона буде визнана. Її визнання буде таким одностайним, що опоненти сприйматимуться як маргінальні елементи суспільства. Другий етап на шляху до закінчення геноциду – це визнання власної провини самими злочинцями.

Багато пересічних жителів Західної Німеччини шукали порятунку від почуття провини в ідеях функціоналізму. Вони полагали в тому, що Голокост стався у відповідь на певні події, але аж ніяк не був запланований. Реакція російських націоналістів на геноцид українців

В ЦЕНТРИ БУДЬ-ЯКОГО ГЕНОЦИДУ – МОВЧАННЯ МЕРТВИХ

подібна до поглядів функціоналістів на Голокост. Провину визнано нове покоління німців завдяки роботам історика, політолога Даниеля Голдхагена. Отже, коли провину визнано, що важливіше – осуд чи покарання? У глобальному вимірі для репутації нації важливіший осуд, який має значно вагоміший, ніж покарання вплив.

Припустімо, що осуд стосується злочинців і їх карають, нехай суто символічно. Чи це можна вважати кінцем геноциду? Не зовсім, тому що в центрі будь-якого геноциду – мовчання мертвих. Усім, що ми знаємо про нацистські та сталінські табори, завдячуємо людям, які вижили в них. В Аушвіці 90%

євреїв були вбиті відразу після їхнього приїзду. Це невисловлювана й невисловлена реальність газових камер. Як наділити голосом загиблих? Треба визначитися з відповіддю на запитання: як можна вшанувати пам'ять померлих? Визнання того, що сталося, має бути зримим. Можна зробити дуже вдало, як у меморіалі «Яд Вашем» у Єрусалимі, а можна погано, як, на думку багатьох, вшанували жертв геноциду в Руанді чи загиблих іракських курдів. Оптимальний варіант – місце, де жертви й убивці зустрічаються. Ця історія має бути частиною національного проекту.

У політиці є принцип, який можна сформулювати так: «Лише Ніксон може поїхати в Китай». Принцип простий. Ніксон так чітко позиціонував себе як антикомуніста, що міг наважитися пробити глуху стіну холодної війни, не боячись звинувачень у надто м'якотілому ставленні до комунізму. Те саме стосується й чинного уряду України. Він має змогу домогтися визнання й офіційного засудження Голодомору, і ніхто не матиме права звинуватити його в антиросійськості. Офіційне й національне визнання важливе, однак історичні та персональні виміри трагедії не менш значущі. Потрібно зафіксувати й прийняти історію, а опонентів і тих, хто намагається мінімізувати масштаб трагедії, ізолювати від суспільних мейнстріму та дискусії. Пам'ять має закладати й підживлювати усвідомлення геноциду нащадками тих, хто вижив. Тільки тоді з часом ми зможемо сказати, що український геноцид закінчився. ■

НАЙВІДОМІШІ ГЕНОЦИДИ СВІТУ XIX–XX СТОЛІТТЯ

1994 р.

Геноцид племені тутсі правлячим племенем хуту в Руанді. Загибло близько 800 тис. осіб, з них близько 10% – опозиційні до режиму представники хуту.

1995 р.

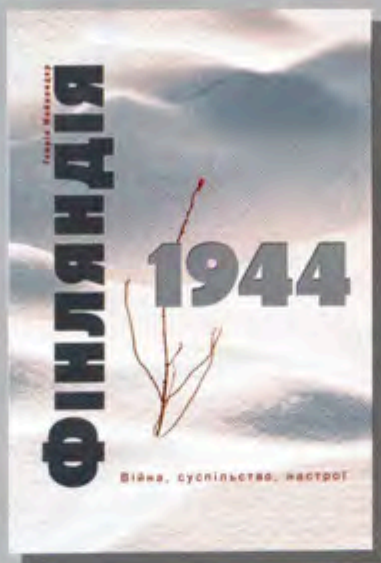
Геноцид боснійських мусульман у м. Сребрениця, здійснений сербськими військами. Загибло 8 тис. осіб.

1994–1996 рр. та 1999–2002 рр.

Геноцид чеченського народу владою Росії. У Першій та Другій чеченських війнах загинуло близько 250 тис. чеченців.

КНИГАРНЯ

6 грудня (понеділок)

17:00

Книгарня «Є»:

Київ, вул. Лисенка, 3

(ст. м. «Золоті Ворота»)

Видавництво «Темпора» та книгарня «Є» запрошують:
Презентація книжок Генріка Мейнандера «Фінляндія 1944. Війна, суспільство, настрої» та Оллі Вехвіляйнена «Фінляндія в Другій світовій війні: між Німеччиною і Росією».
Презентація відбувається за участю Посольства Фінляндії в Україні.

У рамках презентації – зустріч із Генріком Мейнандером.

Праця відомого фінського історика **Генріка Мейнандера** розповідає про один із найцікавіших та найвідповідальніших періодів Республіки Фінляндія у ХХ столітті – так звану Другу російсько-фінську війну. На багатому фактажному матеріалі автор розкриває прагнення фінської влади та суспільства відстояти та зберегти державну незалежність країни під час політичних і територіальних змін, спричинених завершенням Другої світової війни.

Опис подається на тлі загальноєвропейських та світових політичних процесів 1940-х років, а також у контексті внутрішньофінських подій і суспільних настроїв.

Книжка **Оллі Вехвіляйнена** розкриває непросте геополітичне становище Фінляндії в Другій світовій війні. Автор аналізує складні політичні, суспільні та економічні аспекти перебування країни «між Німеччиною та Росією». Книжка коротко, але докладно описує постання фінської державності, Зимову війну 1939–1940 років, фінську участь у Другій світовій та післявоєнний період у країні.

Генеральний інформаційний партнер

Тиждень
КАВАЛЕРІЯ ТРАДИЦІОНАЛІЗМ

ВХІД ВІЛЬНИЙ

Переклад голосів із минулого

Фінський історик Генрік Мейнандер: «Ми, науковці, ніколи не маємо справи виключно з минулим»

Спілкувалася
**Жанна
Безп'ячук**

БІОГРАФІЧНА НОТА

Карл Генрік Мейнандер професор історії в Гельсінгському університеті. З 2002 року – член Королівської академії наук Швеції. Автор багатьох наукових праць, зокрема «Непозбувний сулід» (2001), «Історія Фінляндії: лінії, структури, переломні моменти» (2006), «Кеккографія та інші скалки історії» (2008). 2010-го вийшов україномовний переклад його останньої праці «Фінляндія, 1944: війна, суспільство, настрої»

Писати історію воєн, геноцидів і глобальних катаклізмів стає невимовно складно, якщо історик відмовляється емоційно дистанціюватися від об'єкта дослідження. Писати таку історію також ризиковано, бо майже завжди є тиск політичної кон'юнктури, щоправда, у різних масштабах і з різними наслідками для автора, який наважується на нього не звертати уваги. Консонанси і дисонанси трагічних пам'ятей різних верств і груп людей однієї країни, структурні зміни в суспільствах, спокуса моралізаторства щодо історичних помилок – все це дуже ускладнює процес осмислення історії. Про свій досвід історика, перекладача голосів воєнного минулого, **Тижню** розповів Генрік Мейнандер, який на початку грудня презентує в Україні свою книжку «Фінляндія, 1944: Війна, суспільство, настрої».

У. Т.: Пане професоре, чому ви розмежуєте традиційну та нову військову історію. У чому принципова відмінність між ними? І що справді нового пропонує ця сучасна версія історії війни?

– У старій, традиційній воєнній історії не беруться до уваги соціальний, економічний, культурний, ментальний та моральний контексти. Вона зосереджена майже виключно на битвах, які розглядаються як така собі гра в шахи. Нова воєнна історія намагається врахувати ці знехтувані, забуті аспекти війни, однак і їй бракує

ФОТО: ОЛЕКСАНДР ЧЕРНІШОВ

спроможності ввести воєнні події у широкий політичний та військовий контексти. І я намагаюся порівняти цю усталену історію з новою, щоб зрештою вийти за рамки обох.

У. Т.: Чому ви вирішили написати цілу книжку про один-єдиний рік з історії Фінляндії – 1944-й?

– Саме через лакуни та слабкі місця як у старій, так і в новій воєнній історії Фінляндії. Історія цього конкретного року дає змогу вийти на ширшу історичну проблематику. Стара версія історії радянсько-фінської війни та нова не узгоджені між собою, вони не взаємодіють, що зрештою не сприяє кращому розумінню цього трагічного минулого.

У. Т.: Виникає одна дуже яскрава й популярна асоціація із Зимовою війною 1939–1940

років: безпрецедентна єдність, солідарність невеликого народу Фінляндії, що здолав великого ворога. У 1944-му під час нового кола радянсько-фінської війни, так званої Війни-продовження, багато що змінилося. Як оцінюєте солідарний дух суспільства в 1944-му?

– Зимовою війною тривала недовго (105 днів) і була таким очевидним, прямим наступом на нашу державну незалежність, що вона автоматично об'єднала всіх людей у країні. Війна-продовження тривала значно довше (з 22 червня 1941 року по 19 вересня 1944 року) і навесні 1944-го досягла такої стадії, коли фіни розділилися на багато різних груп, кожна з яких мала власний погляд на події, відносини з Німеччиною, майбутнє Фінляндії. Інакше кажучи, 1944-го національна солідар-

ність слабшала, і старі патріотичні гасла втратили колишню привабливість.

У. Т.: У вашій новій книжці «Фінляндія, 1944: війна, суспільство, настрої» ви розглядаєте дуже гострі, контрверсійні питання, деякі з яких були навіть табуованими, як-от сутички й конфлікти між фінськими націоналістами та шведськомовними громадянами Фінляндії, звинувачення останніх у тому, що вони відігравали роль п'ятої колони; шведські поставки залізної руди до Німеччини під час Другої світової війни тощо. Яким чином, на вашу думку, історик має поводитися з таким історичним матеріалом?

— Так, деякі з питань, які я розглядаю, дуже дражливі, але, правду кажучи, більшість із них уже обговорювали й досліджували раніше. Що я зробив із тим матеріалом? Я його зібрав, систематизував та виклав в одній книжці. Це громадянський

та моральний обов'язок академічного історика спробувати проаналізувати минуле настільки незаангажовано, незалежно, як це можливо. Передусім я маю на увазі незалежність від нинішнього політичного іс-

ІСТОРИЧНИЙ ДИСКУРС — ЦЕ ЗАВЖДИ ДИСКУСІЯ ЩОДО РЕАЛІЙ СУСПІЛЬСТВА, ДО ЯКОГО МИ НАЛЕЖИМО, ТА НАШИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПЕРЕД ІНШИМИ ЛЮДЬМИ

теблїшменту й кон'юнктури. Історичний аналіз також має бути максимально збалансований і справедливий щодо всіх акторів історії. Я так це бачу й намагався дотримуватися цього підходу в своїх книжках.

У. Т.: Ви ставите питання моралі й відповідальності за будь-який вибір під час війни, за вибір, що впливає на історію в цілому. Постмодернізм роз-

мив ці поняття. Відносність правди перетворює вибір на щось апіорі не однозначне. У чому ви знаходите для себе відправну точку?

— Це дуже складна й велика тема. Багато істориків намагаються не порушувати питань моралі в своїх книжках насамперед через те, що є небезпека вдатися до резонерства й судити інших. Я вважаю, що історики повинні поєднати роль перекладачів і ретрансляторів голосів із минулого та просвітителів. Історія ніколи не має справи виключно з минулим. Історичний дискурс — це завжди дискусія щодо реалій суспільства, до якого ми належимо, та наших зобов'язань перед іншими людьми. Це значить, що перед тим, як ми починаємо когось засуджувати за помилки, яких він припустився в минулому, ми повинні довести, що за таких самих обставин ми були б спроможні діяти справді краще. Хоча не важко передбачити, що це дуже рідко можливо. ■

Конкурс «КОРОНАЦІЯ СЛОВА — 2011»

Коронація
слова

120 000 грн.

преміальний фонд конкурсу

Шоколад «КОРОНА» та телеканал «ІНТЕР» оголошують Всеукраїнський конкурс «КОРОНАЦІЯ СЛОВА — 2011»!

- На конкурс приймаються написані українською мовою: романи, пісенна лірика про кохання, кіносценарії та п'єси, які раніше не друкувалися, не виконувалися, не фільмувалися, та права на які не передані іншим (юридичним або фізичним) особам і не будуть передаватися до оголошення результатів конкурсу на церемонії нагородження у червні 2011 р. До участі в Конкурсі приймаються лише оригінальні твори (ісценізації, ісценування, адаптації для театру чи кіно творів інших авторів розглядатися не будуть).
- Твори надсилайте надрукованими на папері формату А4. Позначте на титульній сторінці тільки свій псевдонім, назву твору та номінацію. Вкладіть твір у папку разом із підписаним тим самим псевдонімом окремим закритим конвертом, в якому має бути: справжнє прізвище, ім'я, домашня адреса, контактний телефон, електронна адреса (якщо є) та заява в довільній формі про участь у конкурсі. Папку з твором вкладіть у конверт та надішліть поштою з "повідомленням про вручення поштового повідомлення".
- У номінації «Пісенна лірика про кохання» приймаємо не більше 10 поезитичних творів від одного автора. Твір не повинен бути більше, ніж 32 рядки (або 8 строф).

- Анонімність авторів зберігається до церемонії нагородження переможців, яких визначає авторитетне журі. Твори не рецензуються і не повертаються (залишайте у себе копію), листування з авторами не здійснюється.
- Усі автори, твори яких відзначені на конкурсі, зобов'язуються використовувати логотип «Коронація слова» при будь-якому оприлюдненні твору. Тобто: розмішувати знак на титульній сторінці, в афіші, титрах фільму, оголошувати про відзначення на конкурсі перед публічним виконанням твору, передачею в ефірі тощо.
- Конкурс розглядає всі подані твори, як такі, що захищені авторським правом.
- Реєстрація (або передача) авторських прав на твори є повноваженнями авторів творів та здійснюється авторами незалежно від конкурсу.
- Конкурс пропонуватиме твори видавництвам, музичним продюсерам, кінопродюсерам, кіностудіям, театрам, з якими переможці особисто домовлятимуться про умови. Конкурс не спонсорє подальшу долю твору. Автор має право брати участь у конкурсі повторно до отримання першої премії у номінації.

Організатор конкурсу

- Номінація «РОМАНИ»:**
- I премія — 20 000 грн,
 - II премія — 10 000 грн,
 - III премія — 5 000 грн,
 - + 7 премій по 1 000 грн.

- Номінація «П'ЄСИ»:**
- I премія — 10 000 грн,
 - II премія — 5 000 грн,
 - III премія — 3 000 грн,
 - + 5 премій по 1 000 грн.

- Номінація «КІНОСЦЕНАРІЇ»:**
- I премія — 15 000 грн,
 - II премія — 7 000 грн,
 - III премія — 3 000 грн,
 - + 5 премій по 1 000 грн.

- Номінація «ПІСЕННА ЛІРИКА ПРО КОХАННЯ»:**
- I премія — 8 000 грн,
 - II премія — 4 000 грн,
 - III премія — 3 000 грн,
 - + 5 премій по 1 000 грн.

Лауреати та дипломанти конкурсу несуть відповідальність за сплату податків.

Докладніше про конкурс: www.korona.ua www.inter.ua

Довідки за телефоном: 8 (067) 252 50 20

УВАГА!!!

Із нинішнього року відзнака «За кращий дитячий твір» надається у кожній із номінацій за окремим конкурсним відбором. Найкращий роман для дітей, краща дитяча п'єса, кіносценарій фільму для дітей, дитяча пісенська будуть відібрані за окремим конкурсом та відзначені особливими преміями.

Твори надсилаються до 1 січня 2011 року за адресою: Конкурс «Коронація слова» абонентська скринька № 25, м. Київ-25, 01025

ІНТЕР

Телеканалний інформаційний спонсор

Інформаційна підтримка

Фінський «порядок»

Фінляндія – чи не єдина не «нейтральна» країна, яка брала участь у Другій світовій війні, але не була окупована

Свідомі українці у своєму уявленні про виживання власної країни поміж великими потугами цього світу завжди безспідставно спиралися на історичний досвід Фінляндії. Цілком справедливо, хоча, як виявляється, знали про нього не все. Дешифру. Ми не знаємо найкращого та найповчальнішого.

Зазвичай наші оцінки їхнього досвіду перебувають у царині певної екзотики: далекий північний народ, який у своїх рідних лісах і болотах перемолов «непереможну й легендарну» лихоту зими 1939–1940 років. Ну принаймні вони протрималися, аж поки німецький фюрер і радянський вождь не зішлись в кількарічному двобої двох монстрів. На отій «зимовій війні» наші уявлення й закінчуються. Але в багатьох, хто цікавився історією наступних років Другої світової, залишилася одна цікава біла пляма: а чому це Фінляндія як усюди в нас прописаний «сателіт нацистської Німеччини» не була окупована Радянським Союзом? Усіх східноєвропейських спільників Німеччини разом з останньою перемогла (а отже, завойувала) Червона армія. І Румунію, і Угорщину, і Болгарію... А фіни, на яких радянське керівництво мало дуже свіжі образи, залишилися на наступні 40 років «дружніми нейтралами». При цьому Фінляндія – єдина не «нейтральна» країна континентальної Європи, яка брала участь у Другій світовій війні, але не була врешті окупована жодною стороною.

Цій цілком детективній історії з вражаючою й водночас цілком реальною інтригою присвячена книжка фінського історика Олі Вехвіляйна-

нена (видавництво «Темпора»). Як, ледве уникнувши радянської окупації, Фінляндія відчувала можливість скористатися конфліктом Москви та Берліна й повернути свої втрачені землі. Як фіни розпочали свою цілком приватну «війну відплати» 1941–1944 років. Якими були їхні сподівання на відживлення зв'язків фінів і підросійських карелів і яке розчарування їх спіткало. То все було, поки німці прагнули дійти до Москви. І один вельми цікавий нюанс: Фінляндія не мала явної симпатії до свого тимчасового об'єктивного союзника – Третього Рейху. Адольф Гітлер будував імперію для нордичної раси, а в фінів була інша ідеологія, схожа за назвою, – «нордичний порядок». Звучить як у нацистів, але визнаймо: є набагато нордичніші за німців народи. І їхній нордичний порядок може бути зовсім іншим. Скандинави та фіни мають певні

звичаї, яких схильні дотримуватися: кожна людина є вільною, її права незаперечні, а вся спільнота має піклуватися про її членів. Із нацизмом це несумісно. В Олі Вехвіляйна це називається саме так: «нордичний порядок».

І приклади втілення цього в книжці вражаючі: як фінська 3,5-мільйонна спільнота під час війни могла переміщувати з-під загрози радянської або німецької окупації по 300 тис. людей з одного кінця країни в інший, у той час коли решта співгромадян ледве виживали, а більшість чоловіків були на фронті. Коли всі політичні партії та рухи разом розраховували стратегію керування країною поміж поки що нездоланною потугою Німеччини, збереженою симпатією Америки та очікуваною перевагою Росії. Затятий опір військових та вперта єдність громади не допустили навіть формальної окупації. Тепер визнані фінами радянські переможці легко поставили на потрібні посади комуністів, але ті були просто неспроможні виявити бодай якусь ефективність, адже фінська спільнота їх ігнорувала. Москва зневірилася у своїх спільниках.

І тому помстилася: провідників Фінляндії доби війни на вимогу Кремля було засуджено. Фінський суд це зробив, переступивши через себе. Але, мабуть, то був єдиний випадок в історії Європи ХХ століття, коли ув'язнення провідних політиків країни відбувалося з їхньої згоди. І, напевно, єдиний (хоча автор про це не пише), коли в'язням носили каву в ліжку (особисто я в це вірю). Єдиний, кого радянські претензії не торкнулися, – дідуган Маннергейм. Як виявилось, його «лінії» так ніхто насправді й не перетнув. ■

Автор:
Кирило
Галушко

ОЛІ ВЕХВІЛЯЙНЕН.
«Фінляндія у Другій світовій війні:
між Німеччиною і Росією».

Спеціальний проект журналу «Український тиждень» та тижневика The Economist

очікуйте
з 12 грудня

Медіатор культур

Людмила Попович про україністику в Сербії, ентузіазм студентів, роль культурних інституцій та кризу «неринкових» гуманітарних наук

Спілкувалася
Наталія Петринська

Доктор філологічних наук, професор кафедри славістики Белградського університету Людмила Попович може впевнено претендувати на лаври найактивнішого популяризатора української мови та літератури в Сербії. Завдяки її зусиллям сербські інтелектуали мають змогу прочитати не лише класику, а й сучасних українських авторів, яких здебільшого перекладають сербською і студенти-українці. І хоча, за словами пані Людмили, пересічні серби зазвичай плутають Тараса Шевченка з нашим сучасником футболістом Андрієм, Україна для Балкан не така вже й terra incognita.

У. Т.: Розкажіть детальніше про кафедру української мови та літератури Белградського університету. Чи багато там навчається студентів, і хто їм викладає профільні науки?

— Кафедру української мови та літератури Белградського університету створено в 2002 році. На кафедрі п'ять викладачів, із них один професор за контрактом із Нового Саду — історик Янко Рамач та два викладачі за контрактом з України. Вони приїжджають на період від двох до чотирьох років за угодою про співпрацю, яку в нас підписано з університетами Києва, Львова та Донецька. Крім цього, час від часу запрошуємо відомих українців на посаду гостя-професора.

Українську мову викладають як іноземну з елементами зіставного аналізу з сербською та іншими слов'янськими. Щороку набираємо 16 студентів — майбутніх фахових українців. Крім них українську мову щорічно обирає приблизно стільки ж інших славістів — русистів, полоністів та богемістів. Зараз у нас навчаються близько 60 студен-

тів, це чимало для славістичної кафедри. Студенти напрочуд організовані — видають свій часопис, ставлять вистави українською мовою, готують літературні вечори та, головне, показують неабиякий нахил до науково-дослідної роботи.

У. Т.: Як сприймають у Сербії українську культуру в науково-мистецьких колах?

— Загалом позитивно — як культуру дружнього народу, з яким поєднує багато спільного. Адже українсько-сербські культурні зв'язки сягають часів пер-

ших південно- та східнослов'янських державних формувань X–XIII століть.

Свого часу про українську літературу та її впливи на сербську писали Мілорад Павич та Йован Деретич у дослідженнях історії сербської літератури, Петар Митропан, Стоян Суботин, Радослав Пайкович, Срджан Рашович. Про українське малярство періоду бароко та його впливи на сербських майстрів писали мистецтвознавці Динко Давидов, Деян Медакович, Павле Васич, Сретен Петкович, Міодраг Йованович. Музикознавець Да-

ниця Петрович ще в 1986 році опублікувала дослідження про вплив української музики XVIII століття на сербський хоровий спів. Як бачимо, зацікавленість українською культурою в науково-мистецьких колах Сербії вродила плідними дослідженнями. Інша річ, що пересічні серби зазвичай плутають великого українського поета з відомим футболістом, але й спорт — це культура в широкому розумінні.

У. Т.: На ваш погляд, яка підтримка з боку України та українських інституцій була б найефективнішою?

— Було б добре, якби відповідні українські інституції займалися питаннями популяризації української культури за межами України та розвитку зарубіжної україністики систематично й цілеспрямовано. Складається враження, що це робиться спорадично, напливами. Візьмемо хоча б такий приклад. Філологія, як відомо, зараз може бути конкурентоспроможною на рівні інших «ринкових» наукових дисциплін завдяки різним маркетинговим трюкам. У такі вже прагматичні часи живемо. Так ось, на нашому філологічному факультеті, конкретно на славістичному відділенні, кабінети для вивчення окремих слов'янських мов та літератур обладнали відповідні посольства. Залишився необладнаним тільки кабінет україністики. На наші неодноразові усні та письмові звернення до Посольства України з проханням обладнати комп'ютерний кабінет завжди одержуємо усну відповідь, що кошторис не передбачає відповідних витрат. От і лишаємось, облизня спіймавши, а студенти порівнюють і роблять висновки про ставлення кожної з держав до пропагування своєї культури.

Популяризації української літератури сприяють літературні вечори, що їх проводять час від часу в Белграді та Новому Саді. Знову ж таки дається взнаки співпраця з інституціями. Коли в Посольстві України в Сербії питаннями культури займаються такі люди, як, скажімо, Юрій Лисенко (він же відомий поет Юрко Позаяк), гостей із України не бракне, а ми завжди готові організувати їм

гарний літературний вечір і зустріч зі студентами та шанувальниками.

У. Т.: Коли зіставити державну промоцію культури Сербії та України, на чью користь буде порівняння?

— Збоку, мабуть, видніше. В Сербії, як ви кажете, промоцією української культури займаються не тільки українці та відповідні культурно-освітні державні інституції, а й українська громада. Зараз у Сербії мешкає близько 5 тис. етнічних українців (ще 15 тис. записані русинами). Вони організовують численні фестивалі, літературні вечори, літні школи української мови. Ці заходи проводять переважно в осередках їхнього проживання у Воєводині — в місті Новий Сад та навколишніх містечках і селах.

Натомість організовані в столиці заходи набувають ширшого розголосу. У Белграді за останнє десятиріччя двічі проведено Дні української культури. Вперше в 2000 році виставки, концерти, круглі столи, лекції, перегляд кінофільмів Довженка з архіву кінотеки Сербії організував актив Сербсько-українського товариства в Белграді. Всі ці заходи відбулись без жодної фінансової підтримки державних інституцій і стали можливими завдяки ентузіазму організаторів та учасників. Офіційні ж Дні української культури було проведено на міждержавному рівні в 2008 році. Коли порівняти їхній зміст та насиченість, то перевага буде на боці перших «неофіційних». Такий досвід учить, що для проведення відповідних заходів потрібні й кошти, й ентузіазм місцевої інтелігенції, яка надає їм характеру справжньої культурної події. Коли ж держава бере на себе обов'язок і право все виконати в межах співпраці між офіційними інституціями, результат виходить якимось мертворожденним.

У. Т.: Кого з класиків і сучасних українських авторів читають у Сербії? Наскільки гостро є проблема перекладів?

— Для того щоб сказати, кого і як читають, потрібно провести відповідне анкетування. Легше відповідати на запитання про переклади. Іноді буває так, що переклад зроблено, а публікувати

Гостями літературних вечорів у Белграді були Віктор Кордун, Микола Рабчук, Юрій Андрухович, Василь Махно, Олександр Ірванець, Володимир Цибулько, Василь Шкляр, Іван Лучук, Тарас Лучук, Андрій Кокотюха, Назар Федорак, Сергій Пантюк, Світлана Пovalaєва, Лариса Багірова

нікому. Видавці вважають, що йдеться про некомерційне видання. Тут би й стала доречною допомога українських інституцій, про яку ви згадували. Приміром, було підготовлено до друку антологію українських репресованих поетів «Жигосани» (тавровані. — Ред.), упорядковану та перекладену Міодрагом Сибиновичем. Українська національна рада в Сербії взялася її опублікувати з фінансовою підтримкою МЗС України, та коштів вистачило тільки на підготовку до друку. Ось і лишилася ця антологія опублікованою в сигнальному примірникові. Як мені відомо, Ярослав Комбиль

УКРАЇНІСТИ СВІТУ — ЦЕ ФІЛОЛОГИ ШИРОКОГО ПРОФІЛЮ

У Сербії упорядковано двомовну антологію української поезії (2000), до якої увійшли переклади українських поетів XVI–XX століть. Вийшла в світ у перекладі сербською «Антологія українського оповідання» Юрія Винничука. Опубліковано монографію про українську літературу «Фокусна перспектива української літератури», переклад «Щоденника» Олександра Довженка, збірку поезій Віктора Кордуна, сербський переклад роману «Перверсія» Юрія Андруховича, «Українські народні казки» тощо. Казки та Довженковий кіносценарій «Україна в огні» переклали студенти Белградського університету, які з 2003 року в студентському часописі «Вікно» публікують переклади творів української літератури

переклав «Солодку Дарусю» Марії Матиос та Воа Constrictor Івана Франка, проте ці книжки теж не опубліковано. Очевидно, та сама проблема — знайти видавця. Натомість приємно було, коли після виходу монографії «Фокусна перспектива» підходили колеги — професори філологічного факультету, письменники, перекладачі й говорили про те, що відкрили для себе багато нового про українську літературу. Значить, зацікавленість українською літературою в Сербії є наслідком відповідних публікацій і перекладів, відтак видавцям не слід посилатися на її брак.

У. Т.: Ви активні в академічних колах і поза Сербією. Що можете сказати про тенденції в україністиці за межами України?

— Україністика, як і славістика та філологія в цілому, зараз переживає кризу. Прагматичний дух нашого часу, тенденція до глобалізації в усіх сферах життя призводять до витіснення «неринкових» наукових дисциплін. Тому україністів-фахівців лише в цій галузі славістики в академічних колах світу немає. Україністи світу — це філологи широкого профілю, що займаються теоретичними проблемами мовознавства або літературознавства, ведуть зіставні дослідження різних мов та літератур, беруть участь у інтердисциплінарних проектах. ■

Збірка
короткометражок
дев'яти
українських
режисерів у
кіноформаті
популярних
альманахів
«...Я люблю тебе»
– спроба створити
проект, який довів
би спроможність
України знімати
комерційний
продукт

Зважаючи на розголос кіноальманаху «Париж, я люблю тебе», який був показаний на десятках кінофестивалів світу і надійшов у прокат майже в 30 країнах, формат збірки короткометражок із посвятою і зізнанням у любові конкретному місту є досить популярним. Тож «Закохані в Київ» цілком на часі. Власне, цей проект український продюсер Володимир Хорунжий збирається перетворити на таку собі візитну картку України, яка б засвідчила професійну спроможність української студії створювати власний якісний продукт і продукт на замовлення. Маючи голлівудський досвід продюсування, Хорунжий все робить за лекалами «фабрики мрій» – від написання сценарію до монтажу. Альманах, що складається з дев'яти частин, мають презентувати в Києві у березні 2011 року, а міжнародна прем'єра відбудеться у травні на фестивалі в Монте-Карло.

У. Т.: Ваш проект має неоригінальну ідею, адже є серія альманахів про любов до певних міст, приміром, «Париж, я люблю тебе», «Лондон...», «Нью-Йорк...», «Москва...».

– Про Лондон знято просто підбірку англійських короткометражок, це проект іншого формату. Але в будь-якому разі мені до вподоби така ідея, коли в «короткометражних» митців

Зізнання в любові по-голлівудськи

Спілкувався
**Ярослав
Підгора-
Гвиздовський**

є можливість заявити про себе не одним фільмом, який, певно, ніхто і не побачить, а галереєю стрічок, яку можна продати у 90-хвилинному форматі. Це вже годиться для комерції.

У. Т.: У такому разі чому ви назвали свій проект «Закохані в Київ», а не «Київ, я люблю тебе»? Це пов'язано з уже «зайнятою» назвою режисером Юрієм Терещенком?

– Ніхто не може «зайняти» назву. Хоча зараз триває судовий процес із москвичами через назву, бо начебто фраза «Я люблю тебе...» з подальшим додатком якогось міста є брендом. Це просто тупість. Але я не використав цієї назви, по-перше, через небажання бути членом отари. А по-друге, у нашого проекту інша мета. Ми хочемо створити фільм про киян та їхні щоденні справи, з щастям і турботами... Для проекту, наприклад, про Москву повитягали якісь жахи з комірчин і нашвидкуруч зліпили у збірку. А проект про Нью-Йорк перетворили на такі собі філософські мандри: горбун, який викида-

ється з вікна; Скарлет Йохансон, роль якої надумана... Це не Нью-Йорк, я там чотири роки прожив і знаю, яке це цікаве місто. Де Манхеттен? Де Бронкс? А там ще є 57-ма вулиця або П'ята авеню...

У. Т.: То яким, на вашу думку, має бути Київ?

– О! В нашому проекті буде весь Київ, велика розгалужена декорація фільму. Ми знімаємо на вулиці Хмельницького, біля Оперного, на схилах Дніпра, на Пішохідному мосту, на Лівому березі, на вокзалі. Завдяки цьому виникає тарілка, повна різних тістечок. Наш проект буде цілком відмінний від усіх подібних.

У. Т.: І жодного негативу?

– Жодного. Мені набридло ходити до кінотеатру і поділяти страшенно гіркі переживання героїв. Кіно придумали не для того! Воно для мрії, для польоту фантазії. А з ним відбулося те саме, що й із джазом у 1970-х роках, коли музиканти повністю віддалилися від слухача і перетворили свою чудову танцювальну, невгамовно-енергійну

музику, йдучи через cool і fusion, на те, що неможливо слухати, на суцільну дисгармонію. А тепер вони нарікають: «Чого ви не любите джазу?» А що ви з ним зробили? Так чи інакше щодо кіно я підтримую думку Андрія Халпахчі, який під час останньої «Молодості» сказав: «Знаєте що: нам треба дослухатися до думки глядачів – вони хочуть позитивних фільмів».

АМЕРИКАНСЬКА МЕТОДОЛОГІЯ

У. Т.: Коли виникла ідея проекту і як він розвивався: спочатку була курка чи яйце – ви мали сценарій чи сценарій робився під ідею?

– Просто якось я сів за стіл і уявив, що може бути найпростіше, для чого не потрібна купа грошей, зірок та інвесторів і до чого можна було б залучити молодих талановитих людей і надати їм можливість виявити себе. Це було в листопаді минулого року. У січні – лютому ми «прокрутили» в головах ідею, а в березні задекларували препродакшн проекту. Потім оголосили про пошук сценаріїв. І протягом перших двох-трьох тижнів уже мали близько 20 пропозицій. Загалом їхня кількість зараз наближається до 70, і я досі отримую заявки. Із дев'яти залишилося лише два нереалізовані фільми. Але я все ще плакаю надію знайти когось зі свіжішою ідеєю, заради якої відмовлюся від одного чи навіть двох затверджених сценаріїв. Хоча й усвідомлюю, що це радше ілюзія, мрія. Проте дуже задоволений відібраними роботами. Перш за все і відбирав за критерієм «подобасться – не подобається». Але в компанії у нас є

Мистецький проект

Засновник оркестру

Партнер оркестру

16 грудня 19:00

Національна музична академія України
імені П. І. Чайковського *Оперна студія*

Адреса: вул. Городецького 1-3/11

Концерт

New Era ORCHESTRA

Художній керівник і диригент *Тетяна*
КАЛІНІЧЕНКО

Солісти «Kremerata Baltica»

АНДРІЙ ПУШКАРЬОВ,
вібрафон (Україна)

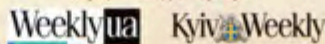
ЯНА ОЗОЛІНЯ,
скрипка (Латвія)

Замовлення квитків

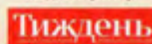

У програмі: твори В.А. Моцарта, Й.С. Баха,
Арво Пярта, Альфреда Шнітке, Астора Пьяццолли,
Леоніда Десятникова, Максима Абакумова та композицій,
створені за задумом Тетяни Калініченко у 2010 році
до проекту «Батько та Син: Дні Тарковських»
(Україна – Франція) та «GOGOLFEST 2010»

Офіційні медіа партнери

Головний медіа партнер

Інформаційний медіа партнер

Технічні партнери

Страховий партнер

Партнер концерту

своя худрада, в складі якої молоді люди, здатні відчувати на рівні «справжній – несправжній» матеріал. Це мусить бути драма з трьох частин, навіть якщо комедія чи комедія абсурду, вона має складатися з трьох частин, як звичайне кіно. Ті, хто хоче зробити «кіноверсію анекдоту» або «замальовку з натури», нам не підходять.

У. Т.: Чи відбулися якісь зміни з проектом після презентації кіноальманаху «Мудаки. Арабески», який не буквально, але формою й антилюбов'ю перекується із «Закоханими в Київ»?

– Абсолютно ні. Про «Мудаків» я знав дуже давно. Зі мною колись говорив Денис Іванов з «Артхауз Трафік», але я був не згодний з проектом, бо вважаю, що подібне зменшує значущість молодих людей, обрізає їм ноги. Який сенс спрямовувати людей, кажучи їм: робіть що завгодно, лише видайте нам на-гора? Це жахлива ідея. Продюсер насамперед – це ідеолог. Якщо люди дивляться на нього як на кишеню з грошима, то це не продюсер, це інвестор, фінансист. Продюсер не приносить валізи з грошима, він згрібає все докупи, відбирає золото від камінців і, зрештою, заряджає людей власною енергією і дає вказівки. А в «Мудаках» усе поставлено догори дригом.

У. Т.: Як ви використали свій американський досвід у роботі над проектом?

«ЗАКОХАНІ В КИЇВ»

**Продюсер
ВОЛОДИМИР ХОРУНЖИЙ**

Народився в Києві в 1949-му. Навчався в музичній школі імені М. Лисенка, згодом – у Київській консерваторії. Захопився джазом, виступав на фестивалях у Донецьку, Таллінні, Москві. У 26 років почав керувати оркестром Держтелерадіо України. 1981-го емігрував до США. Грав з видатними американськими джазменами. Написав музику до близько 40 голлівудських незалежних стрічок. Продюсував шість фільмів. 2005-го повернувся в Україну, де продюсував фільми «Оранжлав», «13 місяців» і «Чоловік моєї вдови».

ПАНОРАМА МІСТА. Київ постане у стрічці як велика розгалужена декорація

– Щодня, щохвилини на цьому проекті все, що робимо, ми робимо абсолютно по-голлівудськи. Це планування, написання сценарію, методи зйомки, добір акторів, монтаж. Тут не буде жодного українського гвинтика, я маю на увазі методологію. І дуже важко було знайти людей, спроможних сприйняти нову методологію, філософію і рухатися в цьому напрямку. Наші виші й досі випускають «вази» і «лази» – радянські автівки. До нас часом приходять люди, які чудово знають про 1970–1980-ті тут і зовсім не обізнані з тим самим періодом там, яким, умовно кажучи, більше до вподоби по-

пса, ніж Beatles. Це жах! Але ми перевиховуємо таких.

НЕМАЄ ДРАМИ – НЕМАЄ ФІЛЬМУ

У. Т.: Ваш перший український продюсерський проект в Україні – «Оранжлав» – мав певні проблеми зі сприйняттям його глядачами і фінансовими здобутками. Як ви використали помилки «Оранжлав» у цьому проекті?

– Цей фільм знімали п'ять років тому, коли українське кіно було епіцентром вибуху атомної бомби – ніхто нічого не знімав, а Шевченківськими преміями відзначали тих, хто створював

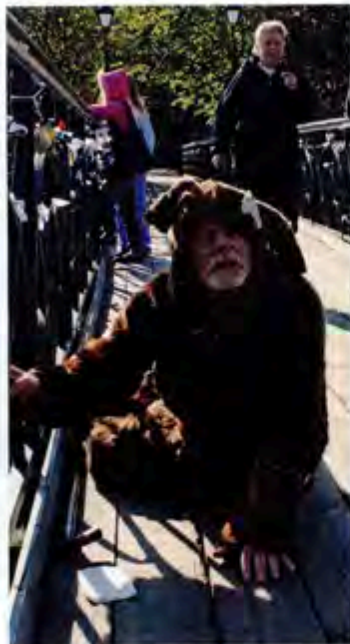
Режисери

Після тривалої ротації в списку режисерів у проекті залишилися дев'ять імен: Ілля Власов, Тарас Ткаченко, Валерій Бебко, Денис Гамзінов, Наталя Клименко, Артем Семакін, Ольга Гібелінда, Андрій Рожан і Віктор Скуратівський. Тарас Ткаченко – один із небагатьох у списку людей, давно знайомих із режисерською та сценарною практикою. Зняв трисерійний документальний фільм про Івана Миколайчука, готував стрічки «Дорогами українців» для УТ-1; його художній короткий метр «Трагічне кохання до зрадливої Нуськи» здобув чимало призів на фестивалях.

Бюджет

Бюджет проекту поки що не розголошується. Приблизно становить кілька сотень тисяч доларів. 75% фінансування проекту взяв на себе продюсер Володимир Хорунжий, решту погодився сплатити приватний інвестор.

аматорське кіно і ходив павичем. Ось тоді я і знайшов Алана Бадоева, він був єдиним, спроможним зняти щось довше ніж три хвилини. На мою думку, в «Оранжевий» є просто блискучі сцени. А насправді фільм — це ж монтаж сцен. Так чи інакше в «Закоханих у Києві» ми робимо все, щоб запобігти неправильним крокам, яких ми припустилися в «Оранжевий». Перше: якщо сюжет не витримує 12–15 хвилин екранного часу, якщо немає драми, розвитку, поворотів, падінь, сплесків, у роботу не йде. Глядач має закохатися в героїв, емоційно «приклеїтися» до екрана. Якщо він цього не зро-

ДИКТАТ ПОЗИТИВУ. У проєкті «Закохані в Києві» не буде депресивних історій і гірких переживань героїв

бив у перші 20–30 секунд, вважай, ти його втратив. Глядач має зацікавитися, вимагаючи більше інформації. Тому я намагався залучити до проєкту наших, українських акторів: у нас грають Жора Хостіков, Ада Миколаївна, Саша Ігнатуша, Микола Олійник. І Даша Астаф'єва. Який жах про неї писали. Але почнемо з того, що вона справді дуже вродлива жінка! А на знімальному майданчику Даша і органічна, і проста у спілкуванні, і працює.

У. Т.: Щодо кастингу режисерів — як ви їх підбирали?

— Обирали з огляду на їхній талант, досвід і потенціал. Я не дискриміную за статевою чи національною ознакою: у нас працюють чотири дівчини і два хлопці — режисери з Росії: Ілля Власов і Артем Сімакін. Щодо росіян: а що робити, як не вистачає власних талантів? Були наші, які палали два тижні, а потім згасали. Моя команда багато працювала з початківцями, щоб зробити з них професіоналів. А чому ми не взяли вже професіоналів? Бо в Україні їх немає: ні сценаристів, ні режисерів, ні акторів. У нас є лише сервісна індустрія, яка допомагає закордонним митцям робити кіно в Україні. Немає осередку кіно, немає форуму, немає професійних спілок. В Одеській студії холодно, там нічого не знімають, крім телесеріалів. Кіно-студія імені О. Довженка — це пенсійний будинок для тих, хто доживає віку. Там розграбували

навіть костюмний цех... Щодо визнаних наших режисерів, то це старий формат, вони не можуть крокувати в ногу з розвитком кіно. Якби Спілберг зараз знімав такі стрічки, як у 1970-х роках, йому б не дали місця. Але якби він зараз зробив «Дуель» чи «Щелепи», вони були б зовсім іншими. Йдеться не про спецефекти, а насамперед про драму, сюжет, персонажів. Висловлюсь інакше: якщо фільм, знятий 20–30 років, нині зараз виглядає смішним, це багато що говорить про режисера.

У. Т.: Де і як ви думаєте презентувати проєкт?

— Нас уже запросили на травень 2011 року до Монте-Карло. Це такий собі благодійний фестиваль. Він не є комерційним, але для старту досить непоганий. Фільму ще немає, так, але про нього знають, знають про мене: вони бачили стрічки, які я продюсував раніше. Обов'язково з Халпахчі поїдемо до Кани, бо з чим іще їхати? Я впевнений, що всі дев'ять короткометражок проєкту будуть професійні.

У. Т.: Ви казали, що маєте вже 70 сценаріїв. Може, збираєтеся зробити продовження?

— Точно не сиквел. Але в цих сценаріях для короткого метра є дуже цікаві ідеї, які можуть дотягнути до повного метра. Для цього, чесно кажучи, я і спілкувався з молодими режисерами, сподіваючись на продовження їхньої роботи в нашій компанії. ■

Формат «Я ЛЮБЛЮ ТЕБЕ, ...»

Формат збірки короткометражок, об'єднаних назвою міста з подальшою фразою «я люблю тебе», був започаткований виходом у світ 20-частинного кіноальманаху «Париж, я люблю тебе» 2005-го. До 2010-го вийшли ще дві підбірки фільмів з підзаголовками «Нью-Йорк» (11 фільмів) і «Москва» (18 фільмів) (для «Нью-Йорк, я люблю тебе» створили продакшн-компанію з назвою підбірки). Готуються ще дві: «Шанхай» і «Київ» (кількість стрічок невідома), останній, зокрема, за авторства режисера Юрія Терещенка.

Тема КИЇВ

Минулого року на телеканалі «Сіті» в межах програми «Історії міста» до Дня Києва щотижня почали випускати документальні стрічки «про Київ». У кінотеатральному просторі (радикальним) фільмом «про Київ» можна назвати «Путівник» Олександра Шапіро, показаний в межах програми «Форум молодого кіно» на Берлінському кінофестивалі 2005 року. Кіноальманах «Мудаки», хоча його частково і знімали в Києві, тематично не можна вважати проєктом «про Київ».

Актори

В альманасі задіяні як знамі актори, так і дебютанти. Олександра Ігнатушу — режисера, актора, композитора та співака — можна бачити і в театрі (Театр на Подолі), і в кіно (нещодавно він зіграв у короткометражці з проєкту «Мудаки»).

Так само і Георгій Хостіков є кіно-й театральним актором. У театрі він чудово зіграв у виставах «Кармен» і «Сеньора з вищого світу», в кіно його легко згадати за ролями в телефільмах «Роксолана-2» та «Сорочинський ярмарок». Дебютанткою у кінопроєкті є модель Даша Астаф'єва.

ФОТО НАДАМ КОМІТЕСКО

КІНО

Впустіть його

Американський римейк шведської хорор-драми виявився, на диво, жанровою перлиною

Вбивства випадкових перехожих, кров, підліткові розбірки в школі, поліція, дівчинка-вампір, хлопчик без батька, фільм-жахів, містика, драма, римейк... Це перелік основних складових фільму «Впусти мене. Сага». Додавши сюди ідею, що запозичена в оригінальній шведській стрічці «Впусти мене (за правилами)» 2008 року, режисера Метта Рівза, який привернув увагу своїм малобюджетним «Монстро» та світовими зборами в \$170 млн, і яскравих профільних зірочок – американку Хлою Моріц та австралійця Коді Сміта-Макфі, ми отримаємо квінтесенцію якісного американського незалежного кіно.

Незважаючи на «другорядну» форму «Впусти мене», іронізувати тут немає з чого. Звісно, майже весь американський мейнстрім зроблений руками режисерів, що виписані з різних країн світу, а половина ідей популярних сьогодні фільмів голлівудського виробництва запозичені. Проте все відносно, а кожну стрічку потрібно розбирати індиві-

«Впусти мене. Сага».
У кінотеатрах України з 2 грудня

дуально. Якщо фільм «Око» Девіда Моро і Ксав'є Палю, який є римейком «Ока» братів Панг, поганий, то це не означає, що свіжа й переконлива шведська містика «Впусти мене» в переробці американцями втратила важливі для глядачів і критиків показники. Понад те, ризикуючи отримати помідором у пику, все одно скажу: друга стрічка перевершила оригінал. Загалом це сталося завдяки драматичній силі стосунків хлопчика та дівчинки, самотність яких магнітом тягне їх одне до одного, а 12-річний вік героїв виправдовує правильну цюотлівість постановників, які не дозволяють героям порушити її навіть поглядом. Але достовірність їхніх обережних розмов іде на користь

Анонси 3 грудня, 19.00

«Океан Ельзи»

Міжнародний виставковий центр (Київ, Броварський пр-т, 15)

Своїм концертом у Києві гурт завершує «Dolce Vita тур», що стартував у березні 2010 року на підтримку нового альбому та охопив близько 70 різних міст України, Росії, Європи та Америки. Це вже

вдруге в межах туру музиканти вийдуть на київську сцену, щоб потішити українських фанів. Загалом Dolce Vita містить 13 композицій, серед яких «Я так хочу...», «На лінії вогню», «Компас». Крім пісень з останнього альбому прозвучать усім відомі хіти, обрані за допомогою інтернет-голосування шанувальників колективу.

3, 4 грудня, 20.00

«Червоний Елвіс»

Театр «Арабески» (Харків, вул. Харківська набережна, 5)

Приправлена смачно-іронічним текстом Сергія Жадана, постановка Світлани Олешко з викорис танням відео, музики, хореографії та сучасного дизайну відображає життя самотньої вагітної домогосподарки в сучасному світі. П'єса складається з шести новел: Як скуднути без дієти. Як улаштувати незабутню корпоративну вечірку. Як зберегти родинний затишок. Як відмовити рекламному агенту. Як харчуватися в супермаркетах. Як убити всіх. За словами Жадана, це «екологічна альтернатива накачаній пропагандою поп-культури».

4 грудня, 12.00

«Спокуса говорить»

«Чорнильна трилогія» Книгарня «Є» (Київ, вул. Лисенка, 3)

Батько Мо та дочка Меґі володіють неймовірною здатністю – вони можуть оживляти слово, лише промовивши його. Але цей талант породжує безліч пригод і небезпек, які герої мають пройти, щоб визволити своїх друзів та вибороти справедливості. Трилогія популярної німецької письменниці для дітей перенесе читачів у казковий світ, насичений неймовірними подіями та чарівними перетвореннями. Корнелія Функе є автором понад 40 книжок, які полюбили дітям та підліткам не лише Німеччини, а й усього світу.

фільму. Так само як і відсутність відповіді на запитання, як дівчинка-вампір стала такою, посилює інтригу, не розкрити навіть у фіналі: часом замовчування передісторії підсилює інтригу до стану абсолюту. І навпаки, цікавість фільму виникає, коли в ньому розкриваються деякі перманентні таємниці жанру: чому вампіри мають обов'язково отримати запрошення «впустити їх»? Власне, тому й сукупність драми та містики, таємниці викликала в «короля жахів» Стівена Кінга такі почуття, що він назвав «Впусти мене. Сага» найкращим фільмом 2010 року.

Ярослав Підгора-Гвяздовський

CD

Етсетера. «Мрійник»

Альбом відомого сумського гурту є вельми приметним явищем сучасної української рок-сцени, суть якого – захист людей, що вважають себе «мрійниками». Цей диск – збірка пісень-порад, пісень-застережень тим, хто прагне зберегти душу і свободу, коли «разом із ранком вмирає надія...» Усі пісні є бунтом проти байдужості. Гостра мов лезо, Етсетера кладе в основу естетику гранджу, і ця музика доволі самодостатня й затребувана. Доказ – нещодавні успішні тури містами країни.

Трансформер. «Територія троянд»

Надзвичайно емоційно-імпульсивний мелодійний рок-мейнстрим – це стрижень, на якому тримається новий альбом гурту. Тут усе щиро, чесно і переконливо. Головний меседж – захист персональної свободи від сваволі державної машини і деградованого суспільства. На запитання, що постають у піснях «Територія троянд», «Буде дощ», «Змінити світ», «Війна» тощо, відповідь дає остання композиція «Євшан-зілля», де мотивацією руху вперед є «віра і любов до Батьківщини».

Тартак. «Назбиралося на 2010»

Збірка з 20 реміксів і римейків на хітові тартаківські пісні останнього десятиріччя та невидані треки утворили новий альбом гурту, який приємно дивує стильовим різнобарв'ям і потужним драйвом. Усі знають, що «Тартак» наживо – це згусток вулканічної енергії, проте й у реміксованій іпостасі вони не менш запальні. Сашко Положинський демонструє дива органічного перевтілення з одного стилю в інший – від добірного фанку до клубного драм-н-бейсу.

5 грудня, 19.00

«Листи до Феліції»

Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка (Київ, пл. І. Франка, 3)

Ексцентричну та нестандартну щодо сприйняття творчості Франца Кафки виставу представить російський Державний Театр Націй під керівництвом Євгенія Міронова. У ньому Кафка фігуруватиме не в контексті своєї творчості, а як закоханий до безтями чоловік. Три жінки вивчають найпотаємніші куточки душі чоловіка-письменника й відкривають глядачеві абсолютно нового Кафку – поетичного, ніжного, палкого та зворушливого. Один із найзагадковіших і найпохмуріших письменників ХХ століття постає тут як жива й зрозуміла людина зі своїми слабкостями.

7 – 9 грудня

Prix Ars Electronica Animation Festival

Кінотеатр «Жовтень» (Київ, вул. Костянтинівська, 26)

Фестиваль є однією зі складових всесвітнього форуму електронного мистецтва Ars Electronica (Австрія) і презентує 10 годин кіно з понад 63 країн світу. Українські глядачі ознайомляться з фільмами-номінантами 2010 року у сфері комп'ютерної анімації та візуальних ефектів одразу після австрійців. Триденна програма дійства складається з таких блоків: темні історії, експерименти та абстракції, пізня ніч, розповідь як вона є, позиція і послання, коротко, звук і образ, трансформація від реального до абстрактного.

12 грудня, 19.00

30 Seconds to Mars

Міжнародний виставковий центр (Київ, Броварський пр-т, 15)

Нарешті світове турне американського рок-гурту дісталось Україні. Музиканти відіграють концерт на підтримку нового альбому This Is War, що вийшов у грудні минулого року і вже встиг прославитися піснями Kings and Queens, Closer to the Edge і This Is War. Як стверджує фронтмен гурту Джаред Лето, серцевиною альбому є тема конфлікту, його ролі в нашому житті й того, як його вирішити. Проте епатажним обіцяє бути не лише виступ, а й вигляд соліста – Лето змінив своє довге чорне волосся на рожевий ірокез.

Без наказу командира

У зонах воєнних конфліктів та стихійних лих панує хаос. Можливо, тут штучний інтелект зарадить більше, ніж природний

Вармії завжди ділилися на командирів і рядових. Командири віддають накази. Рядові їх виконують. Але що було б, якби контроль захопили рядові й почали вирішувати між собою, як діяти найкраще? Через психологічні бар'єри, які притаманні людині, особливості комунікації на полі бою і, якщо бути вже зовсім щирими, рівень інтелекту середньостатистичного рядового в армії людей, це навряд чи спрацювало б. Інша справа – армія роботів.

Делегування прийняття рішень на полі бою колективному розуму солдатів-роботів видається, на перший погляд, ризикованим, але саме в цьому полягає суть наукового проекту ALADDIN. Автономні агенти децентралізованих мереж даних та інформації, що навчаються (Autonomous Learning Agents for Decentralised Data and Information Networks), – це результат п'ятирічної співпраці британських оборонної компанії BAE Systems, університетів Брістоля, Оксфорда і Саутгемптона та Імперського коледжу Лондона. У розробленій системі роботи виконують роль агентів, які збирають інформацію та обмінюються нею. Потім вони узгоджують між собою оптимальну схему дій, приймають рішення і виконують його.

Поки що дослідники ALADDIN обмежилися тестуванням, яке імітує умови стихійного лиха, наприклад, землетрусу, а не війни (тобто порятунку життя, а не навпаки). Використання технологій у таких умовах може видатися дещо благороднішим. Але стихійне лихо і війна схожі, бо і там, і там ситуація така складна і заплутана, що зібрана інформація є ненадійною і неповною. А те, що працює в умовах стихійного лиха, має спрацювати і на війні. Представники BAE Systems повідомили, що збираються застосувати деякі

результати роботи над ALADDIN для поліпшення систем військової логістики, комунікації та бойового управління.

Роботи ALADDIN – а це можуть бути і протипожежна сигналізація, і прилади, що використовуються рятувальними службами і безпілотними літальними апаратами – призначені для збору й обробки інформації за допомогою низки алгоритмів, які є ключовою складовою проекту. Для розробки цих алгоритмів бо науковців застосували, зокрема, теорію ігор (за її допомоги агенти мають долати бар'єри, які перешкоджають їхній співпраці, щоб отримати оптимальний результат), імовірнісне моделювання (застосовується для передбачення даних, яких бракує, і зниження непевності) та техніки оптимізації (які можуть забезпечувати засоби для прийняття рішень в умовах обмеженої комунікації між агентами). Ще низка алгоритмів відповідає за розподіл ресурсів між роботами-користувачами.

На випадок землетрусу, наприклад, агенти конкурують між собою за карети швидкої допомоги. На перший погляд, це може видатися безсердечним, але конкурс базується на даних про серйозність нещасних випадків у різних місцях. По суті, тут ідеться про вдосконалену форму встановлення черги на надання допомоги пораненим, яка спрямована на те, щоб оптимально використовувати наявні машини швидкої. Процес виключає будь-яке втручання людського фактору. Натомість групи, які керують розподілом цих карет, позичають екіпажі одна одній на умовах аукціону. У результаті ресурси справді розподіляються ефективніше, ніж якби цим займалися люди. Під час симуляційних тестувань без «аукціону» деякі карети взагалі не були використані.

ФОТО: EPA

Алгоритм аукціону можна налаштувати під зміни в поведінці та обставинах. Пропорційний аукціон, наприклад, дає змогу ділитися ресурсами. Якщо заявка одного агента на певний ресурс удвічі більша за заявку іншого, то першому агентіві відстануться дві третини такого ресурсу, а другому – одна

ЗБРОЙНІ СИЛИ «ПЛАВАТИМУТЬ» В ОКЕАНІ ДАТЧИКІВ, ПОТОПАЮЧИ В ІНФОРМАЦІЇ

третя. І, майже як на eBay, дедлайни, що встановлюються на подання заявок, пришвидшують процес.

Усе це добре, коли йдеться про карети швидкої, які поспішатимуть на допомогу жертвам землетрусу. Однак головний приз – це обробка інформації з зони бойових дій. В Іраку та Афганістані зараз дис-

локуються близько семи тисяч безпілотних літальних апаратів: від маленьких приладів, що запускаються в ручному режимі, до великих роботизованих літаків, оснащених бомбами з лазерним наведенням. Цьогоріч вони всі разом знімуть стільки відеоматеріалу, що од-

ДИЛЕМА.
Наскільки людина може довіряти роботам, особливо під час війни?

рала, незабаром «плаватимуть в океані датчиків, потопаючи в інформації».

ALADDIN і схожі системи мають допомогти їм утриматися на поверхні завдяки автоматизації аналізу певних даних і можливості управляти роботами. До планів BAE Systems,

Крім того, група науковців буде досліджувати, чи можливо застосувати ці алгоритми в електромережах так, щоб вони могли працювати з нешкідливими для навколишнього середовища, але й не надто надійними альтернативними джерелами електроенергії.

PHOTO: REUTERS

ній людині знадобилося б чотири десятиліття, щоб передивитися його. Наступного року буде ще гірше. Америка збирається скористатися безпілотниками, оснащеними системою спостереження Gorgon Stare («Погляд Горгони»). Ця система об'єднує кадри з багатьох різних камер і робить пряму зйомку в масштабі цілого невеликого міста. Користувачі матимуть змогу збільшити відео, щоб роздивитися ближче, що їх цікавить, наприклад, конкретний будинок або авто.

Крім того, великі потоки даних надходять з інших джерел: фіксованих дистанційних датчиків спостереження, датчиків на наземних транспортних засобах та переносному обладнанні солдатів (дехто має на своїх шоломах камери). А ще є інформація з радарів, супутників, радіозв'язку та моніторингу ліній комунікацій. Як результат – збройні сили, за словами одного американського гене-

СМЕРТОНОСНІ РОБОТИ. Безпілотні літальні апарати є незамінними у зонах збройних конфліктів

наприклад, входить розробка спільного контролю за безпілотними літаками, що дозволить пілоту літака вилітати з ескадрильєю безпілотників на розвідувальні чи бойові завдання.

Університетські дослідники тим часом і далі вивчають можливості використання таких роботів у невоєнних умовах. За словами Ніка Дженінгса з Університету Саутгемптона, який є одним із керівників проекту, наступним кроком буде детальніше вивчення комунікації між людьми та агентами. Землетрус, що стався нещодавно на Гаїті, каже він, продемонстрував, скільки цінної інформації про воду, енергопостачання і заблоковані дороги можна зібрати завдяки залученню широкої громадськості, застосовуючи програми моніторингу соціальних мереж в інтернеті.

Тих, хто переймається перспективою домінування роботів над людьми, зацікавлять додаткові дослідження, спрямовані на те, що професор Дженінгс називає гнучкою автономією. Вона передбачає обмеження новопечених свобод роботів і повернення прийняття деяких рішень до компетенції людини. Це може означати, що у воєнних умовах робот передаватиме зображення, на якому розпізнано транспортний конвой, на затвердження людині, перш ніж ініціювати повітряний удар.

Можна сперечатися, наскільки це хороша ідея. Але, зважаючи на часті людські помилки в таких умовах, цілком можливо, що механізовані солдати ліпше впоратяться з наказами, ніж офіцери з плоті та крові. А тоді недовго залишилося до дня, коли армія людська перетвориться на армію роботів. ■

Між двома Кореями

Автор:
Костянтин
Раковський,
Київ-Кесон-
Пханмунчжом

Фото автора

Де у світі до цього часу відчувається дихання холодної війни, то це, певно, на Корейському півострові. І недавня перестрілка на острові Йонпхендо це підтвержує. Обидві Кореї принципово не бажають визнавати одна одну, перебуваючи вже понад 60 років у стані непримиреного військового, політичного, економічного та ідеологічного протистояння. Як відомо, мир між КНДР та Південною Кореєю так і не підписано, наразі діє лише договір про припинення вогню.

Є у розколу Кореї і зримий символ – воєнно-демаркаційна лінія вздовж 38-ї паралелі, від якої відведені війська обох держав, що конфліктують. Ця межа за час свого існування стала місцем багатьох збройних інцидентів, політичних акцій та спекуляцій. Тут регулярно гинули люди. Час від

часу стрілянина на демаркаційній лінії спалахує і нині.

ВІЙСЬКОВО-ТУРИСТИЧНІ СТЕЖКИ

Якщо з Півдня Кореї потрапити на військово-демаркаційну лінію важкувато, то з північної сторони для цього укріплення знайшли нове застосування: туристичний об'єкт. У КНДР є навіть агенція «Рьохянся», яка організовує тури на місце міжкорейського протистояння.

Мандрівників можна тут зустріти буквально з усіх країн, хоч переважно це гості із сусідньої Китайської Народної Республіки, часто – діти та онуки добровольців, що брали участь у Корейській війні в складі корпусу китайських добровольців під керівництвом Пен Дехуая. Повністю територія найукріпленішої у світі воєнної лінії (мінні поля, детектори руху та колюча загорожа) поки що недоступна

стороннім, але для туристів прокладено кілька маршрутів у районі селища Пханмунчжом.

Отже, узгодивши всі формальності в Пхеньяні, на що йде майже день, ми вирушаємо на північнокорейський південь. Як дивно звучить це словосполучення! На виїзді з Пхеньяну нас проводжають титанічні скульптури двох жінок у національному вбранні, що тримаються за руки. Фігури розміром метрів із 40, тож сама магістраль, що проходить між ними, здається зовсім мініатюрною. Під статуями часто відбуваються пропагандистські походи різноманітних рухів за об'єднання батьківщини та всевітні фестивалі лояльних до Пхеньяну корейців.

З Пхеньяну до лінії розмежування рухаємось автомобілем години зо три не надто пошкваленими трасами, час від часу показуючи свої документи на заставах. Яких чим далі на

Відтоді як демаркаційна лінія, що розділяє дві суспільно-політичні системи однієї нації, стала туристичним об'єктом КНДР, це місце приваблює мандрівників мілітарною естетикою й відчуттям екстриму

багато працює на полях, вони разом із селянами збирають урожай рису і кукурудзи.

Далі бачимо, як працюють трактори дивного місцевого дизайну, а деє орють землю і справжнісінькими волами. Уздовж дороги трапляються навіть рекламні білборди, що лише кілька років увійшли в моду в КНДР. Рекламуються переважно автомобілі «Хіпхарам», які нещодавно почали випускати на Півночі Кореї.

Наша дорога пролягає повз гори, тунелі, загадкові бетонні стовпи, які стоять уздовж траси. Утім, їх призначення цілком очевидне, якщо врахувати, що війна на півострові номінально навіть не закінчена. У разі наступу південнокорейських танків їх повалять і намертво перекриють хайвеї. В архітектурі протитанкових перепон фантазія корейців не знає меж. Іноді масивні блоки встановлюються не збоку, а на опорах над трасою. Деякі ще й прикрашені закликами до негайного об'єднання Кореї. Гасла «Об'єднати країну власними силами!» на оборонних спорудах – це одна із предивних соціальних реклам. Навколо стрімкі гори, і справді, крім як дорогами, танкам тут пересуватися ніяк.

КЕСОН І 38-МА ПАРАЛЕЛЬ

Останнє перед кордоном велике корейське місто Кесон – це стародавня столиця Кореї й місце, де визріває «справжній» корейський женьшень. Він у КНДР, як неважко помітити, взагалі ділиться на «кесонський» і «решту ризновидів». Відповідно в місті впадають в очі численні теплиці,

в яких вирощується корінь цієї рослини. А ще є будинки «під старовину», на дахах яких, крихтих черепицею, дозрівають на сонці гарбузи. Таке несподіване для нас місце для городини нікого в Кореї не дивує.

Словосполучення «38-ма паралель» як позначення кордону між двома корейськими державами умовне. Колись, справді, саме по цій паралелі проводилося розмежування зон відповідальності радянського та американського військових контингентів, що висадилися на півострові після поразки Японії в Другій світовій війні. Але реально межа між нинішніми корейськими державами пролягла там, де на час підписання договору про перемир'я перебували ворогуючі війська. Так, Кесон, що розміщений на південь від 38-ї паралелі, все одно належить до Кореї Північної, а війська Південної Кореї контролюють кілька гірських хребтів на північ від цієї географічної лінії.

Те, що ми потрапили в місто справді «прифронтове», відчувається за великою кількістю солдатів елітних підрозділів Корейської народної армії. Вони одягнуті значно краще за тих, хто працює у полях, вищі на зріст. Тут багато колючого дроту, що йде повз усі стежки в районі демаркаційної лінії, і незліченна кількість наочної агітації, що присвячена об'єднанню країни.

На численних панно є обов'язковий елемент – рука з піднятим вказівним пальцем. Це означає «Корея – одна!» Показати палець південним корейцям – улюблена забава північнокорейських туристичних груп.

південь, тим більше. Неважко помітити, що в корейських військових є певні елементи «дідівщини». Наприклад, на одному з постів ми спостерігали, як рядові під наглядом сержантів натирали наждачним папером шпичаки на колючому дроті.

КНДР, як відомо, має одну з найбільших у світі армій, і військових тут можна побачити на кожному кроці. Тим паче, нещодавно в країні відзначали 10 років з того часу, як товариш Кім Чен Ір оголосив політику «сонгун», тобто пріоритету армії. Тут вважається, що таким чином лідер Північної Кореї поліпшив марксистську теорію, визначивши провідним класом революційні робітників, а військових. Арміїці тепер спускаються в трудові колективи для того, щоб «перебудувати виробництво за військовим зразком» та бути «авангардом у революційному поступі». Пізньої осені їх

1. РУБІЖ ДВОХ СИСТЕМ. Від військового комунізму до розвиненого капіталізму щонайбільше 100 метрів

2. ЛІНІЯ КОРДОНУ. 38-ма паралель, яка розділяє Південну та Північну Кореї, проходить горами й річками

Наш гід у званні підполковника на ім'я Чве водить вказівкою по стенду з картою околиць Пханмунчжона, пояснюючи, де проходить автобан на Сеул, де прокладена залізниця. Обидві Кореї з'єднали свої магістралі кілька років тому, але регулярного залізничного сполучення між країнами, як і раніше, немає. Далі ми сідаємо в автобус, теж наповнений людьми у формі, і їдемо безпосередньо на кордон. Він поряд: про це свідчить гігантських розмірів прапор КНДР на радіощоглі і прапор Республіки Корея на її близькощоглі по той бік кордону. Вочевидь, для кожної країни справа принципу – вивісити якнайбільший прапор якнайвище.

ВОЖДЬ НА СКРИЖАЛЯХ

Перше, що ми бачимо в селі Пханмунчжом, – це стела з автографом Кім Ір Сена, який він, як вважають, поставив в останній день свого життя на документі, присвяченому міжкорей-

ським відносинам. Трохи неподалік стоїть павільйон, де підписувався договір про перемир'я. Тут усе залишилося недоторканим з літа 1953 року, коли учасники війни, що вбила понад мільйон людей, домовилися не стріляти один в одного. Сам зал переговорів перетворений на своєрідний музей антиамериканізму: стіни густо завішані фотографіями могил американських вояків, полонених з піднятими руками, а також збитих вертольотів, літаків і потоплених ворожих катерів. Ексклюзивний експонат – сокира, якою корейські прикордонники зарубали американського солдата.

У купу звалені трофеї: від кулеметів до переносних рацій. Нині тут спокійно, а років 40 тому, у розпал холодної війни, через кордон у всіх напрямках рухалися диверсанти, у небі безшумно сновигали літаки-шпигуни. Під демаркаційною лінією прокопували тунелі... Так це чи ні, але у цьому обидві ко-

рейські держави наполегливо звинувачували одна одну. З північнокорейського боку єдина чотириповерхова споруда тут – абсолютно безлюдний готель із широким балконом, з якого можна доскочу дивитися на південнокорейський бік. Кажуть, що в особливо ясні ночі звідси можна помітити вогні Сеула, віддаленого від демаркаційної лінії на якихось 30 км. Наш гід пояснює, що цей готель не для туристів. «Сюди приїжджають делегації на переговори з Півднем. Ну й учасники різноманітних акцій на підтримку самостійного, без зовнішнього втручання, об'єднання Кореї», – каже він.

Неподалік готелю – бараки для переговорів, які іноді проводять представники обох корейських держав. Кожен з них має два входи: з однієї Кореї й з іншої. Сама демаркаційна лінія, ця неофіційна, але абсолютно неприступна межа, тут дуже зрима: вона викладена на землі плиткою, схожою на тротуарну. Уздовж неї в стійці «струнко» вишикувані солдати. Урочиста напруженість навколо наводить на думку, що достатньо, наприклад, кинути шапку на «той» бік півострова, як заморожена війна спалахне знову.

Хоча помітно, що з «того» боку барака немає ніяких солдатів, та й узагалі не спостерігається жодного руху. «Вони, як бачать приїжджиків від нас, відразу ж ховаються», – пояснює наш військовий гід.

У тіні дерев встановлені охайні лавочки, на яких туристи можуть відпочити, перекурити. Тут я цікавлюся у Чве, хто ж ходить через тутешній пункт пропуску між двома ворогуючими державами. «Останній раз їхала до Пхеньяну Мадлен Олбрайт. Ще переходили політичні в'язні південнокорейських тюрем, які вирішили за краще жити на Півночі. Демонстративно переходили південнокорейські борці за об'єднання країни: студентка Рим Су Ген і пастор Мун Ік Хван. Буває так, що моряків негода закидає в інші частини Кореї. Тут за сприяння Червоного Хреста вони можуть визначити, чи повертатися їм додому, чи залишатися у нас. Ну і, звісно, часто проїжджають на свої зустрічі члени роз'єднаних сімей,

3. ПІВДЕННІ ВОРОТА.

Давньокорейська архітектура збереглася й у місті Кесон, колись столичному, нині прикордонному

4. БЕТОННІ УКРІПЛЕННЯ.

Такі блоки встановлено повсюдно. Ними перегородять хайвеї у разі атаки танків із Півдня

Кім Чен Ір

10 років

тому оголосив політику пріоритету армії «сонгун»

Корейський червоний женьшень – цінна лікарська рослина. Застосовується як тонізуючий, стимулювальний і адаптогенний засіб. Підтримує чоловічу силу і витривалість. Лікарі всього світу вважають найефективнішим той женьшень, який вирощують на схилах гір північної провінції Кесон (КНДР)

які організуються тим самим Червоним Хрестом».

ЗАЛІЗОБЕТОННА СІНА

Останній пункт нашої подорожі – погляд на залізобетонну стіну, яку збудували південно-корейці по всій довжині півострова зі сходу на захід.

Для того щоб подивитися на цю цікаву фортифікаційну споруду, доводиться підніматися на найвищу гору, де для туристів уже обладнаний майданчик з біноклями й телескопами. Через збільшувальне скло справді можна розгледіти, що по горах, долинах і навіть через ріки з південного боку тягнеться довга прямовисна бетонна споруда заввишки метрів десять.

На будівництво цієї суцільної укріплювальної лінії з воротами для виходу солдатів і гарматними розрахунками пішло десять років, і весь цей час стіна викликає шквал критики з боку Пхеньяну. Гід товариш Чве теж дуже гнівається: «З того боку стоїть остання у світі стіна, що розділяє одну націю! – Так він вигукує, показуючи кулаком у бік Сеула. – І це все у відповідь на нашу мирлюбну політику!»

Хоча Північна Корея – не та держава, яку можна назвати «пацифістською». На зворотній стороні красиві гори, якими ми милувалися під час поїздки туди, виявляються зривними ходами сполучення і дотами. Зараз воєнне протистояння знову загострилося. Північнокорейські генерали клялися перетворити Сеул на «море вогню» і погрозували ударом, «який не

МАНДРІВНИКОВІ НА ЗАМІТКУ

Зменшити витрати на дзвінки в роумінгу можна, скориставшись послугою TravelSiM. Вона працює в 185 країнах світу та в 70 з них передбачає безкоштовні вхідні дзвінки. Вартість вихідних дзвінків від \$0,29/хв.

Обрати стартовий пакет можна відповідно до ваших потреб. Мінімальний стартовий пакет «Проба» з \$5 на рахунок коштує \$14.

Поповнювати рахунок TravelSiMки можна на будь-яку суму від 10 грн де завгодно: в офісах туристичних компаній України, за допомогою платіжних терміналів, у платіжних системах «Портмоне» та «Приват24», і навіть за допомогою віртуальних грошових одиниць WebMoney. Абонентам роумінгу TravelSiM доступні безліч зручних додаткових послуг (на кшталт «Локатор», «Переказ коштів», «Передзвоніть мені» тощо).

Деталі на сайті w.TravelSiM.ua або за тел. (044)223-8008.

Варто побачити:

Кесон – стародавня столиця Корейської держави. У місці збереглися руїни палацу правителя X століття. Тут розміщені музей, театр, телецентр

Портрети Кім Ір Сена у плазмевій квазіреалістичній манері прикрашають будинок сучасної будівлі КНДР

Віснийський парад – триумф милитаризму й механічної згодженості мільйонів вершників корейської революції

може навіть намалювати людська уява». Ось і Верховне Головнокомандування народної армії КНДР 23 листопада 2010 року опублікувало повідомлення, що «відгукнутися шквальним вогнем – такий традиційний спосіб відповіді нашої армії».

Звичайно, демаркаційна лінія бачила й не такі загострення міжкорейських відносин. Однак хто може дати гарантію, що колинебудь, ошалівши від протистояння, якийсь ефрейтор не розпочне військових дій за власною ініціативою? ■

Життя одне. Живи!

Феєрія
мандрів

ВІДКРИТТЯ СОЦІАЛІЗМУ В ПІВНІЧНІЙ КОРЕЇ

1690 евро + авіа

Виїзди щосередини

Для тих, хто втомився від

«принад капіталістичного обслуговування»

м. Київ, вул. Гайцана, 8/9, Ф Арсенальна

тел.: (044) 501 01 82/83

www.feeria.ua

№ 2751 48 96 00111 48 11.02.2009

ПОЗИТИВ ДЛЯ ВОДІЯ

Днями приятель потішив: вони з його коханою подали заяву до РАГСу. А з чого все почалося? Вона стояла на зупинці й чекала тролейбуса. Він їхав повз і задивився. Аж тут колесо вскочило в калюжу й бухнулося в яму. У підсумку – дівчина з ніг до голови оббризка брудною водою. Він був чемним, вона тендітна, отже, посадив її в машину й завіз додому. Широ вбачаючись за халепу, випросив її номер телефону, «щоб дізнатися, чи все гаразд». Запитуючи, «чи все гаразд», запросив на каву, смакування якою переросло в похід у кіно... Бачте скільки романтики через одну яму? А ви ще дорікасте дорожнім службам. ■

Дмитро
Вовнянко

З МАМОЮ «ПОТАЛАНИЛО»

Знайома лікарка розповіла історію своєї колеги, медпрацівниці столичної лікарні: вродлива, молода й незаміжня медсестра із заможної родини мала випадкові сексуальні стосунки з лікарем. Завагітніла, народила здорову дівчинку, але від доньки відмовилася. Пояснювала тим, що «ето от нелюбімого мушціни». Дівчинка вже кілька місяців живе в лікарні, скоро її віддадуть до дитбудинку. Поки всіх навколо цікавить Податковий і Трудовий кодекси, мені не дає спокою Кримінальний. ■

Валентина
Кузик

«ПШЕКИ» І «ШОШОКИ»

Зазвичай ті мови, які є зрозумілими без особливого вивчення, видаються смішними. Для росіян це українська, для українців – білоруська, для поляків – чеська. Втім, за подальшого при звичаєння щоразу менше смішить факт, що, приміром, по-словацьки «черствий» означає «свіжий», а по-польськи «спілкуватися» – «займатися коханням». Хоча насправді завжди рідна мова залишиться материнською й найприйнятнішою. Тому поляки зі здивуванням виявляють, що шиплячих у їхній мові таки забагато, через що їх східні слов'яни прозвали «пшеками», а українці окрім усім відомих прізвиськ у Білорусі мають ще й «шошоки». ■

Роман
Кабачій

Богдан
Буткевич

Жанна
Безп'яточук

Олена
Чекан

СВИНОЛЮДИ

Є люди, на яких глянеш – ніби й люди, але якщо придивитися, то бачиш потворне свиняче рило. У День пам'яті жертв Голодомору така ось свинолюдина Наталія Максимець, депутат Луганської міськради від КПУ, написала у своєму блозі: «Завтра, пока некоторые больные на голову голодоморцы будут свички у вишнах пальты та голодуваты на знак пошаны до померлых, мы собираемся нашей старой, дружной компанией и устраиваем пиршество – шашлык из свинины замочен мальчиковой половиной, они же занимаются напштками, девчоночья половина кудесничаєт на счет всяких оливье и пироженок с мороженками; будем вкусно есть, шутить и даже танцевать». За Біблійною порадою, не буду метати бісер перед свиньми. Палай у пеклі, потворо. ■

СИНІ ХАЛАТИ

Білі халати лікарів, чорні сутани священників і мантії вчених. До цього високоетичного переліку спецубрань якое ніби незручно додати сині халати гардеробниць і вахтерок. Тих самих із дитинства, із часів юності. Ніколи не забуду 80-річну вахтерку із США у темно-синьому халаті. Непутяща дочка кинула її на виховання онука. «Що з ним буде, як я помру?», – скрушно хитала головою жінка. І сьогодні на щедро розкиданих островах радянського минулого можна зустріти жінок у синіх халатах. У бібліотеці імені Вернадського, приміром. Вони емігрували з однієї епохи в іншу без шлейфу постмодерних рефлексій і тонкошкірої претензійності. Звісно, дехто з них розсіює хамство. А хіба деінде з-поміж інших його менше?. І чи вони без нього вижили б? ■

НАРІВНО

Цього року в День пам'яті Голодомору поїхала на дачу. По яблука. Разом із сусідками подалася на старий сільський цвинтар. Йшли повз хутір. «Отам та голота партійна жила. Тільки ми до столу сіли, а вони вдерлися, казан із вареною картоплею забрали. Мама дуже плакала. А хліба тоді вже не було», – це бабця Гася, 1928 р. н. «Ти мала була, не знаєш, а вони теж почали мерти, он на тому кутку лежать», – баба Стефа, 1920 р. н. «Ой, Андрійчику, ой, ріднесенький», – голосить наймолодша Тося, 1937 р. н. Її братика засік різками іздовий у 1947 році. Дитину послали на поле принести трохи колосків, думали, малий, тож у тюрму не посадять... Ми нарівно розрізали хлібину, рознесли по гробках й собі лишли трохи. ■

Покриття
185 країн,
в мережах GSM та 3G

Взяв з собою за кордон
свій мобільний телефон?
і ДЗВОНИТИ будеш всім?
Тоді для тебе ТревелСіМ!!

**Безкоштовні
вхідні**
в 70 країнах,
в т.ч. Туреччина, Єгипет
та 43 країни Європи

**Вихідні
дзвінки**
в 119 країнах
в межах \$0,29-\$1,00

Експрес-Звіт:
перегляд витрат
на екрані телефону,
не потребує
Інтернет-доступу

**Варіанти
поповнення**
всі можливі

ТревелПей:
просто поповнення
за допомогою телефону
і платіжної картки,
без Інтернет-доступу

**Зручні
послуги:**
Передзвоніть Мені,
Переказ Коштів,
Локатор тощо

**Безкоштовна
доставка**
по Україні,
на суму від 790 грн.

**Точки
продажу**
у всіх областях
України

Країна перебування	Вихід \$	Вхід	Країна перебування	Вихід \$	Вхід	Країна перебування	Вихід \$	Вхід
Австрія	0,39	0,00	Італія	0,59	0,00	Туреччина	0,55	0,00
Бельгія	0,59	0,00	Кіпр	0,29	0,00	Угорщина	0,59	0,00
Болгарія	0,75	0,20	Латвія, Литва	0,39	0,00	Фінляндія	0,39	0,00
Велика Британія	0,39	0,00	Німеччина	0,49	0,00	Франція	0,49	0,00
Греція	0,39	0,00	Польща	0,39	0,00	Хорватія	0,55	0,00
Грузія	0,55	0,00	Росія	0,45	0,00	Чехія	0,55	0,00
Єгипет	0,55	0,00	Словаччина	0,55	0,00	Швейцарія	0,65	0,00
Іспанія	0,59	0,00	Таїланд	0,85	0,25	Швеція	0,39	0,00

довідка та інформація про точки продажу:
(050) 800-1001 (044) 223-8008 (098) 800-1001
w.TravelSiM.ua

4280

RENAULT LATITUDE

ВАШ ОСОБИСТИЙ BUSINESS LOUNGE

www.renault.ua

Деталі про ціни на автомобіль на сайті компанії
та за телефоном гарячої лінії **0-800-500-351**.

DRIVE THE CHANGE

Дзвінки зі стаціонарних телефонів в межах України безкоштовні.
Рено Лятіюд. Комфортний простір бізнес-класу. Керуй змінами. Релакс Метю, Боз, Блютуз

Відкрийте для себе новий седан бізнес-класу – елегантний автомобіль, який поєднує в собі гармонійні пропорції, класичний дизайн та інноваційні технології в області комфорту. Трьохзонний клімат-контроль, круїз-контроль, масажне крісло водія RELAX & MEMO, аудіосистема преміум-класу Bose® з технологією Bluetooth, ароматизатор та іонізатор повітря в салоні, фари з ксеноновими лампами, шкіряний салон, легкосплавні диски 17 дюймів, передній та задній датчики паркування, ключ-карта Renault з функцією «Вільні руки». Ціна від 211 000 грн.

